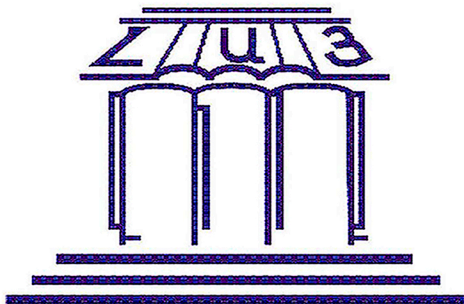

Հայկական գիտահետազոտական հանգույց
Armenian Research & Academic Repository

Սույն աշխատանքն արտոնագրված է «Մտեղծագործական համայնքներ
նչ առևտրային իրավասություն 3.0» արտոնագրով

This work is licensed under a Creative Commons Attribution-NonCommercial
3.0 Unported (CC BY-NC 3.0) license.

Դու կարող ես.

պատճենել և տարածել նյութը ցանկացած ձևաչափով կամ կրիչով
ձևափոխել կամ օգտագործել առկա նյութը ստեղծելու համար նորը

You are free to:

Share — copy and redistribute the material in any medium or format

Adapt — remix, transform, and build upon the material

891.99

0-79

891-99

0-79

1
0

891-39

0-79

ԵՐՈՒԱՆԴ ՕՏԵԱՆ 05 AUG 2011

ՏՔԹ. ՎԱՐԴԱՆ

ԵՐԳԻՄԱՎԷՊ ՊՈԼՍԱԿԱՆ ԿԵԱՆՔԷ

Տպգր. Խ. ՏԷՐ-ՍՍԱԶՍԿԵԱՆ
1925

3 SEP 2013

61956

ՏՕՔԹ. ՎԱՐԴԱՆ

(ԵՐԳԻԾԱՎԷՊ ՊԱԼՍԱՀԱՅ ԿԵԱՆՔԷ)

ԳԼՈՒԽ Ա.

ԼՈՒՐԵՐՈՒ ՏՈՊՐԱԿԸ

Յրիորդ Աշխէն, 32 տարեկան, նիհար, եր-
կայնահասակ, թուխ աղջիկ մըն է, բաւական
սիրուն, բայց վաղահաս ծերութեան մը անա-
խորժ նշանները սկսած են երևիլ գէմքին վրայ:
Իր մօրը հետ կը բնակի Բանկալթիի կողմը, ի-
րենց սեփականութիւնը եղող փոքրիկ տան մը
մէջ, որուն երկու սենեակները վարձու տուած
է ասորի երիտառարդներու Աշխէն շրջուն կա-
բուհի մըն է, բաւական ճարտար: Իր յաճա-
խորդներուն շրջանակը լայն է ու այլազան:
Հարուստի տուներ, էսնաֆի տուներ, հիւսաշ-
խարհիկներու տուներ կը մտնէ կ'ելլէ անխտիր
և ամէն տեղ սիրալիր ընդունելութիւն կը գտնէ,
որովհետեւ Աշխէն, բայց ի իր ճարտար մասնե-

3945-2011

րէն՝ ունի նաև ուրիշ յատկութիւն մը որ իր ներկայութիւնը հաճելի կը դարձնէ բոլոր տանաւորներուն։ Այդ յատկութիւնն է իր լրաբերի գերը։

«Լուրերու տոպրակ» անունը կուտան իրեն և արդարեւ Աշխէն արժանի է այդ անունին։ Բերայի առանին գաղտնիքներուն, գայթակղութիւններուն, բամբասանքներուն ճոխ հաւաքածոն է ինք։ Չարայեղու և յաչաղկոտ, Աշխէն ամենափոքր միջադէպի մը մեծ գայթակղութեան մը համեմատութիւնը կուտայ, աննշան խօսքէ մը ահագին հետեւութիւններ կը հանէ և այդ հետեւութիւնները իբրև իրողութեւն կը պատմէ։ Փոխանակուած ակնարկ մը բաւական է իրեն կնճռոտ սիրավէպի մը ծնունդ տալու համար։

Չորեքշաբթի առտու մը, Աշխէն գնաց Սամուրեանեց ընակարանը։ Տիկին Մաննիկ Սամուրեան ստիպողաբար հրաւիրած էր զինքը չրջագետի մը նորոգութեան համար։ Այս վերջինը 35—36 տարեկան, երկայնահասակ, մարմնեղ, սպիտակ մորթով, գեղեցիկ կին մըն էր։ Ամուսինը թէև հարուստ, բայց ինքն ալ իր անձնական հարստութիւնը ունէր։ Հարուստի աղջիկ էր, մեծկակ օփա մը բերած էր իր ա-

մուսնոյն՝ Թովմաս էֆէնտիին և տակաւին բաւական բան ալ պիտի ժառանգէր իր հօրմէն երբ այս վերջինը երթար միանալու իր նախնիքներուն։

Շատ արագիկ, հազիւ 19 տարեկան, ամուսնացած էր Թովմաս էֆ.ի հետ որ տասը տարեկան մեծ էր իրմէ և այս ամուսնութենէն ծնած էին մանչ մը և աղջիկ մը, Պերճ ու Հերմինէ, առաջինը 14, երկրորդը 12 տարեկան։ Մանչը միայլերթ Քօլէժ գիշերօթիկ դրուած էր, իսկ Հերմինէ, Բերա, եւրոպական վարժարան մը կը յաճախէր և տան մէջ ալ հայերէնի համար մասնաւոր դասեր կ'առնէր։

Աշխէն իր սենեակէն ներս մտաւ, աիկինը իր նորոգել տալիք չրջագետովը կը զբաղէր։

ՄԱՆՆԻԿ.— Վերջապէս եկար... վախցայ որ չի գալիք կ'ընես։

ԱՇԽԵՆ.— Լսուած բան է որ «անպատճառ թող գայ» տէյի լուր զրկես ու ես չի գամ... երկու ձեռքս կրակն ալ ըլլար պիտի վազէի գայի։

ՄԱՆՆԻԿ.— Այս իրիկուն ճաշի հրաւիրուած ենք, կ'ուզեմ որ սա չրջագետիս մէկ քանի տեղերը շտկրաեմ... մեծ բան մը չէ, քանի մը ժամուան խնդիր է։

Տիկինը կը բացատրէ այն մէկ քանի բարե-
փոխութիւնները որոնք անհրաժեշտ կը նկատէ
ըջագոյնաւոր անթերի դարձնելու համար: Աշ-
խէն, իբրեւ վարժ ու ճարտար կարուհի անմի-
ջապէս կ'ըմբռնէ տիկինը ուղածը և գործի կը
սկսի:

Տիկին Մաննիկ պահ մը կը հեռանայ, յետոյ
կընկերագրանայ, թիկնաթուի մը մէջ կը բազմի
կարուհիին մօտիկը:

ՄԱՆՆԻԿ (ժպտուն դէմքով մը).— Է՛յ, օ-
րիորդ Աշխէն, ասորակդ բայց տեսնենք...

Ընդհանրապէս իր այցելած տուններուն մէջ
այս բառերով կը հրաւիրէին կարուհիին իր բոժ-
բասանքները սկսելու:

ԱՇԽԷՆ (ինքզինքը ծանրէն ծախելու հա-
մար).— Նոր բան մը չի կայ, տիկին Մաննիկ:

ՄԱՆՆԻԿ.— Կարելի՞ է որ քու քովդ նոր
բան չգտնուի...

ԱՇԽԷՆ.— Երէկ տեղ մըն էի, բան մը ի-
մացայ, բայց հաւատարմայ չի դար կոր:

ՄԱՆՆԻԿ (հետաքրքիր).— Ի՞նչ իմացար
տեսնենք:

ԱՇԽԷՆ.— Մարմարեանենց հարօր կայ...
կը ճանչնաս հարկաւ... Եղծիրցիի մը նշանուած
էր տէ, ետ եղաւ եւ Մարտիկ էֆէնտիին հետ
ամուսնացաւ...

ՄԱՆՆԻԿ.— Ինչպէս չեմ ճանչնար... Կը-
կայնահասակ, թուիս, գեղեցիկ աչքերով, Կը-
կայն մաղերով կին մը, հետը տեսնուած ալ եմ
քանի մը անգամ, հանդէսներու ժամանակ...
էյ, ի՞նչ է եղեր... անցածները լսեցի որ քիչ
մը ջղային տկարութիւն ունի և էրկանը հետ
եւրօպայ պիտի ճամբորդէ:

ԱՇԽԷՆ.— Ժիշտ ջղային հիւանդութիւն ու-
նենալը... արգէն ամէն բան այդ ջղային հի-
ւանդութենէն ծագած է... գալով ճամբորդու-
թեան՝ կարծեմ ետ մնացեր է:

ՄԱՆՆԻԿ.— Ինչո՞ւ համար...

ԱՇԽԷՆ.— Ամա՛ն, տեսակ տեսակ խօսքեր
կ'ըսեն կոր... ասքթօր Հիլուսին կը ճանչնաք
հարկաւ:

ՄԱՆՆԻԿ.— Ինչպէ՞ս չեմ ճանչնար, մեր
բժիշկն է... ջղային հիւանդութիւններու մաս-
նագէտ... է՛յ, ի՞նչ է եղեր:

ԱՇԽԷՆ.— Տիկին Մարտիկը ան կը խնամէ
եղեր...

ՄԱՆՆԻԿ.— Շատ բնական է, քանի որ
ասքթօր Հիլուսին ջղային հիւանդութիւններու
մասնագէտ է անշուշտ անոր պիտի դիմէր իր
հիւանդութիւնը դարմանելու համար... շատ
վարպետ բժիշկ է...

ԱՇԽԷՆ (աչքերը ամփկոտ ձեւով մը դետին յառած).— Կ'երեւայ որ տօքթօր Հիկունի մեծ համակրութիւն կը վայելէ կիներուն քով... Իրա՛ւ ալ համակրելի մարդ է:

ՄԱՆՆԻԿ.— Գեղեցիկ մարդ է. շատ սուտ կիներ հիւանդ կը ձեւանան ինքզինքնին անոր խնամել տալու համար:

ԱՇԽԷՆ.— Իրա՛ւ կ'ըսէք... ուրեմն ճիշտ է եղեր իմ լսածս: Իբր թէ տիկին Մարտիկն ալ խնամուելու աստիճան ջղային հիւանդութիւն մը չունի եղեր... և տօքթօր Հիկունիին համար հիւանդ ձեւացեր է:

ՄԱՆՆԻԿ.— Բայց ի՞նչ կ'ըլլայ ատկէ... եթէ եղածը այդ է միայն նշանակութիւն չունի:

ՄԱՆՆԻԿ.— Խօսէ՛ տեսնենք, ժամ մըն է բերնիդ մէջ խօսքը կը ծամծմես ու չես ըսեր:

ԱՇԽԷՆ.— Շիտակը ես բամբասանք չեմ սիրեր, չարախօսութիւն ընել չեմ ուղեր... ամէն տուն կը մտնեմ կ'ելլամ, շատ բան կը լսեմ կ'իմանամ, մէկ տեղ լսածս կամ տեսածս ուրիշ տեղ երթալ պատմելը աղէկ բան չէ... կը նայիս որ խօսքը բերնէ բերան կը տարածուի... ո՞վ է ըսեր.— Աչխէնը. և ես կ'ըլլամ յանցաւոր. անոր աղէ՞կը, լիզուդ կը կղպես կը նըստիս... ես շատ կը զգուշանամ ասանկ բաներէ, որովհետեւ գործիս ալ միաստ կը բերէ...

ՄԱՆՆԻԿ.— Դուն աղէկ գիտես որ ինչ խօսք չելար... ըսածն-արդ մէկ աղանջէս կը մօնան՝ միւսէն կ'ելլան: Ըսէ՛ տեսնենք սա եղածը:

ԱՇԽԷՆ.— Ոտքդ պագնեմ, տիկին Մաննիկ, միայն դուն գիտցած եղիր:

ՄԱՆՆԻԿ.— Հաւատա՛ որ մարդու բտն չեմ ըսեր:

ԱՇԽԷՆ.— Էֆէնտիմ, գիտես թէ տօքթօրը ամուսնացած է...

ՄԱՆՆԻԿ.— Այո՛, երկու տարի առաջ ամուսնացաւ, գեղեցիկ ալ կին մը ունի, Նուարդը, լաւ կը ճանչնամ:

ԱՇԽԷՆ.— Շատ նախանձոտ է եղեր.

ՄԱՆՆԻԿ.— Իրաւունք ունի նախանձոտ ըլլալու, քանի որ բոլոր կիները երկանը ետեւէն ինկած են:

ԱՇԽԷՆ.— Այդ տիկին Նուարդը տիկին Մարտիկի յաճախակի այցելութիւններէն կը փոխ կ'սկսածիլ, մանաւանդ որ այդ այցելութիւնները սովորականէն երկար կը տեւեն եղեր...

ՄԱՆՆԻԿ (չափազանց հետաքրքրուած). — Է՛յ...

ԱՇԽԷՆ.— Օր մըն ալ, երբ տիկին Մարտիկ
տօքթօրին սենեակը կը գտնուէր և այցելու-
թիւնը չափազանց երկար տեւած էր, տիկին
Նուարդ չկրնալով ինքզինքը զսպել, յանկարծ
կ'երթայ և սենեակին դուռը բանալով ներս կը
մտնէ... ի՞նչ տեսնէ աղէկ...

ՄԱՆՆԻԿ.— Ի՞նչ...

ԱՇԽԷՆ.— Տիկին Մարտիկը տօքթօրին թե-
ւերուն մէջ...

ՄԱՆՆԻԿ (չար և ծաղրական). — Թերեւս
ջղային հիւանդութիւնները քննելու նոր մեթոտ
մըն է ատիկա... գոնէ թո՛ղ դուռը կղպէին:

ԱՇԽԷՆ.— Ո՛ւր տեսնուած է որ տօքթօրը
հիւանդ մը քննած ատեն դուռը կղպէ...

ՄԱՆՆԻԿ.— Է՛յ, վե՛րջը...

ԱՇԽԷՆ.— Տօքթօրին կինը յուղուած, բար-
կացած, կը սկսի ծանր նախատինքներ ընել տի-
կին Մարտիկին...

ՄԱՆՆԻԿ.— Տիկին Մարտիկը նախատելուն՝
թո՛ղ երկը նախատէր:

ԱՇԽԷՆ.— Անոր ալ բնականաբար պէտք
եղածը կ'ըսէ, յետոյ սենեակէն դուրս կ'ելլայ,
գլխարկը կը դնէ և շունչը հօրը տունը կ'առնէ:

ՄԱՆՆԻԿ.— Իրա՞ւ կ'ըսես... ե՛րբ եղեի է
ասիկա:

ԱՇԽԷՆ.— Նոր բան մը չէ. տի՛օ մը կայ:

ՄԱՆՆԻԿ.— Մինչև հիմա ի՞նչպէ՞ս աս բանը
չիմացուեցաւ:

ԱՇԽԷՆ.— Էյ ասանկ խաղքութիւնը դուրս
կը հանե՞ն...

ՄԱՆՆԻԿ.— Ըսել է հիմա իրարմէ՛ զատուա՞ծ
են:

ԱՇԽԷՆ.— Չէ՛, նորէն էրկանը քով դարձեր
է, երկու կողմէն մէջ մտեր հաշտեցուցեր են,
բայց խնդիրը դեռ հոռ չլինար:

ՄԱՆՆԻԿ.— Ուրիշ ի՞նչ կայ...

ԱՇԽԷՆ.— Մարտիկ էֆէնտին խնդիրը
կայ... եղածը որչափ ալ ծածուկ կը պահեն նէ՛
դարձեալ Մարտիկ էֆէնտին ահանջը կը հաս-
նի... մարդը կրակ կտբած՝ կը վազէ տօքթօրին
վրայ՝ և զայն ծեծելու կ'ելլայ...

ՄԱՆՆԻԿ.— Տօքթօրին տա՞նը մէջ...

ԱՇԽԷՆ.— Հապա՛...

ՄԱՆՆԻԿ.— Քա տս ի՞նչ խաղքութիւն...
հաւատալս չի դար կոր...

ԱՇԽԷՆ.— Ինչ որ լսեցի ան կը պատմեմ
կոր, քովէս բան մը չեմ աւելցնէր:

ՄԱՆՆԻԿ.— Բայց դուն ուրկէ՞ լսեցիր:

ԱՇԽԷՆ.— Տօքթօրին քով սպասուհի մը
կար անցածները ամսականի յաւելում ու՛ղեր է,

ան ալ չէ աւելցուցեր, ասոր վրայ քովէն ձգեր ելեր է։ Այդ սպասուհին հիմա Պապուլեանենց քով մտած է... անիկա տեղն ի տեղօք պատմեր է։ Առջի օր իրենց աղջկան համար շրջադէպ մը կտրելու գացած էի, հոն լսեցի։

ՄԱՆՆԻԿ (գոհունակ)։— Էյ անանկ է նէ չի տակ է...

ԱՇԽԷՆ.— Ես անտնկ թեթեւօրէն խօսք չեմ ըներ, մինչև որ բան մը լաւ չիմանամ ուրիշին չեմ ըսեր, մանաւանդ երբ ասանկ ծանր խնդիր մըն է...

Նոյն միջոցին սպասուհին ներս մտաւ և տիկինին իմաց տուաւ թէ Հրանդ էֆէնտին եկած էր և վայրկեան մը զինքը տեսնել կ'ուզէր։

Դո՛վի սենեակը հրամցուր, հիմա կուգամ ըսաւ տանտիրուհին։

Սպասուհին մեկնեցաւ և վայրկեան մը ետքն ալ Մաննիկ դուրս ելաւ սենեակէն։

ԱՇԽԷՆ (ինքնիրեն)։— Հրանդ էֆէնտի... հասկցայ, Պէպէքեան Հրանդ էֆէնտին ըլլաւու է... անոր համար կ'ըսեն որ Տիկին Մաննիկին ծըմբն է... (կարը կը թողու և կ'երթայ դրան մը քով որ կը հաղորդակցի քովի սենեակին հետ, աչքերը բանալիի ծակէն ներս կ'ուզէ և ականջ կը դնէ) ղէմ զիմաց ոտքի վրայ կեցեր են...

վայ անպիտան, կամաց կը խօսին, խօսքերը չեն լսուիր կոր, Տիկին Մաննիկը ժպտեցաւ, ի՞նչ բտաւ արդեօք... կ'երթայ կոր, իրարու ձեռք բռնեցին... այսչափ ալ երկար ձեռք բռնել կ'ըլլայ... բարեւելն ալ չնորհք մը ունի... դուրս կ'ելլան կոր (խօսոյն կը վազէ, իր տեղը կը զրաւէ և կարը կը շարունակէ)։

Մաննիկ ներս կը մտնայ սենեակէն։

ՄԱՆՆԻԿ։— Պէպէքեան Հրանդ էֆէնտին է, այս իրիկուն ինքն ալ ճաշի հրաւիրուած է եղեր Պերճեանենց տունը, Տիկին Պերճեանը խնդրեր է իրմէ որ ինծի հանդիպի և ըսէ որ ժամը եօթին անպատճառ հոն կը գտնուինք...

ԱՇԽԷՆ։— Պերճեանե՞նց պիտի երթաք... անոնց համար կ'ըսեն թէ մեծ հարստութիւն գիզեր են պատերազմի ատենը։

ՄԱՆՆԻԿ։— Ծիչդ է... քանի հարիւր հազար սսկիի տէր են։

ԱՇԽԷՆ։— Պատերազմէն առաջ էրիկը պարզ խանութպան մըն էր... աղէկ կը ճանչնամ, խանութէն շատ առուտուր ըրած եմ։

ՄԱՆՆԻԿ։— Հիմա մեծ վաճառական մը եղած է։

ԱՇԽԷՆ։— Ինչ կ'ուզէ կ'ըլլայ, խաթրը փայ ամա հիշ աղնուականութիւն չունի... կը-

նիկն ալ քանի մը անգամ տեսած եմ, աղուոր է, բայց կրթուած չէ...

ՄԱՆՆԻԿ.— Ինչ պիտի ըլլայ, սանկ ընտանիքի մը աղջիկն է...

ԱՇԽԷՆ.— Անոր մայրը ժամանակին շատ խօստուած է եղեր:

ՄԱՆՆԻԿ.— Իրեն համար ալ բէք աղէկ չեն ըսեր. մենք ալ դեռ նոր հետերնին ծանօթացանք, էրիկը, Պերճեան էֆէնտին հետ գործեր ունի, այս առթիւ յարաբերութիւն հաստատեցինք:

ԱՇԽԷՆ.— Այս հացկերոյթը ինչո՞ւ համար կուտայ կոր:

ՄԱՆՆԻԿ.— Իրա՛ւ որ չեմ գիտեր, ատեն ատեն ասանկ հացկերոյթներ կուտան...

ԱՇԽԷՆ.— Կ'երեւայ որ հիմա հարստացան տէյի յարաբերութիւն հաստատել, ինքզինքին ցուցունել կ'ուզեն կոր... Ինչ ալ ընեն պօշ, մարդ ի ծնէ ազնուական ըլլալու է... չիտակը, հիմա խօսքը մէջերնիս, չողոքորթութիւն չկարծես, քու վրայ հով մը կայ քի շատ քիչերուքով կը գտնուի, ազնուականութեան հով մը:

ՄԱՆՆԻԿ.— Մենք ուրիշ, մեր ընտանիքը իրաւցնէ ազնուական է:

ԱՇԽԷՆ.— Հրանդ էֆէնտին ալ ազնուական կերպարանք մը ունի:

ՄԱՆՆԻԿ (հետաքրքիր).— Հրանդ էֆէնտին ուրկէ՞ կը ճանչնաս:

ԱՇԽԷՆ (ժպտելով).— Ես ամէն մարդ կը ճանչնամ... արդէն Հրանդ էֆէնտին այնպիսի դէմք մը ունի որ մարդ եթէ մէկ անգամ տեսնէ ալ՝ միտքէն չելլար:

ՄԱՆՆԻԿ.— Ինչո՞ւ համար...

ԱՇԽԷՆ.— Ըսելիք չկայ, աղուոր երիտասարդ է...

ՄԱՆՆԻԿ (հեգնական).— Վախճամ սիրահարուած ես իրեն:

ԱՇԽԷՆ (համեստ).— Ես ո՞վ, անոր սիրահարողը ո՞վ, ես իմ չափս գիտեմ:

ՄԱՆՆԻԿ.— Շիտակ ըսէ սիրահար մը ունի՞ս:

ԱՇԽԷՆ.— Ես այդ տետրակները շատո՛նց դոցեր եմ:

ՄԱՆՆԻԿ.— Ինչո՞ւ համար:

ԱՇԽԷՆ.— Էրիկ մարդոց վրայ բնաւ հաւատք չունիմ, ամէնքն ալ ստախոս, խաբեբայ են, իրենց խելքը միտքը մեղի խաբել է:

ՄԱՆՆԻԿ.— Անոնք ալ մեզի համար նոյնը կ'ըսեն:

ԱՇԽԷՆ.— Թո՛ղ ինծի ըսեն և ես անոնց բերնին չափը տամ:

ՄԱՆՆԻԿ.— Ըսել է բնաւ ամուսնանալու միայն չունիս.

ԱՇԽԷՆ.— Հիմակուհիմա ասանկ շատ հանգիստ եմ:

Խօսակցութիւնը այսպէս կը շարունակուի բաւական ատեն, յետոյ տիկինը սենեակէն դուրս կ'ելլէ տնական հոգերով զբաղելու համար մինչ Աշխէն իր գործը կը շարունակէ: Վերջապէս գործը կ'աւարտէ տիկին Մաննիկ գոհ կը մնայ իր շրջագոյնստէն ու առատօրէն կը վարձատրէ կարուհին որ շնորհակալութիւն յայտնելով կը մեկնի գոհունակ դէմքով մը: Այլ ևս ուրիշ գործ չունի, օրականը չահած է և կրնայ տուն վերադառնալ. մանաւանդ որ իրիկունը կը մօտենայ: Թայց Աշխէն նոր շարախօսութեան նիւթ մը ունի ու չի կրնար տուն դառնալ առանց զայն պատմելու: Ու այսպէս կ'երթայ այցելութիւն մը տալ Մամիկեանենց որոնց բնակարանը իր ճամբուն վրայ է: Մամիկեան վաճառական մըն է, բաւական լաւ գիրքի տէր, տիկինը՝ Վարդուհի՝ 35 տարեկան, բաւական գեղեցիկ, շատախօս ու հետաքրքիր և մանաւանդ հոգի տուող բամբասանքի համար, միշտ սիրալիր ընդունելութիւն մը կ'ընէ Աշխէնի որմէ գիտէ թէ նորութիւն մը պիտի իմանայ: Չմոռնանք ըսելու

որ Մամիկեանենցներուն և Սամուրեանին միջև խնդիր մը անցած է և իրարու հաշտ աչքով չեն նայիր: Աշխէն գիտէ այս պարագան:

Աշխէն իբրեւ տան ընտանի մէկը ժպիտով մը կ'ընդունուի սպասուհիին կողմէ և իսկոյն կը դիմէ այն սենեակը ուր Վարդուհի նստած է իր կենտրոն թագուկ հանձմին հետ: Իր մուտքը ուրախութեամբ կ'ողջունուի:

ԱՇԽԷՆ (Ձուարթ).— Աչքերնիդ կը պաղէ՞ր կոր:

ՎԱՐԴՈՒՀԻ.— Աղէկ որ եկար, մեր ալ սիրտը կը նեղանար կոր... մէկը գար տէ քիչ մը ժամանակ անցրնէինք կ'ըսէի կոր քիչ մը առաջ:

ԱՇԽԷՆ.— Տիկին Սամուրեանին պացեր էի, ասէլէ ինծի ուզած էր, հոսկէ անցած ատենս մէյ մը հանդիպիմ ըսի:

ԹԱԳՈՒԿ.— Շատ ողէկ ըրիր:

ՎԱՐԴՈՒՀԻ.— Տիկին Սամուրեանը ինչո՞ւ ասէլէ քեզի ուզեր է:

ԱՇԽԷՆ.— Այս իրիկուն Պերճեանենց տունը ճաշի հրաւիրուած են եղեր, շրջագոյնստը քիչ մը փոփոխութեան պէտք ունի եղեր, անոր համար լուր եղած էր ինծի... քանի մը ժամուան գործ էր, լմնցուցի...

«Ժամանակ»ի յաւելուածը

3945-2011

ՎԱՐԳՈՒՀԻ.— Այդ Պերճեաններն ալ բէք
այս միջոցիս ասոր անոր ճաշ տալու վրայ են,
վախնամ Տիկին Պերճեանը իր քոյրը կարգելու
միաք ունի, անոր համար է:

ԱՇԽԵՆ.— Սա կարճահասակ ասոր աղ-
ջիկը...

ՎԱՐԳՈՒՀԻ.— Դիչ մըն ալ խամպուր է:

ԹՈՒԳՈՒԿ.— Լեզուն ալ թօհաֆ մըն է... Ը-
սածը չհասկցուի աղէկ:

ՎԱՐԳՈՒՀԻ.— Ինչ թօհաֆ, չէնք շնորհք
փէփէ է:

ԱՇԽԵՆ.— Ատանկ աղջիկը ո՞վ կ'առնէ:

ՎԱՐԳՈՒՀԻ.— Բնաւ հոգ մի՛ ըներ առնող
կը գտնուի... փարան տեսա՞ր մի, անանկ մը
կ'աղւորցնէ որ... էյ ի՞նչեր ալ կայ տեսներք...
քու քովդ միշտ նոր բաներ կը գտնուին:

ԱՇԽԵՆ.— Ինչ կ'ուզես որ ըսեմ, Տիկին
Վարդուհի, եթէ ամէն տեսածս կամ լսածս ըսեմ
նէ՛ գործիս չի գար... եթէ ո՛չ ըսելիք չա-
բան կայ:

ՎԱՐԳՈՒՀԻ.— Դուն զիտես որ մենէ խօսք
չելար, անոր համար ազատ համարձակ կընաս
ուզածդ ըսել:

ԱՇԽԵՆ.— Դիչ մը ասաջ բան մը տեսայ,
չիտակը բնաւ միտքէս չէի կընար անցնել:

ՎԱՐԳՈՒՀԻ (Հետաքրքիր).— Ո՛ւր... պատ-
մի տեսներք:

ԱՇԽԵՆ.— Սամուրեաննց տունը բան մը
անցաւ... բայց չի խօսիմ աւելի աղէկ, ես չեմ
ուզեր ասոր անոր ներքին գործերուն խառ-
նուիլ... հիմա ազատութիւն է, ամէն մարդ ու-
զածը կ'ընէ կոր, անանկ չէ՞,...

ՎԱՐԳՈՒՀԻ.— Անանկ է... բայց ի՞նչ է
տեսածդ:

ԱՇԽԵՆ.— Կը խնդրեմ մի ստիպէք... բան
մըն էր անցաւ, կ'երեւայ որ մարդը իմ հոն գրտ-
նուիլս չէր գիտեր կոր:

ՎԱՐԳՈՒՀԻ (Անհամբեր).— Բայց ո՞ր մար-
դը...

ԱՇԽԵՆ.— Կոճակ բրէ՛, սեպէ՛ որ բան մը
չըսի:

ԹԱՂՈՒԿ.— Ա՛լ այդչափ ըսելէդ ետքը թա-
մամցուր պարէմ, սիրտերնիս մի՛ հատցնէր:

ԱՇԽԵՆ.— Պատմեմ ամա, ոտու ընկող պաղ-
նեմ խօսքը մէջերնիս մնայ...

ՎԱՐԳՈՒՀԻ.— Ե՛րբ բան մը ըսեր ես տէ
մենէ խօսք դուրս ելեր է:

ԱՇԽԵՆ.— Տիկին Մաննիկը միշտ իր կա-
րերը խնդի կարել կուտայ, եթէ իմանայ որ իր
տան մէջ անցած գարձածը դուրս հաներ եմ
գործէս կ'ըլլամ...

ՎԱՐԴՈՒՀԻ.— Քա հաւատա՛ որ մարդու բան մը չեմ ըսեր: Ես հիշ քու գէշութիւնդ կ'ուզե՛մ... Ես ալ գիտեմ որ ըսածներդ ուրիշին պատմեմ նէ քեզի աղէկ չըլլար:

ԱՇԽԷՆ.— Էֆէնտիմ, նստեր կարս կը կարէի կոր. Տիկին Մաննիկն ալ քովս կը խօսակցէինք, մէյ մըն ալ սպասուհին ներս մտաւ և ըսաւ որ Հրանդ Էֆէնտին եկած էր, տիկինը տեսնել կ'ուզէր...

ՎԱՐԴՈՒՀԻ (Ընդմիջելով).— Ո՞ր Հրանդ է Էֆէնտին... Պէպէքեա՞նը:

ԱՇԽԷՆ.— Այո՛, Պէպէքեանը. այդ վայր կեանին տեսնելու էիք արիկին Մաննիկին գէմքը, չփոթեցաւ, կասկարմիր կտրեցաւ և ըսաւ որ քովի սենեակը հրամայեն...

ՎԱՐԴՈՒՀԻ.— Ձեր գտնուած սենեակը ինչո՞ւ չուզեց ընդունիլ:

ԱՇԽԷՆ.— Ո՛վ գիտէ... գործին չեկաւ, անանկ բաներ պիտի խօսէին որ ես լսելու չէի...

ՎԱՐԴՈՒՀԻ.— Է՛յ ետքը...

ԱՇԽԷՆ.— Ետքը ինքն ալ ելաւ գնաց. մտքէս ըսի որ ասոր տակը բան մը ըլլալու է քանի որ այդչափ չփոթեցաւ և գոյն առաւ տուաւ, և ի՞նչ մեղքս պահեմ, սատանան փորձ մտաւ, կարը վար գրի, վազեցի դրան քով, բայց նալին ծակէն նայեցայ քովի սենեակը:

ՎԱՐԴՈՒՀԻ (Խնդալով).— Քա դուն ալ շատ հանած վարած աղջիկ ես... էյ, ի՞նչ տեսար նայինք:

ԱՇԽԷՆ.— Տիկին Մաննիկ կանակը ինծի դարձուցած էր, Հրանդ Էֆէնտին գիմացը կեցած, տիկինին ձեռքը բռներ կոտորուելով բաներ մը կ'ըսէր կոր...

ՎԱՐԴՈՒՀԻ.— Ի՞նչ... չի կրցա՞ր լսել.

ԱՇԽԷՆ.— Յած ձայնով կը խօսէին, չկրցայ բան մը լսել:

ՎԱՐԴՈՒՀԻ (Յուսախար).— Մե՛ղք...

ԱՇԽԷՆ.— Բայց տեսածներս բաւական են... մինչև ետքը Հրանդ Էֆէնտի տիկին Մաննիկի ձեռքը բռնած՝ կը սխմէր կոր... յետոյ, հիհի հահա խնդալ մը:

ՎԱՐԴՈՒՀԻ.— Խնդացողը ո՞վ էր...

ԱՇԽԷՆ (Քայթակղակ սն գէմքով մը).— Երկուքն ալ Վերջապէս խօսքերնին լմացաւ, Հրանդ Էֆէնտի դուրս ելաւ սենեակէն և վայրկեան մը ետքը Տիկին Մաննիկ իմ գտնուած սենեակս վերադարձաւ: Ես իրեն բան մը չհարցուցած՝ բացատրեց որ Հրանդ Էֆէնտին Պերճեանն էր կողմէ եկած էր որպէս զի իմաց տայ որ ժամը ճիշդ 7ին իրենց տունը գտնուիմ:

ՎԱՐԴՈՒՀԻ.— Ամա սուտ մը գտեր է ըսե-

լու... Հրանդ էֆէնտին Պերճեանենց ուշափն է
որ անոնց կողմէ այս տեսակ լուր մը բերէ:

ՄԱՆՆԻԿ.— Ես ալ անանկ մտածեցի, բայց
բան մը չըսի:

ՎԱՐԴՈՒՀԻ.— Արգէն այդ Հրանդ էֆէն-
տին համար բէք աղէկ չեն խօսիր... ամէն
տուն կը մտնայ կ'ելլայ, ամէն կնիկներուն քուռ
կ'ընէ... պարէ խըյախ բա՞ն մըն ալ ըլլայ:

ԱՇԽԵՆ.— Ձէ', շիտակը եախըջըխը մարդ է:
Կարուհին իր թոյնը թափած էր և այլևս
ըսելիք մը չուներ, ուստի ոռքի ելաւ, «միտք
բարով» ըսաւ և մեկնեցաւ:

ԳԼՈՒԽ Բ.

ՊԵՐՃԵԱՆԵՆՑ ՀԱՅԿԵՐՈՅԹԸ

Պերճեան Յովսէփ էֆէնտի, 48 տարեկան,
միջտահասակ, գիրուկ, յաղթանդամ, խոշոր կէտր
աչքերով, խոշոր մոտ քիթով, կարմիր ցալ-
տուն այտերով, քառակուսի գլխով մարդ մըն էր,
որուն արտաքին կերպարանքը աւելի հակակ-

րանք կ'աղղէր քան թէ համակրութիւն: Իր
ծագումը շատ համեատ էր, առած կրթութիւնը
շատ թերի և մտային կարողութիւնը աննշան:
Փոքր հասակէն մտած էր խանութպանի մը քով
իբրեւ աշկերտ և քիչ ժամանակի մէջ շուկայիկ
բաշոր վարպետութիւնները իւրացուցած: Քանի
մը տարի ետքը, արդէն իսկ առանձին գործի
սկսած էր, ծայրայեղ խնայողութիւններով պղը-
տիկ դրամագլուխ մը հայթայթելէ ետքը և օր
օրի ընդարձակած էր իր առուտուրը: Ամուս-
նութիւնը կկրնապատկած էր իր դրամագլուխը,
որովհետեւ յաջողած էր բաւական ունեւոր վա-
ճառակտանի մը աղջիկը առնել, շնորհիւ իր գործի
մարդու համբաւին: Այս պատմութիւնը սկսած
ատեն կինը, տիկին Վերգին հաղիւ 32 տարե-
կան, միջտահասակ, գիրուկ, կարմիր լեցուն ե-
րեսներով անհրապօյր կին մըն էր: Ինք աւելի
դարդացած էր քան իր ամուսինը որովհետեւ թա-
ղային վարժարանէ մը չըջտնաւարտ հղած էր:

Պատերազմի ընթացքին բախտը ժպտած էր
Պերճեանի որ մէկ քանի տարուան մէջ կրցած
էր մեծ հարստութեան մը տիրանալ, զանազան
ստաւել կամ նուազ խոտոտվանելի գործառնու-
թիւններով:

Պերճեանները որոնք ընդհանրապէս քաշ-

ուած կեանք մը կը վարէին պատերազմէն առաջ և պատերազմի միջոցին ալ ու միշտ խնայող եղած էին, զինադադարէն յետոյ յանկարծ շուայլ կեանք մը սկսան: Հարստութենէ ետքը կարգը եկած էր տիրանալու փառքին և ասոր համար պէտք էր երեւալ հրապարակին վրայ: Յովսէփ Էֆէնտի, որ մինչև այն ատեն փոքրիկ շրջանակի մը միայն ծանօթ՝ աննշան ապրած էր, իր մէջ փառամոլական փափաքներ կը զգար և անոնց յագուող տալու համար նիւթական զոհողութիւններէ չէր փախչեր:

Ժամը եօթին հրաւիրեալները հետզհետէ սկսան հասնիլ, նախ Հրանդ Էֆէնտի Պէպէքեան, յետոյ տէր և տիկին Տավուբեան, տէր և տիկին Սամուրեան, փաստաբան Կարկամեան Էֆէնտի, քօքթօր Վարդան: Հիւրերը կը մեծարուէին Յովսէփ Էֆէնտիի, տիկին Վերգինի և օրիորդ Աննայի կողմէ: Այս վերջինը տանտիկնոջ քոյրն էր, 26 տարեկան նիսար և թուխ աղջիկ մը, բաւական հակադրելի:

Տիկին Մաննիկ Սամուրեան և տիկին Սօֆի Տավուբեան, սրահին մէկ անկիւնը, բազմոցին վրայ քով քովի ցած ձայնով կը խօսակցին:

ՄԱՆՆԻԿ.— Ան չէ ամա աս հացկերոյթը ի՞նչ բանի համար է:

ՍՕՖԻ (Զարմացած).— Չե՞ս գիտեր...

ՄԱՆՆԻԿ.— Հաւատա՛ որ բան մը չեմ գիտեր:

ՍՕՖԻ.— Ինտօր կ'ըլլայ... դուն որ այնչափ մօտիկ բարեկամուհին ես տիկին Վերգինին:

ՄԱՆՆԻԿ.— Այդչափ մօտիկ բարեկամութիւն մը չունինք... զրեթէ նոր ճանչցած ենք իրար, քանի մը անգամ ճաշի հրաւիրած են չենք մերժած... քանի մը անգամ ալ իրենք մեզի եկած են:

ՍՕՖԻ (Խորհրդաւոր).— Աղջիկտեսի պէս բան մըն է այս գիշերուան հացկերոյթը:

ՄԱՆՆԻԿ.— (Հետաքրքիր).— Ի՞նչ կ'ըսես...

ՍՕՖԻ.— Ուրիշ ո՞վ կ'ուզես որ ըլլայ.

ՄԱՆՆԻԿ.— Որո՞ւ աղջիկտես պիտի հանեն:

ՍՕՖԻ.— Երկու հոգիի միանդամայն... միւսիւ Կուկուճեանին և քօքթօր Վարդանին...

ՄԱՆՆԻԿ.— Հապա ես անանկ լսած էի որ Հրանդ Էֆէնտիին հետ գործը պիտի եփեն:

ՍՕՖԻ.— Ան իրենց ֆէսֆէսէն էր... հիչ Հրանդ Էֆէնտին Աննան կ'առնէ... ի՞նչ պէտք ունի, ուրկէ՞ աղջիկ ուզէ նէ՝ չեն իտար:

ՄԱՆՆԻԿ.— Իրաւունք ունիս, ես ալ չի-

«Ժամանակ»ի յաւելումը

տակը դարմացայ երբոր լսեցի... բայց միշտ
տուններնին է:

ՍՕՖԻ.— Կարծեմ Յովսէփ էֆէնտիին հետ
առեւտրական գործեր ունի անոր համար շատ
կուգայ կ'երթայ տուններնին:

ՄԱՆՆԻԿ.— Բայց երկու մարդու միեւնոյն
առեն աղջկտեսի ելլելն ալ բնաւ չէ լսուած:

ՍՕՖԻ.— Գործը զոյգ բռնել կ'ուզեն կոր...
ասկէ զատ ուրիշ հաշիւ կայ:

ՄԱՆՆԻԿ.— Ի՞նչ հաշիւ...

ՍՕՖԻ.— Թէ' տոքթօրը և թէ փաստաբանը
Աննան պիտի առնեն ո՛չ թէ գեղեցկութեանը
համար, այլ իր գրամին համար... արդ, աղ-
ջիկը նուազուրդի պիտի դնեն, ամէնէն քիչ օ-
ժիտ ո՛վ որ պահանջէ անոր պիտի տան:

ՄԱՆՆԻԿ.— Դուն ալ թօհաֆ բաներ կ'ը-
սես:

ՍՕՖԻ.— Հաւատա՛ որ ճշմարտութիւնը կը
խօսիմ:

ՄԱՆՆԻԿ.— Աղջիկը քարելի է մէկուն կը
հաւնի միւսին չհաւնի՞ր:

ՍՕՖԻ.— Աննային փնտռածը էրիկ մըն է,
կ'ուզէ փաստաբան ըլլայ, կ'ուզէ բժիշկ կամ
ղեղագործ կարեւորութիւն չունի:

ՄԱՆՆԻԿ.— Շիտակը ես եթէ էրիկ մարդ

ըլլամ, այդ աղջիկը հարիւր հազար ոսկիով ալ
չեմ առներ:

ՍՕՖԻ.— Ի՞նչ ընեն խեղճերը, երկուքն ալ
գրամի պէտք ունին:

ՄԱՆՆԻԿ.— Ինչո՞ւ, փաստաբանները, բը-
ժիշկները միշտ գրամ կը չահին:

ՍՕՖԻ.— Ճանըմ ասոնք գեռ նոր գործի
սկսած մարդիկ են, յաճախորդ չունին, նոր պի-
տի ճանչցուին... այս իրիկուն ալ Աննան սո-
վորականէն աւելի տղեկ կ'երեւայ կոր աչքիս:

ՄԱՆՆԻԿ.— Ի՞նչ ալ տձեւ չըջաղեատ մը
հագեր է, վիայէն կը թափթփի կոր:

ՍՕՖԻ.— Ավուճով ալ գրամ խարճած չըլ-
լա՞ն...

ՄԱՆՆԻԿ.— Դրամ ծախսելը ի՞նչ օգուտ ունի
երբ մարդ ինք ճաշակի տէր չէ:

ՍՕՖԻ.— Արդէն խօսքը մէջներնիս այդ
Պերճեանները շատ վարնոց մարդիկ են, հիմա
հարստացեր են տէյի հետերնին կը տեսնուինք
կոր... չիտակ չէ՞ ըստծա:

ՄԱՆՆԻԿ.— Շատ չիտակ է... Աննան դի-
տես քի քիչ մըն ալ խամպուր է:

ՍՕՖԻ.— Նո՞ր կը տեսնաս կոր:

ՄԱՆՆԻԿ.— Մինչև այսօր ուշադրութիւն
էի ըրած:

ՍՕՖԻ.— Ես օր մը առանց քօստէի տեսայ, չէնք շնորհք կոնակը դուրս ինկած էր... խօսուածք մըն ալ ունի քի կատարեալ ջըլդիկ:

ՄԱՆՆԻԿ.— Սուս եղիր դէպի հոս կուգայ կոր:

Աննա ժպտերես կը մօտենայ երկու տիկիններուն:

ԱՆՆԱ.— Ինչո՞ւ ասանկ անկիւն մը քաշուեր էք:

ՄԱՆՆԻԿ.— Սըկէ նըկէ կը խօսինք կոր:

ՍՍՕՖԻ (հիացական ակնարկ մը ուղղելով օրիորդին).— Այս իրիկունն բէք աղուսոցեր ես:

ԱՆՆԱ (պչրոտ).— Իրա՞ւ կ'ըսես...

ՄԱՆՆԻԿ.— Այս նոր չըջաղգեստդ ալ շատ վայելք է քեզի...

ԱՆՆԱ.— Մուրթ գոյնը միշտ աղէկ կ'երթայ ինծի:

ՍՕՖԻ.— Միւսիւ կարկամեանը և Տօքթօր վարդանը շատո՞նց է որ կը ճանչնաք:

ԱՆՆԱ (չիկնոտ).— Ո՛չ, դեռ նոր ճանչցանք... երկուքն ալ շատ շնորհքով երխաասարգներ են:

ՄԱՆՆԻԿ.— Այնպէս կ'երևան կոր, երկուքին վրայ ալ ազնուական հով մը կայ:

ՍՕՖԻ (ժպտուն).— Եկաւ իրենցմէ մէկ հատը դուն ա՛ռ:

ԱՆՆԱ (ամչկոտ).— Տեկին Սօֆի, ի՜նչ խօսքեր կ'ըսէք:

ՍՕՖԻ.— Չըլլալիք բան մը չէ ըսածս, շատ յարմար փեսացուներ են...

ԱՆՆԱ.— Այնպէս է, բայց...

ՍՕՖԻ.— Արդեօք չամուսնանալու ո՛ւխտ ըրած ես... քեզի պէս աղուոր աղջիկ մը հարըստութիւն ալ ունի, ինչո՞ւ պիտի չամուսնանայ:

ՄԱՆՆԻԿ.— Բայց ո՞վ ըսաւ որ Աննան ամուսնանալու միտք չունի... ընդհակառակը ես դիտեմ որ քոյրը, տիկին Վերգինը շատ փափաք ունի օրիորդը կարգելու:

ԱՆՆԱ.— Ծիշտ է, քոյրս շատ ետեւէս ինկած է:

ՄԱՆՆԻԿ.— Ես այնպէս իմացայ սր... ուրիշ մը հետ պիտի նշանուիք եղեր:

ԱՆՆԱ.— Որո՞ւ հետ...

ՄԱՆՆԻԿ.— Մէկը որ հիմա հոս ներկայ է:

ԱՆՆԱ.— Հասկցայ, Հրանդ էֆէնտիին կ'ակնարկէք... որովհետեւ մեր տունը շատ կուգայ կ'երթայ, անանկ խօսք մը հանեցին... Բայց հիմ չունի:

ՄԱՆՆԻԿ.— Այսուհանդերձ Հրանդ էֆէնտին շատ շնորհքով մարդ է:

ԱՆՆԱ.— Հակառակը չեմ ըսեր...

ՄԱՆՆԻԿ.— Եւ ըստ իս աւելի նախընտրելի է քան Կուկուճեան էֆէնտին կամ տօքթօր Վարդանը:

ԱՆՆԱ.— Բայց դեռ անոնց հետ ալ որ և է խօսք մը չենք ըրած:

Նոյն միջոցին Հրանդ էֆէնտի կը մօտենայ երկու տիկիններուն և օրիորդին. Աննա կը հեռանայ:

ՀՐԱՆԴ (խօսքը Աննային ուղղելով).— Արդեօք իմ գալու՞ստս է որ ձեզ հոսկէ կը հեռացնէ:

ԱՆՆԱ.— Ի՛նչ կ'ըսէք Հրանդ էֆէնտի... քոյրս նշան ըրաւ որ իր քովը երթամ... կը ներէք, նորէն կը վերադառնամ:

ՀՐԱՆԴ (ցած ձայնով, խօսքը երկու տիկիններուն ուղղելով).— Գիտէ՞ք թէ այս գիշերուան հացկերոյթը ի՛նչ առթիւ կը տրուի:

ՍՕՖԻ.— Գիտէ՞ք... Աննան աղջկտեսի հանելու համար Կարկամեանին ու տօքթօրին:

ՀՐԱՆԴ.— Արդէն իմացե՞ք էք:

ՍՕՖԻ.— Բնականաբար... ես երկու օրէ ի վեր գիտէի...

ՀՐԱՆԴ.— Մաղ մնաց իմ գլուխս կը փաթթէին կոր Աննան:

ՄԱՆՆԻԿ.— Ես ալ այնպէս իմացած էի... ինչպէ՞ս օձիքդ ազատեցիր:

ՀՐԱՆԴ.— Այնչափ մեծ դրամովտ մը ուզեցի որ հրաժարեցան իրենց խորհուրդէն:

ՍՕՖԻ.— Այս երկու նոր քանտիտաները աւելի դիւրահա՞ճ են:

ՀՐԱՆԴ.— Անշուշտ... մարդիկը շատ նեղն են, երկուքն ալ պարտքի մէջ խեղդուած են, իրենց դիրքը պահելու համար ստիպուած են քիչով գոհանալ...

ՍՕՖԻ.— Ո՞րը աւելի յաջողելու յոյս ունի:

ՀՐԱՆԴ.— Կարծեմ փաստարանը, որովհետեւ ան աւելի քիչով պիտի գոհանայ քան բըժիշկը:

ՄԱՆՆԻԿ.— Բայց տօքթօր Վարդանը աւելի չնորհօքով մէկը կ'երեւայ կոր:

ՀՐԱՆԴ (արհամարհոտ).— Երկուքն ալ իրարմէ վար չեն մնար:

ՄԱՆՆԻԿ.— Բայց վերջապէս տօքթօրը Եւրոպա տեսած, Բարիզի մէջ ուսում առած մարդ է:

ՀՐԱՆԴ.— Ո՞վ է ըսեր, Պոլսոյ բժշկական վարժարանէն ելած է և քիչ մը ատեն ալ Բարիզ գացած է... վկայականը Բարիզէն չէ, բայց ինք անանկ կրկեցնել կ'ուզէ:

ՍՕՖԻ.— Դուքն ալ միշտ կը սիրես չարախօսել:

ՀՐԱՆԴ.— Ծշմարտութիւնը ըսելը չարախօսութիւն է:

Նոյն միջոցին Աննա կը մօտենայ խուճախն և կ'ըսէ թէ սեղանը պատրաստ է: Բոլոր հիւրերը կ'իջնեն վարի յարկը ուր կը գտնուի ճաշարանը: Սեղանը զարդարուած է ծաղիկներով ու զանազան ազանդերներով: Տանտիրուհին ցոյց կուտայ ամէնուն աթոռները և հրաւիրեալները կը բազմին: Ընդհանուր խօսակցութիւն մը կը սկսի:

ՎԵՐԳԻՆ.— Տօքթօր, իրա՞ն է որ միսը չատ օգտակար չէ մարդու համար:

ՏՕՔԹՕՐԸ.— Ատիկա մարդու կազմուածքէն ու խառնուածքէն կախում ունի, մարդ կայ որուն համար միսը օգտակար է, մարդ կայ որուն վնաս կուտայ...

ՅՈՎԱԿԻՓ.— Տօքթօրը չատ ձիշտ կը խօսի, օրինակի համար, ինծի միսը աւելի վնաս կուտայ քան օգուտ ունի:

ԱՆՆԱ.— Ձուկը միտէն աւելի օգտակար և սննդարար է եղբր:

ՏՕՔԹՕՐԸ.— Այո՛, օրիորդ, միայն թէ ո՛չ ամէն ձուկերը, ասկէ զատ, ինչպէս ըսի, միշտ նկատի առնելու է մարդու խառնուածքը, ստամոքսեր կան որոնք չեն կրնար զիւրաւ մարսել միսը:

ՍՕՖԻ.— Ես, օրինակի համար, տանը մէջ միշտ խնդիր ունինք այս մասին, ամուսինս ձուկը չափազանց կը սիրէ, իսկ ես բնաւ չեմ սիրեր:

ԹՈՎՄԱՍ.— Եթէ տանը մէջ ձուկն է ձեր բնասանական ներդաշնակութիւնը խանգարողը, վնաս չունի:

ՍՕՖԻ.— Բայց չէնք չնորհք կը կռուինք երբեմն այս պատճառաւ իրարու հետ:

ՓԱՍՏԱՐԱՆԸ.— Բարեբախտաբար այդ կըրնուի ներքէն միջև Դատաստանական Խորհուրդին առջև չեն տանիր: Թէև արգարութիւնը կը պահանջէ սր էրիկ կնկան միջև ճաշակի տարբերութիւնը ամուսնալուծութեան բաւական զօրութիւն պատճառ մը ըլլայ:

ՀՐԱՆԴ.— Գիտէ՞ք որ այս միջոցիս, Դատաստանական Խորհուրդին առջև վաթսուն հատ ամուսնալուծութեան դատ կայ եղբր:

ՍՕՖԻ.— Ի՞նչ կ'ըսէք, Հրանդ էֆէնտի:

ՀՐԱՆԴ.— Այո՛, Դատաստանական Խորհուրդի անդամներէն մէկը ըսաւ:

ՎԵՐԳԻՆ.— Քիչ օրէն կարծեմ վաթսունը՝ չէ պիտի ըլլայ դատերուն թիւը:

«Փամանակ»ի յաւելումը

ՄԱՆՆԻԿ. — (հեռաքրքիր). — Ինչպէ՞ս, ինչպէ՞ս... ամուսնալուծութեան խնդիր մը կայ։

ՎԵՐԳԻՆ. — Անանկ բան մը ականջս ձաւսաւ...

ՄԱՆՆԻԿ. — Ո՞վ էն ամուսնալուծութեան ուղղները։

ՎԵՐԳԻՆ. — (խորհրդաւոր). — Երաւ ծանօթ ընտանիք մը... և դեռ նոր ամուսնացած։

ՄԱՆՆԻԿ. — Բայց անունը տո՛ւր տեսնե՞ք... ես կը ճանչնամ։

ՎԵՐԳԻՆ. — Հարկաւ կը ճանչնաս։

ՄԱՆՆԻԿ. — Լսէ՛, ո՞վ են...

ՎԵՐԳԻՆ. — Չէ՛, անուն չե՛ս տար... քանի մը օրէն կ'իմանաք, չեմ ուզեր որ խօսքը ինչ ելլէ։

ՍՕՅԻ. — Բայց քանի որ դուն իմացեր ես, ըսել է արիւններն ալ գիտեն։

ՎԵՐԳԻՆ. — Չեմ կարծեր, խնդիրը շատ զաղաւեղ պահուած է... ես զիպուածով իմացայ։

ՄԱՆՆԻԿ. — Եթէ անուն տալ չես ուզեր, գոնէ խնդիրը պատմէ...

ՎԵՐԳԻՆ. — Խնդիրը ինչ կ'ուզե՞ս որ ըլլայ, անհաւատարմութիւնը... Բայց շատ զարմանալի պատմութիւն մըն է։

ՄԱՆՆԻԿ. — Ինչո՞ւ զարմանալի։

ՎԵՐԳԻՆ. — Որովհետեւ չ'անհաւատարմութիւն գործողը կ'իմնէ և անհաւատարմութեամբ անհղոյս աշխարհը։ Եթէ լամպն ունի զո՞ղ

ՍՕՅԻ. — Ինչպէ՞ս կ'ըլլայ անիկա...

ՎԵՐԳԻՆ. — Պարզապէս ամուսինը կ'ամբաստանէ կոր թէ՛ ան եղած է իր անհաւատարմութիւնը արտոճաւոր, թէ՛ ամուսինին չորդուով անհաւատարմութիւն ըրած է և թէ նոյն իսկ ամուսինը ինք իր ձեռքով սիրահար մը ճարած է իրեն...

ՍՕՅԻ. — Բայց ինչո՞ւ համար...

ՎԵՐԳԻՆ. — Որպէս զի ինքն ալ վարենայ իր համարուհին հետ ժամանակ անցնելու համար։

ՍՕՅԻ. — Բայց անունները տո՛ւր տեսնե՞ք։

ՎԵՐԳԻՆ. — Առաջու ընկ ըսի որ անուն տալ չեմ ուզեր... Երէ մը համարեցիք որ կ'իմանաք։

ՀՐԱՆԴ. — Ըստ իմ զրոյսիցս որ առաջու ընկ ըսի զոգնեք։

ՄԱՆՆԻԿ. — Ինչո՞ւ համար... Զատ, զարմանալի պատմութիւն մըն է այս... անհաւատարմութիւնը։

ՀՐԱՆԴ. — Կրնայ ըլլալ բայց աւուր պատմութիւն պատմութիւն... Երբեք չ'ուզեմ անոր մասին խօսիլ։

ՍՕՅԻ. — Երբեք չ'ուզեմ անոր մասին խօսիլ։

ՀՐԱՆԴ.— Ի՞նչ պէտք կայ այս տեսակ պատմութիւններով զայթակղեցնելու անոնք որոնք ամուսնանալ կը պատրաստուին:

ՅՈՒՍԷՓ.— Կեցցե՛ս, շատ իրաւունք ունի Հրանդ էֆէնտին, այս իրիկուն տոյգ Վահակ խօսքերու ատենը չէ:

ՎԵՐԳԻՆ.— Արդէն ես խօսքս լմնցուցի:

ԲԺԻՇԿԸ (խօսակցութեան նիւթը փոխելու համար).— Լօյտ ճօրճին յայտարարութիւնը կարդացի՞ր:

ՓԱՍՏԱՐԱՆԸ.— Շատ կարեւոր յայտարարութիւն մըն էր:

ՅՈՒՍԷՓ.— Այդ տեսակ յայտարարութիւններ շատ կարդացինք...

Եւ անա ծայր կուտայ քաղաքական խօսակցութիւն մը որ կը տեսէ մինչև ճաշին աւարտելը: Հրաւիրեալները կուշտ ու կուտ յազննալէ ետքը անուշեղէններով և գինիներով կը պատուասիրուին և սեղանը կը թողուն զուարթ արպտեորութեան ներքև:

Վերը, հիւրասրահը կրկին զատ զատ խումբերու կը բաժնուին ու կը շարունակեն խօսակցել:

Տիկին Վերգին, Մաննիկ և Սօֆի քով քովի նստած են, իսկ էրիկ մարգրիկ զատ զատ խումբ կազմած:

ՍՕՖԻ (խօսքը Վերգինին ուղղելով).— Գործը կ'եկի՞ կոր.

ՎԵՐԳԻՆ.— Ի՞նչ գործ...

ՍՕՖԻ.— Այն գործը որուն համար այս դիշեր հոս հաւաքուած ենք... պարսպ տեղը ինէ մի՛ պահեր, ես ամէն բան գիտեմ, նոյնպէս տիկին Մաննիկը... այս դիշեր պիտի որոշենք թէ օրիորդ Աննան որո՞ւ պիտի նշանենք, փաստաբան Կարկամեանի՞ն թէ տօքթօր Վարդանին:

ՎԵՐԳԻՆ.— Ո՛վ ըսաւ թէ ատանկ խնդիր կայ:

ՍՕՖԻ.— Իմացայ... պահելու բուն մը չէ ատիկա, գիտենք որ միշտ գիտաւորութիւն ունիք Աննան ամուսնացնելու և ինչո՞ւ պիտի չամուսնացնէք...

ՎԵՐԳԻՆ.— Պահելիք բան մը չկայ, միայն թէ գործը չլմնցած չենք ուզեր որ զուրպ տաւաճայնուի... քեզի համար ո՞րը աւելի յարմար է, փաստաբանը թէ տօքթօրը...

ՍՕՖԻ.— Շիտակը ես տօքթօրը աւելի համակրելի կը դռնամ կ'ըր...

ՎԵՐԳԻՆ.— Ես ալ այդ կարծիքը ունիմ... միւսին վրայ պաղութիւն մը, ինքնահաւանութիւն մը կայ: Բայց Յովսէփ էֆէնտին աւելի կ'ուզէ գործը Կարկամեանին հետ կարգադրել:

ՄԱՆՆԻԿ.— Բայց ձեր ու մեր կարծիքէն առաջ պէտք է քրոջդ հարցնել թէ՛ Կերկեքէն ո՞րը կը նախընտրէ:

ՎԵՐԳԻՆ.— Քոյրս, զարմանալի չէ՞ թէք բուժարդին անտարբեր է և կ'ըսէ թէ որը որ րկայ իրեն կը յարմարի: ... ցամ ճատցաւ ու՛մ սո՛ւ գէ:

ՄԱՆՆԻԿ.— Թո՛ղա՛ք բաճիկ ինք, որ երեսնամեայ ճաշակ չունի:

ՍՕՅԻ.— Եթէ այդպէս անտարբեր է, զո՞ւ տրիւ կը նշանակէ որ թերեւ մէկը կը սիրէ:

ՎԵՐԳԻՆ.— Չէ՛, Աննան անամկ իրոնք չունի...

ՍՕՅԻ.— Չե՛լաւ, Հրանդ էֆէնտիֆն ընտրած ըլլաւ:

ՎԵՐԳԻՆ.— Ատ ուրիշ ճանկեր առաւ:

ՍՕՅԻ.— Ի՞նչ գիտնամ անանկ ինք քոյրս մը լսեցինք որ իրարու հետ պիտի նշանուին...

ճշմարտոր չա՛տ ու բախացա՛ւ, որովհետեւ անկեղծ խօսք մը բռն մ, Հրանդ էֆէնտիֆն թէ՛ Կարկամ:

Կանէն և թէ տօքթօր վարդապետն աղէկ է... թէ՛ զէմքով, թէ՛ կը թէ թեւեւ թէ՛ ընտանեկան աղնուտկանութեամբ, թէ՛ իր բոլոր զգացումները:

ՎԵՐԳԻՆ.— Իրա՛ւ է միջոց մը արդարեւ խօսքեր մը անգամ, բայց կարր չեղաւ:

ՄԱՆՆԻԿ.— Ինչո՞ւ չեղաւ:

ՎԵՐԳԻՆ (վարանառ).— Չեղաւ... անարմարութիւններ կային... քոյրս ալ չա՛տ փափաք չունէր Հրանդ էֆէնտիֆն անելու... վերջապէս չուզեցինք:

ՍՕՅԻ.— Մեղք է Լիւեր, Հրանտ էֆէնտիֆն պէն փեսայ մը պատիւ մըն է ունենալ... բոլոր բարձր դասու ընտանիքներուն հետ յարաբերութիւն ունի:

ՎԵՐԳԻՆ.— Փա՛սք Աստուծոյ մենք ալ այդ յարաբերութիւնները ունինք... Իմա դուք քոյրս կանչեցէք և կամայ մը միտքը նսակցէք, տեսնենք արեւի ո՞րը կը նախընտրէ կոր... Ես Իմա կ'ըրթամ և անիկա ձեր քովը կը դրկեմ:

Վերգին կը հեռանայ և քիչ յետոյ Աննա կուգայ երկու տիկիններուն քով:

ԱՆՆԱ (ժպտուն).— Քոյրս ըսաւ որ ինծի էք ուզեր:

ՍՕՅԻ.— Այո՛, նաեւ քովերես, քեզի շարունամ մը ունինք ընելիք... բայց պէտք է որ անկեղծօրէն պատասխանես:

ԱՆՆԱ (հետաքրքիր).— Ի՞նչ հարցում է:

ՍՕՅԻ (խորհրդաւոր).— Ես և տիկին Մաննիկը կուզենք բան մը հասկնալ: Միայն թէ, կը կրկնեմ, պէտք է որ անկեղծօրէն պատասխանես:

ԱՆՆԱ.— Ատ ի՞նչ խորհրդաւոր ձեւեր են, իս դո՞ղ կը հանէք կոր:

ՄԱՆՆԻԿ (ժպտելով).— Դող ելլելիք բան չի կայ... որո՞ւն համար առելի որոշում:

ԱՆՆԱ (չիկնելով).— Ի՞նչ որոշում:

ՄԱՆՆԻԿ.— Տօքթօ՞րը թէ՛ փաստաբանը... ամէն բան գիտենք, պարապ տեղը մենէ ծածկելու մի՛ աշխատիր, հիմա միայն հետաքրքիր ենք իմանալու թէ՛ որո՞ւն հետ կը փափաքիս ամուսնանալ, տօքթօր վարդանի՞ն հետ թէ կարկամեան էֆէնտիին հետ:

ԱՆՆԱ (բոպէ մը մտածելէ ետքը).— Ձեզի անկեղծօրէն բան մը ըսե՛մ... դեռ որոշում մը չեմ տուած:

ՄԱՆՆԻԿ.— Ինչո՞ւ համար:

ԱՆՆԱ.— Ձեմ գիտեր. ժամանակ չունեցայ այդ մասին մտածելու, առկէ զատ, չիտակը ըսե՛մ, քիչ մը անտարբեր եմ այդ մասին, ինծի համար երկուքն ալ յարմար ամուսիններ կրնան ըլլալ:

ՍՕՖԻ (խնդալով).— Բայց վերջապէս երկուքէն մէկը պիտի ընտրե՞ս... չեա կրնար երկուքը միասին առնել:

ՄԱՆՆԻԿ.— Ես եթէ քու տեղդ ըլլամ տօքթօրը կ'ընտրեմ:

ԱՆՆԱ.— Իրա՞ւ կ'ըսես... Ինչո՞ւ համար: ՄԱՆՆԻԿ.— Աւելի համակրելի է, աւելի խօսուն է, աւելի ներկայացանալի մէկը կ'երեւայ կոր:

ԱՆՆԱ (լուրջ).— Երկուքն ալ թէ՛ իրենց առաւելութիւնները ունին և թէ՛ իրենց թերութիւնները... օրինակի համար, բժիշկի հետ ամուսնանալը շատ հաճելի չէ կ'ըսեն:

ՍՕՖԻ.— Ինչո՞ւ համար...

ԱՆՆԱ.— Ետտ զբաղած կ'ըլլայ, յետոյ փոխանցիկ հիւանդութիւններ ունեցողներուն քով կը մտնէ կ'ելլէ, ազատ ժամ չունի, ամէն վայրկեան կրնան զինքը առնել տանիլ. նոյն իսկ զինքը պատկած տեղը... այնպէս չէ՞... ես բարեկամուհի մը ունիմ որ բժիշկի հետ ամուսնացած է և այս պատճառաւ միշտ կը գանգատի մանաւանդ այդ զիշերային սցցելութիւններէն.

ՄԱՆՆԻԿ.— Բայց տօքթօր վարդանը դեռ նոր յաճախորդներ պիտի գտնայ և կարծեմ երկար առնն զինքը զիշերները պիտի կրնան վաճել:

ՍՕՖԻ.— Փաստաբանն է որ կը նախընտրէի:

«Փամանակ»ի յաւելումը

ԱՆՆԱ.— Ես առանկ բան չըսի... երկու քն ալ կը յարմարին, նախընտրութիւն չունիմ:

ՍՕՖԻ.— Շատ տարօրինակ աղջիկ ես եղեր... երբեք չէի տեսած աղջիկ մը որ երկու երիտա-
սարգսերու միջև ընտրութիւն մը չկրնայ ընել:

ՄԱՆՆԻԿ (հեղինակաւ).— Ամէնէն կարճ ճամ-
բան «եղբայր մը թուրա»յով կատարելու է ընտ-
րութիւնը:

ԱՆՆԱ.— Ծաղրեցէ՛ք զիս որչափ կ'ուզէք,
բայց ըսիք որ անկեղծօրէն պատասխանեմ ձեր
հարցումին, ես ալ տնտեսիկ ըրի:

ՍՕՖԻ.— Ո՛րքեմ որ և է սէր կամ համակ-
բանք չի կայ սրտիդ մէջ մէկուն կամ միւսին
հանդէպ:

ԱՆՆԱ (անտարբեր).— Չէ՛:

ՍՕՖԻ.— Այն ատեն ինչո՞ւ կ'ուզես ամու-
նանալ:

ԱՆՆԱ.— Նախ ամուսնանայ ուզողը ես
չեմ, այլ քոյրս և քեռայրս, յետոյ կ'ըսեն թէ
սէրը յաճախ ամուսնութենէն ետքը կուղայ:

ՍՕՖԻ.— Յաճախ այդպէս կ'ըլլայ, բայց եր-
բեմն ալ չի գայիքը կը բռնէ:

ԱՆՆԱ.— Ուրեմն բախտին կը ձգենք ա-
տիկա:

Նոյն միջոցին տօքթօր վարդան, սիկառէ-

թը բերանը ժպտուն զէմքով մը կը մօտենայ
խօսակիցներուն:

ՏՕՔԹՕՐԸ (կտրտուելով).— Արդեօք ան-
հանգի՞ստ կ'ընեմ տիկինները և օրիորդը:

ՄԱՆՆԻԿ.— Այդ ի՞նչ խօսք է, տօքթօր,
ընդհակառակը պատիւ կ'ընէք մեզի, հրամմե-
ցէ՛ք կ'աղաչեմ. նստեցէ՛ք:

ՏՕՔԹՕՐԸ (նստելով).— Շատ շնորհակալ
եմ, և արդեօք կրնամ հասկնալ թէ ինչ նիւթի
վրայ կը խօսակցէիք:

ՍՕՖԻ.— Շատ հաճելի նիւթի մը վրայ...
հաճելի և միանգամայն այժմէական... սիրոյ
վրայ:

ՏՕՔԹՕՐԸ.— Իրա՞ւ. կ'ըսէք, բայց այժ-
մէական նիւթ մը չէ այդ այլ յուսանական:

ՍՕՖԻ.— Օրիորդ Աննա այս մասին քիչ մը
տարօրինակ տեսութիւններ կը պարզեր:

ՏՕՔԹՕՐԸ.— Կը կարծէ՞ք որ օրիորդ մը կա-
րենայ բաւական ձեռնհաս հեղինակութիւն մը
ըլլալ այս տեսակ ծանրալիւ հարցի մը մասին
խօսելու համար... բայց թողունք այս կէտը,
չատ կը փախաքէի գիտնալ թէ ի՞նչ կարծիք
յայտնեց օրիորդ Աննա սիրոյ մասին:

ՍՕՖԻ.— Օրիորդ Աննա կ'ըսէ թէ սէրը եր-
կու ամուսիններու միջև ամուսնութենէն ետքն
է որ ծնունդ կ'առնէ:

ԱՆՆԱ. (բողոքելով).— Միշտ այդպէս կ'ըլլայ չըսի, այլ ըսի որ յաճախ այդպէս է:

ՏՕՔԹՕՐԸ.— Եւ ի՞նչ առթիւ օրիորդը այս վճիռը արձակեց:

ՄԱՆՆԻԿ (խնդալով).— Ահաւասիկ անխորհրդապահ հարցում մը:

ՏՕՔԹՕՐԸ.— Ներեցէ՛ք ուրեմն, տիկին, ես կ'առնեմ զայն:

ՍՕՖԻ.— Իրողութիւնը այն է որ չենք կըրնար ըսել ըսել թէ ի՞նչ առթիւ օրիորդը այդ յայտարարութիւնը ըրաւ, ըսյց ատիկա կարելու օրութիւն չունի, միայն կ'ուզենք հասկնալ, տօրթօր, թէ դուք ալ համակարծիք էք օրիորդ Աննային:

ՏՕՔԹՕՐԸ.— Խնդիրը շատ կոճառոտ է և կարելի է անմիջապէս լուծել, այսուհանդերձ ես ալ համարիտ եմ օրիորդին և նոյն իսկ կը նախընտրեմ որ երկու ամուսիններու միջև սէրը ամուսնութենէն ետքը ծնի, որովհետեւ այդ պարզային անոր հիմերը աւելի հառապատու կ'ըլլան... մէկէն ի մէկ ծնունդ առած սէրեր կամ շանթի հարուածները շուտով կ'անցնին: Այնպէս չէ՞ օրիորդ:

ԱՆՆԱ. (քիչ մը ամչկոտ). — Այնպէս է... կամ այնպէս կ'ենթադրեմ որ ըլլայ... ես փորձառութիւն չունիմ այս մասին:

ՏՕՔԹՕՐԸ.— Այսինքն սիրոյ շանթի հարուածներ չէ՞ք ունեցած:

ԱՆՆԱ.— Երբեք...

ՏՕՔԹՕՐԸ.— Իմաստուն օրիորդ մըն էք ուրեմն... իսկ դո՛ւք, տիկիններ...

ՍՕՖԻ.— Իբրեւ խոտաովանահայր կ'ողղէք այս հարցումը:

ՏՕՔԹՕՐԸ.— Ի՛նչ, իբրեւ հոգեբան:

ՍՕՖԻ.— Կառ ուրեմն, ես իմ մասին կրնամ յայտարարել թէ և րբեք այդ տեսակ շանթի հարուածներ չեմ ունեցած:

ՏՕՔԹՕՐԸ.— Իսկ դո՛ւք տիկին Սամուրեան:

ՄԱՆՆԻԿ.— Ես անգամ մը միայն ունեցած եմ այդ շանթի հարուածը և մինչև այսօր կը տեսէ:

ՏՕՔԹՕՐԸ.— Բայց արտաքոյ կայդի բան մըն է ձեր ըսածը, տիկին շարունակական շանթի հարուած մը...

ՄԱՆՆԻԿ (խնդալով).— Իրողութիւնը այն է:

ՏՕՔԹՕՐԸ.— Ներելի՞ է հարցնել թէ այդ շանթի հարուածը որո՞ւն համար զգացած էք:

ՄԱՆՆԻԿ.— Բայց պէտք էր որ զուշակէիք:

ՏՕՔԹՕՐԸ (վարանոտ).— Շիտակը դուշակի ողի չունիմ...

ՄԱՆՆԻԿ (հպարտ ու հանդիսական).— Ա մուսնացած պարկեշտ կին մը այդ շանթին հարուածը կրնայ զգալ միմիայն իր ամուսնոյն համար:

ՏՕՔԹՕՐԸ.— Որչա՛փ ապուշ եմ որ այդչափ պարզ բան մը չկրցայ գուշակել:

ՍՕՖԻ (հեգնական).— Եւ ինքզինքնիդ հոգեբանի տե՞ղ զրած էք:

ՏՕՔԹՕՐԸ.— Հոգեբանները անպատճառ անսխալ չեն բլլար:

Նոյն միջոցին փաստաբանն ալ ճարպիկ շարժումով մը մոտեցաւ խումբին:

ՓԱՍՏԱՅԱՆԸ (ժպտեալ).— Արդեօք իմ ներկայութիւնս աւելո՞րդ է այստեղ:

ՍՕՖԻ.— Ընդհակառակը լրացուցիչ մասը կը կազմէք դուք և ձեր բացակայութիւնն էր որ զգալի էր:

ՓԱՍՏԱՅԱՆԸ.— Շատ աղնիւ էք, տիկին, արդեօք կրնա՞մ հարցնել թէ ինչ է ձեր խօսակցութեան նիւթը:

ՏՕՔԹՕՐԸ.— Հոգեբանական նիւթ մը:

ՓԱՍՏԱՅԱՆԸ.— Օ՛, օ՛, ինձի համար բոլորովին անհասկնալի է ուրեմն:

ՍՕՖԻ.— Ո՛չ, այդչափ բարձր ու կրճառ հոգեբանութիւն չէ... պարզապէս սիրոյ վրայ կը խօսէինք:

ՓԱՍՏԱՅԱՆԸ.— Սիրոյ վրա՞յ, ուրեմն ես ալ կրնամ մասնակցիլ խօսքի:

ՏՕՔԹՕՐԸ.— Ինքզինքնիդ կարող կը զգա՞ք այդ բանին:

ՓԱՍՏԱՅԱՆԸ.— Բնականաբար, սիրային խնդիրներու մասնագէտ եմ:

ՍՕՖԻ.— Վա՞յ... այն տանն քեզ՛ք տեսնեմ շանթի հարուածին կը հաւտաք:

ՓԱՍՏԱՅԱՆԸ.— Անշուշտ կը հաւատամ, մանաւանդ որ իմ գլխուս եկած է:

ՍՕՖԻ (հետաքրքիր).— Ձեր գլո՞ւխը եկած է... պատմեցէք ուրեմն այդ սիրային արկածը:

ՏՕՔԹՕՐԸ.— Կամ փորձանքի...

ՓԱՍՏԱՅԱՆԸ.— Այդ աւելի ճիշտ է... միայն թէ ներելի՞ է արդեօք օրիորդներու քով այդ տեսակ պատմութիւններ պատմելը:

ՍՕՖԻ.— Գայթակղական մանրամասնութիւննե՛ր կան...

ԱՆՆԱ.— Եթէ կ'ուզէք ես կը հեռանամ:

ՓԱՍՏԱՅԱՆԸ.— Բայց ո՛չ, պարզ պատմութիւն մըն է, գրեթէ հովուերգութիւն մը և յետոյ, պէտք է նախապէս ըսեմ որ հին, անցած պատմութիւն մըն է որ այլ ևս որ և է հեաք չէ թողուցած մէջս... մանաւանդ թէ այն որ այդ շանթի հարուածը տուաւ, այսօր ամուսնացած է և զաւակներու մայր:

ՍՕՅԻ.— Այդ բացատրութիւնը տալերնէդ
Լեւորը, այլեւս պէտք չի մնար օրիորդ Աննային
հետանալուն... հիմա պատմեցէք տեսնենք:

ՓԱՍՏԱԲԱՆԸ.— Անշուշտ չէք պահանջեր որ
անուն տամ:

ՍՕՅԻ.— Բնականաբար... կատարեալ սի-
րահար մը միշտ դադարեալ պէտք է ըլլայ:

ՓԱՍՏԱԲԱՆԸ.— Իրաւաբանական համալսա-
րանը նոր աւարտած էր և փայլուն քննութենէ
մը ետք մկայականս առած:

ՏՕՔԹՕՐԸ.— Այդ մանրամասնութիւնները
մեզ չեն շահադրողներ և կարծեմ որ և է կապակի-
ցութիւն չունին չանթի հարուածին հետ:

ՓԱՍՏԱԲԱՆԸ.— Տակաւին մասնաւոր գրա-
սենեակ չունէի և ծանօթ փաստաբանի մը քով
իբրև օգնական կը պաշտօնավարէի... ինչպէս
յայտնի է բոլոր համալսարանէ ելլող փաստա-
բանները այս կերպով սկսած են իրենց ասպա-
րէզը:

ՏՕՔԹՕՐԸ.— Գանք չանթի հարուածին...

ՓԱՍՏԱԲԱՆԸ. Բայց կը խնդրեմ. քիչ մը
համբերող եղէ՛ք... Օր մը գատական գործի մը
համար կին մը ներկայացաւ և ուղչց բաթրօնս
տեսնել, բայց սրովհետև ինք հոն չէր, ևս ըն-
դունեցի տիկինը: Քատասունը հինգ տարեկանի

մօտ, գիրուկ կին մըն էր, տակաւին թարմ ու
դեղեցիկ...

ՏՕՔԹՕՐԸ (խնդալով).— Այդ կինն էր քեզ
չանթահարողը:

ՓԱՍՏԱԲԱՆԸ.— Ո՛չ, սիրելիս, այլ իրեն
ընկերացող մանկամարդ աղջիկը, հաշիւ 18 տա-
րեկան հրաշալի գեղուհի մը... դեղին մազեր,
կաթնաթոյր մորթ մը, կապոյտ աչքեր, փոքրիկ
բերան մը և մարգրիտէ ակօսներու շարք մը:
Սղդեցութիւնը վայրկեանական եղաւ..., խոր
յուզում մը ամբողջ էութիւնս սարսեց, սիրտս
սկսաւ ուժգին բաբախիլ...

ՏՕՔԹՕՐԸ.— Շանթի հարուածին ամբողջ
ախտանիշները:

ՓԱՍՏԱԲԱՆԸ.— Այցելուն իր խնդիրը բա-
ցատրեց... ժառանգական զատ մըն էր, մտիկ
ըրի, առանց մեծ բան մը հասկնալու, որովհե-
տեւ ամբողջ միտքս, ուշադրութիւնս, երեւա-
կայութիւնս մանկամարդ գեղուհիին գացած էր...
բարեբախտաբար բաթրօնս եկաւ և տիկինը ա-
նոր հետ սկսաւ խօսակցել: Իսկ ես ակամայ զի-
րենք առանձին թողուցի և քաշուեցայ դրա-
սենեակս:

«Ժամանակ»ի յաւելումներ

ՍՕՅԻ (յուսախար).— Եւ հող աւարանցա՝
հովուերգութիւնը:

ՓԱՍՏԱԲԱՆԸ.— Բայց ո՛չ, տիկին, զե
սկիզբն ենք երկանց... բաթրօնս այդ տիկնոջ
դաւար ինծի յանձնեց և այս առթիւ սկսայ յա
նախել իր տունը: Ամէն անգամ զեղանի օրիոր
դը, որ իր աղջիկն էր, ներկայ կը գտնուէր մե
տեռակցութեան ու ամէն անգամ, իր մասը
զգացած սէրս,— որովհետեւ ճշմարիտ սէր մը կ'
զգայի իր մասին,— ա՛յ աւելի կը հրաշք
սիրաս: Օր մըն ալ, երբ կրկին իրենց այցելու
թեան դացած էի, մայրը բացակայ էր և օրիոր
դը ընդունեց զիս առանձին: Անակնկալ առի
մըն էր այս որմէ պէտք էր օգտուիլ...

ՏՕՔԹՕՐԸ.— Եւ օգտուեցաք:

ՓԱՍՏԱԲԱՆԸ.— Բնակաճարար:

ՍՕՅԻ.— Բայց ի՞նչ ձեռով

ՓԱՍՏԱԲԱՆԸ.— Պարզապէս յայտնեցի
անհուն, անսահման սէրը որ կը զգայի և
բոլոր այն խենդութիւնները որ սիրահար
կ'ընէ նմանօրինակ վայրկեաններուն:

ՏՕՔԹՕՐԸ.— Եւ օրիորդը գայթակղեցաւ
չգեց փախաւ քովէդ:

ՓԱՍՏԱԲԱՆԸ.— Չէ՛, ընդհակառակը, եր
հոյքով լսեց սիրային յայտարարութիւններս

նոյն խնդրացուց թէ ինծի հանդէպ անտարբեր
էր:

ՏՕՔԹՕՐԸ.— Եւ դուն վերացար եօթնե
րորդ երկինքը:

ՓԱՍՏԱԲԱՆԸ.— Թերեւս աւելի բարձրերը:

ՏՕՔԹՕՐԸ.— Զգուշացի՛ր թաւալգլոր ան
կումէն:

ՓԱՍՏԱԲԱՆԸ.— Եւ ահա՛ մեր միջև հովուեր
գութիւն մը սկսաւ որ տեւեց մինչև ժառանգա
կան խնդրին կարգադրութիւնը որմէ ետքը մայր
ու աղջիկ մեկնեցան Եւրոպա և օր մըն ալ թեր
թերուն մէջ կարգացի թէ օրիորդը ամուսնա
ցած էր հարուստ վաճառականի մը տղուն հետ:

ՍՕՅԻ.— Որ կը կոչուի՞...

ՓԱՍՏԱԲԱՆԸ.— Չէ՛, տիկին, նախապէս ը
սինք թէ անուն պիտի չտայի՞սք:

ՏՕՔԹՕՐԸ.— Խոստովանէ որ սիրային ար
ածք չստ հետաքրքրական չէր:

ՄԱՆՆԻԿ.— Եւ հող վերջացա՞ւ ամէն բան:

ՓԱՍՏԱԲԱՆԸ.— Ի՞նչ կ'ուզէիք որ բլլար:

ՄԱՆՆԻԿ.— Չեմ գիտեր, բայց վերջապէս
նոր շարունակութիւն մը ունենայ:

ՓԱՍՏԱԲԱՆԸ.— Դժբախտաբար շարունա
կութիւն չունեցաւ, որովհետեւ ա՛յ անգամ մըն
լ չստացաւ զինքը:

ՏՕՔԹՕՐԸ.— Առաջին և վերջին շանթի հարուածը եղաւ ասիկա:

ՓԱՍՏԱԲԱՆԸ.— Ուրիշ մէկ քանի շանթի հարուածներ ալ կրած եմ:

ՏՕՔԹՕՐԸ.— Կ'երեւայ որ մասնաւոր տրամադրութիւն մը ունիս այդ բանին համար:

ՓԱՍՏԱԲԱՆԸ.— Այո՛... դիւրաւ սիրահարելու տրամադրութիւն մը, չափազանց զգացումի արդիւնք թերեւ:

ՏՕՔԹՕՐԸ.— Եւ ընդհանրապէս դեղին մաշկ՞ն ես որ կ'ազդեն վրադ:

ՓԱՍՏԱԲԱՆԸ.— Գոյնը նշանակութիւն չունի, հաւասարապէս ազդուած եմ թէ՛ խարտեաշներուն, թէ՛ թուխեբէն և թէ շիկագոյններէն:

ՏՕՔԹՕՐԸ (հեղնակաւ).— Սեւամորթ չիկա՞յ հաւաքածոյին մէջ:

ՓԱՍՏԱԲԱՆԸ.— Ո՛չ տակաւին...

ՏՕՔԹՕՐԸ.— Եւ հակառակ բոլոր այդ շանթի հարուածներուն՝ կանգուն մնացեր ես մինչև այսօր:

ՓԱՍՏԱԲԱՆԸ.— Այո՛, որովհետեւ դիւրաւ մտնալու սովորութիւնը ունիմ:

ՏՕՔԹՕՐԸ.— Գեղի անկեղծ խօսք մը ըսե՛մ. . . եթէ ազլիկ ըլլայի երբեք պիտի չուզէի

ամուսնանալ քու խառնուածքդ ունեցող մէկու մը հետ:

ՓԱՍՏԱԲԱՆԸ.— Ինչո՞ւ համար:

ՏՕՔԹՕՐԸ.— Ի՞նչ կ'արժէ այն սէրը որ տեւականութիւն չունի և մէկ օրէն միւսը կը մոռցուի:

ՍՕՅԻ.— Շատ իրաւունք ունի առջթօրը. մի՛ րսէք որ չափազանց զգայուն էք, այլ խոստովանեցէք որ բնաւ զգացում չունիք և ինչ որ դուք շանթի հարուած կը նկատէք ուրիշ բան չեն, այլ եթէ պարզ ֆոնթէզիներ, փառիսներ...

ՓԱՍՏԱԲԱՆԸ (քիչ մը չփոթած).— Ձիս չափազանց խոտութեամբ կը դատէք:

ՍՕՅԻ.— Ձեր խօսքերուդ համեմատ կ'ընենք մեր դատաստանը:

ՄԱՆՆԻԿ.— Եւ, պարոն Կարկամեան, եթէ ձեր տեղը ըլլայի՝ երբեք շանթի հարուածներու խօսքը պիտի չընէի:

ՓԱՍՏԱԲԱՆԸ.— Ինչո՞ւ համար:

ՄԱՆՆԻԿ.— Որովհետեւ ամուսնութեան թեկնածու մըն էք և եթէ օրիորդները իմանան ձեր այս յեղյեղուկ նկարագիրը, հեռու պիտի փախչին ձեռէ:

ՏՕՔԹՕՐԸ.— Շահեկան է այս մասին իմանալ օրիորդ Աննային կարծիքը:

ԱՆՆԱ. (վարանոտ). — Խնդիրը այնչափ կրնճ-
յառ է որ ես չեմ համարձակիր կարծիք մը
առաջանել...

ՏՕՔԹՕՐԸ. — Ինչո՞ւ համար կ'ստուգուի պիտի
ըլլայ. շատ պարզ խնդիր մըն է և ձեր կար-
ծիքն ալ անհրաժեշտ է լսել... խնդիրը իր բուն
էութեան մէջ ներկայաննեմ ձեզի... պարսն
կարկամեան այնպիսի խառնուածք մը ունի,
ըստ իր իսկ խոստովանութեան, որ առաջին տե-
սած աղջկան կը սիրահարի և յետոյ անմիջա-
պէս կը մոռնայ զայն, ուրիշի մը սիրահարելու
համար, ասիկա կ'անուանէ ինք շանթի հար-
ուած և զգացումի փափկութիւն կամ չափազան-
ցութիւն... արդ. դուք պիտի ըսէք հիմա թէ՛
այդպիսի խառնուածքով մարդ մը կրնայ տի-
պար ամուսին մը ըլլալ...

ՓԱՍՏԱՐԱՆԸ. — Դուք, տօքթօր, վարդան,
պարզապէս ինձի գէժ փրօփականտ մը կ'ընէք
կոր և միւսնոյն ատեն խօսքերո ալ կը խեղա-
թիւրէք կոր:

ՏՕՔԹՕՐԸ. — Անուամիկ ծանր և ամբաստա-
նութիւն մը և ես տիկիններուն կը դիմեմ հար-
ցընելու համար թէ բռաններու մէջ խեղաթիւ-
րում կա՞յ:

ՍՕՖԻ. — Ձե՛, դուք ըսիք ինչ որ քիչ մը
առաջ պարսն կարկամեան ըսաւ:

ՄԱՆՆԻԿ. — Այնպէս է:

ԱՆՆԱ. — Ես ալ նոյնը կը հաստատեմ:

ՏՕՔԹՕՐԸ. — Պարոն Կարկամեան կը տես-
նէք որ դատը կորսնցուցիք: Հիմա, օրիորդ Ան-
նա, ձեր կարծիքը յայտնեցէք տեսնենք:

ԱՆՆԱ. — Զիս շատ նեղ դրութեան մէջ կը
դնէք, որովհետեւ եթէ կարծիքս անկեղծօրէն
յայտնեմ ուզեմ, նպաստաւոր պիտի չըլլայ պա-
րսն կարկամեանի համար:

ՏՕՔԹՕՐԸ. — Կեցցէ՛ք օրիորդ Աննա, ձեր
այդ յայտարարութիւնը արդէն բաւական է և
աւելիք բացատրութիւններու մէջ մտնելու պէտք
չունիք:

ՍՕՖԻ. — Բայց, տօքթօր, հիմա որ պարսն
կարկամեանը դատապարտեցինք, կարգը ձեզի
եկաւ, դուք ալ պէտք է որ մեղի բացատրէք
ձեր ըմբռնումները կամ դադափարները սիրոյ
մօտին:

ՏՕՔԹՕՐԸ. — Ի՞նչ ըմբռնումներս շատ յասակ
են... Ես կը հաւատամ սիրոյ տեւականութեան
և այն համոզումը ունիմ որ երբ մարդ մէկ ան-
գամ անկեղծօրէն կը սիրէ, այլ ևս չի կրնար
հրաժարիլ այդ սէրէն կամ մոռնալ զայն:

ՓԱՍՏԱՐԱՆԸ. — Այդ տեսակ տեւական սէր
մը ունեցած էք երբեք:

ՏՕՔԹՕՐԸ.— Ո՛հ, տակաւին... եթէ ունե-
նայի հիմակ ամուսնացած կ'ըլլայի:

ՍՕՏԻ.— Ահաւասիկ տիպար ամուսին մը
ըլլալու արժանի մէկը:

ՏՕՔԹՕՐԸ.— Շնորհակալ եմ տիկին, ձեր
փաղաքշական գնահատումին համար:

ՓԱՍՏԱՔԱՆԸ.— Այդ յայտարարութիւնները
ս ե է նշանակութիւն չունին ինծի համար:

ՏՕՔԹՕՐԸ.— Ինչո՞ւ...

ՓԱՍՏԱՔԱՆԸ.— Որովհետեւ անկեղծ չեմ եւ
կը յայտարարուին մասնաւոր նպատակով մը,
մինչդեռ ես առանց որ ե է նկատողութեան, իմ
դազաւարս արտայայտեցի:

ՏՕՔԹՕՐԸ (սրտմտած).— Կարծեմ իրա-
ւունք չունիք իմ խօսքերուս անկեղծութիւնը
կասկածանքի ճնթարկելու: Եւ յետոյ ի՞նչ մաս-
նաւոր նպատակ կ'ընամ ունենալ այսպիսի կար-
ծիք մը յայտնելով:

ՓԱՍՏԱՔԱՆԸ.— Ո՞վ գիտէ... Թերեւս տ-
մուսնական ծրագիր մը:

ՏՕՔԹՕՐԸ.— Կը խնդրեմ որ ձեր բերնէն
ելած խօսքերը կշռէք:

ՓԱՍՏԱՔԱՆԸ.— Շատ լաւ կշռեալ եմ...

ՏՕՔԹՕՐԸ.— Ընդհակառակը առանց մտա-
շեկու կը խօսիք եւ եթէ այդ կերպով չսրուես-
կէք...

ՓԱՍՏԱՔԱՆԸ (ընդմիջելով).— Ի՞նչ կրնայ
ըլլալ...

ՏՕՔԹՕՐԸ.— Ահաճոյ միջադէպեր...

ՓԱՍՏԱՔԱՆԸ (ընդմիջելով).— Սպառնալի՞ք
կ'ընէք կոր:

ՏՕՔԹՕՐԸ.— Կարծեմ որ ե է սպառնալիք
ըբի ե ընելու միտք ալ չունիմ, միայն թէ կը
պահանջեմ որ ձեր ըսածները պարզաբանէք...
որ եւ է մէկու մը չեմ կրնար թոյլատրել որ իմ
խօսքերուս անկեղծութիւնը կասկածանքի են-
թարկէ:

Տիկինները ե օրիորդ Աննա տեսնելով որ
երկու երիտասարդները կոխի պիտի բռնուին,
կ'ուզեն կամայ մը հեռանալ: Նախ օրիորդ Ան-
նա պատրուակ մը բռնելով կը հեռանայ, յետոյ
տիկին Մաննիկ, իբր իէ ամուսնոյն բան մը բ-
ռնելու համար, կը թողու կ'երթայ ե ի վերջոյ
տիկին Սօֆի ես կը մտնի: Կարկամեան ե աօք-
թօր վարդան առանձին կը մնան:

ՏՕՔԹՕՐԸ.— Հիմակ որ առանձին մնացինք,
Բացատրէ տեսնենք միաքոյ:

ՔԱՍՏԱՔԱՆԸ.— Բացատրելիք բան մը չու-
նիմ... մինչեւ ետքը աշխատեցար դիմ վարկա-

«Ժամանակ»ի յաւելումը

բեկեյու... տիկիններուն և օրիորդին քով, ես
ալ փոխադարձաբար նոյնը բնեյ ուղեցի:

ՏՕՔԹՕՐԸ.— Ե՞րբ քեզի վարկարեկեցի:

ՓԱՍՏԱԲԱՆԸ.— Իմ սիրային տրեւոյններս
պատմած ատենս... կը կարծե՞ս որ չհասկցայ
քու խօսքերուդ իմաստը և մանաւանդ նպա-
տակը:

ՏՕՔԹՕՐԸ.— Ի՞նչ, կը կարծես որ, Աննա-
յին քով քեզ վարկարե՞կ բնելու համար այդպէս
խօսեցայ:

ՓԱՍՏԱԲԱՆԸ.— Բնականաբար... ատոր
բնաւ տարակոյս չունիմ, բայց մի կարծե՞ր որ
այդ կերպով կրնաս Աննային տիրանայ:

ՏՕՔԹՕՐԸ.— Աննային տիրանալու համար
որ և է արդեւք չի կայ ինծի համար, ատոր կըր-
նաս ապահով ըլլալ:

ՓԱՍՏԱԲԱՆԸ.— Շատ կը սխալիս, օքթօր
Վարդան, Յովսէփ Լիւնտին չստ աղէկ կը ճանչ-
նայ երկուքս ալ:

ՏՕՔԹՕՐԸ.— Դուն այդպէս կարծէ... քիչ
օրէն ամէն բան յայտնի կ'ըլլայ:

ՓԱՍՏԱԲԱՆԸ.— Այո՛, քիչ օրէն ամէն բան
կը յայտնուի... առ այժմ մնաս բարով:

ՏՕՔԹՕՐԸ.— Երթաս բարով:

ՓԱՍՏԱԲԱՆԸ.— Դիտցած եղբի որ քեզի պէս

օքթօրները տասը փարայի արժէք չունին իմ
աչքիս:

ՏՕՔԹՕՐԸ.— Քեզի պէս փաստաբաններն ալ
ինծի համար կուտ մը չեն արժեք:

Այս համակրական խօսքերը փոխանակելէ
ետքը, երկու երիտասարդները իրարէ կը բաժ-
նուին ատելալատ նայուածքներ արձակելով:

Փաստաբանը, գրգռուած վիճակի մէջ, քիչ
մը ևս կը մնայ ու հրամեշտ ատենով կը մեկնի:
Տօքթօրը քիչ ետքը կը հետեւի իրեն: Միւս
հիւրերը կէս գիշերին մօտ կը մեկնին:

ԳԼՈՒԽ Գ.

ԵՐԿՈՒ ՈՍՈՒՆԵՐԸ

Երկու չարաթ ետքը, Սամուրեանին տունը,
տիկին Մաննիկ, տիկին Օօֆի և տիկին Սաթե-
նիկ Կոկոսեան նստած կը խօսակցին: Տիկին Սա-
թենիկ Գատըգիւղէն եկած է, տիկին Մաննիկի
աղջականուհին ու անոր հիւրն է: Շատ խօս-
ուած կին մը, ամուսնական յարկը լքած սիրա-

հարին հետ իզմիր փախած ու յետոյ կրկին վերադարձած է ամուսնոյն քով: Այս վերջինը, փիրիսոփայական խառնուածքով մէկը, աւետարանական ներազամտութիւն մը ցոյց առւած է և ամէն բան կլլած ընտանեկոյն պատիւը անազարտ պահելու համար: Յանկարծ ներս կը մտնէ Հրանդ Էֆէնտի Պէպէքեան:

ՄԱՆՆԻԿ (սիրալիր կերպով մը).— Աղէկ որ եկար սիրտերնիս կը նեղանար կոր, և խօսակցութեան նիւթերնիս սպառած էր:

ՀՐԱՆԴ.— Մտքէս անցաւ որ այնպէս ըլլալու էր և յատկապէս անոր համար եկայ:

ՍՕՅԻ.— Ըսել է լուրերով լեռնաւորոս ած լուրերով կուգաս:

ՀՐԱՆԴ.— Այո՛... նոր և անտիպ լուրեր:

ՄԱՆՆԻԿ.— Խօսէ՛ տեսնենք:

ՀՐԱՆԴ.— Նշանաւոր իմացաք հարկաւ:

ՍՕՅԻ.— Ի՞նչ նշանաւոր:

ՀՐԱՆԴ.— Այն նշանաւորը որուն նախատօնանքը կատարեցինք անցածները:

ՍՕՅԻ.— Պերճեանե՞նց տունը:

ՀՐԱՆԴ.— Այո՛:

ՄԱՆՆԻԿ.— Ըսել է Աննան նշանեցին:

ՀՐԱՆԴ.— Երէկ ցերեկ, Ժամր 1/2:

ՍՕՅԻ.— Կարկամեանի՞ն հետ:

ՀՐԱՆԴ.— Զէ՛, տօքթօր Վարդանին հետ:

ՄԱՆՆԻԿ.— Ես անանկ լսած էի որ Կարկամեանին հետ պիտի նշանեն:

ՀՐԱՆԴ.— Ինչպէս յայտնի է, գործը նուազուրդի գրուեցաւ և տօքթօր Վարդանին վրայ մնաց աղջիկը:

ՍՕՅԻ.— Խեղճ թո՛ղ տեսնայ... բայց ինչպէ՞ս եղաւ տեսնենք, մանրամասնութիւնները պատմէ՛:

ՀՐԱՆԴ.— Շատ հետաքրքրական են մանրամասնութիւնները, այս տեսակ նշանաւորներ քիչ կը պատահին: Նախ փաստաբանին կ'առաջարկեն աղջիկը, Կարկամեան հինգ հազար ոսկի օժիտ կը պահանջէ, ասոր վրայ տօքթօրին կը դիմեն, տօքթօրը 4500 ոսկիի կը հաւանի: Կարկամեան կը լսէ ու 4000ի կ'իջեցնէ օժիտը: Տօքթօր Վարդան 3500 ոսկիի հաւանութիւն կուտայ: Կարկամեան նոյն գումարով կը հաւանի առնել Աննան, ասոր վրայ տօքթօր Վարդան 3000 ոսկիի կ'իջեցնէ օժիտը, փաստաբանը մէկ կողմ կը քաշուի ու աղջիկը կը մնայ տօքթօրին:

ՄԱՆՆԻԿ.— Բայց, շիտակը, երեք հազար ոսկիով կլլուելիք բան չէ:

ՀՐԱՆԴ.— Ես Դժառանգութիւն ալ ունի ու տեղիք:

ՄԱՆՆԻԿ.— Խեղճ տօքթօր Վարդան, լաւա-
դոյն բախտի մը արժանի էր:

ՀՐԱՆԴ.— Բայց կ'երեւայ որ գործը այս-
տեղ չի լմնար... փաստաբանը ինքզինք յաղ-
թուած չնկատեր կոր:

ՍՕՅԻ.— Բանի որ նշանաւորը եղեր լմնցեր
է ալ ի՞նչ կրնայ ընել:

ՀՐԱՆԴ.— Ծառ բաներ... վերջապէս մարդ
պարապ տեղը փաստաբան չըլլար: Կ'երեւայ որ
կ'աշխատի եղեր այժմ նշանաւորը ետ ընել տա-
լու:

ՄԱՆՆԻԿ.— Ի՞նչ կերպով...

ՀՐԱՆԴ.— Օրինական կերպերով անշուշտ,
կամ աւելի ճիշդը զարտուղի միջոցներով:

ՍՕՅԻ.— Իսկ Աննա՞ն, ինչ գիրք բռնած է
խնդրին մէջ:

ՀՐԱՆԴ.— Իմ առած տեղեկութիւններուս
համեմատ Աննան աւելի համակիր է եղեր տօք-
թօր Վարդանին:

ՄԱՆՆԻԿ.— Այն ատեն փաստաբանը թո՛ղ
վաղ անցնի այս գործէն:

ՀՐԱՆԴ.— Կ'երեւայ որ այդ Կարկամեանը
չառ յամառ մէկն է և երբ միտքը բան մը զնէ
դիւրաւ չհրաժարիր անկէ:

ՍՕՅԻ.— Եթէ անպատճառ կ'ուզէր Աննան

առնել թո՛ղ օժիտին գումարը աւելի իջեցնէր:

ՀՐԱՆԴ.— Այդ ալ կ'երեւայ որ իր հաշի-
ւին չէր գար:

ՄԱՆՆԻԿ.— Բայց Կարկամեան ի՞նչ միջոց-
ներու կը դիմէ այժմ որո՞ւր ձեռք անցնելու հա-
մար:

ՀՐԱՆԴ.— Ծառ ազտոտ միջոցներու: Պար-
զապէս վարկաբեկիչ լուրեր սկսած է տարածել
տօքթօրին մասին և այդ լուրերը հասած են
տօքթօրին ա՛նանջը որ, բարկացած, ուզած է իր
հակառակորդէն վրէժ լուծել: Եւ ա՛նա՛ հիմա
այդ երկու նախկին բարեկամները կատաղի թըշ-
նամբներ եղած են:

ՍՕՅԻ.— Այս գործը կ'երեւայ որ շատ պիտի
կնճոռար:

ՍԱԹԵՆԻԿ (որ մինչև այն ատեն լուռ մնա-
ցած էր).— Այդ տօքթօր Վարդանը շատ յանձ-
նարարելի մէկը չէ:

ՄԱՆՆԻԿ.— Կը ճանչնամ և բաւական մօ-
տէն... և իր ժառին այնպիսի բաներ գիտեմ ո-
րոնք եթէ այսօր այդ Կարկամեանին ա՛նանջը
հասնին կրնայ 24 ժամուան մէջ նշանը ետ ընել
տալ:

ՀՐԱՆԴ.— Ահաւասիկ զգայողունց յայտա-
բարութիւն մը:

ՍՕՖԻ.— Ըսէ՛ տեսնենք այդ գիտցածներդ :

ՍԱԹԵՆԻԿ.— Շատ հետաքրքիր է :

ՍՕՖԻ.— Բնականաբար, հետաքրքիր ենք ամէնքս ալ :

ՍԱԹԵՆԻԿ.— Դժբախտաբար ձեր հետաքրքրութիւնը պիտի չկրնամ գոհացնել :

ՄԱՆՆԻԿ.— Ինչո՞ւ համար :

ՍԱԹԵՆԻԿ.— Որովհետեւ զազանիք մըն է և այս և կնոջ մը պատիւը կայ խնդրին մէջ :

ՀՐԱՆԴ.— Բայց իրա՛ւ զգայացունց յայտնութիւն մըն է տիկին Սաթենիկին ըսածը :

ՍՕՖԻ.— Յայտնութիւն մը որմէ տակաւին բան մը չհասկցանք :

ՀՐԱՆԴ.— Ես իրողութիւնը քիչ շատ կուս հեցի կարծեմ :

ՍՕՖԻ.— Ուրեմն մեզի բացատրէ տեսնենք :

ՀՐԱՆԴ.— Տօքթօր Վարդան մտերմախոս արարելութիւններ կը մշակէ, կ'երևի ալ որ, կնոջ մը հետ որ ծանօթ է տիկին Սաթենիկի :

ՍԱԹԵՆԻԿ.— Կը խնդրեմ որ չտախկնաբանաբանութիւններու մէջ մտնելու :

ՍՕՖԻ.— Ըսէ միայն թէ Հրանդ էֆէնտիկ ենթադրութիւնը ճիշտ է :

ՍԱԹԵՆԻԿ.— Եթէ այդչափով դո՛ւ կ'ըլլաք, լաւ ուրեմն ճիշտ է :

ՄԱՆՆԻԿ.— Միայն թէ զրպարտութիւն մը չըլլայ ատիկա :

ՍԱԹԵՆԻԿ (հաստատ չեղաով մը).— Բացարձակ իրողութիւն է ըսածս :

ՀՐԱՆԴ.— Թերեւս հին կապ մըն է որ այժմ գոյութիւն չունի :

ՍԱԹԵՆԻԿ.— Դեռ մինչեւ երէկ գոյութիւն էր, իսկ եթէ այսօր խղուեցաւ լուր չունի :

ՍՕՖԻ.— Այդ կինը հոմանունի՞ մըն է :

ՍԱԹԵՆԻԿ.— Տօքթօր Վարդան ի վիճակի չէ հոմանունի մը ունենալու :

ՄԱՆՆԻԿ.— Ամուսնացած կի՞ն մըն է :

ՍԱԹԵՆԻԿ.— Այո՛... :

ՄԱՆՆԻԿ.— Որ իսամուսնոյն հետ կ'ապրէ :

ՍԱԹԵՆԻԿ.— Բնականաբար... իր ամուսնոյն և զաւակներուն հետ :

ՀՐԱՆԴ.— Զաւակնե՞ր ալ կան :

ՍԱԹԵՆԻԿ.— Ինչո՞ւ պիտի չըլլան, քանի որ կինը ամուսնացած է :

ՍՕՖԻ.— Եւ այդ կինը ծանօթ է մեզի :

ՍԱԹԵՆԻԿ.— Բայց նախապէս ըսի որ մանրամասնութիւններ չեմ ուզեր տալ :

ՀՐԱՆԴ.— Զեր ըսածները կրնան պարզ կասկածի մը արդիւնքը ըլլալ :

«Ժամանակ»ի յաւելումը

ՍԱԹԵՆԻԿ.— Կասկած չեն՝ այլ բացարձակ իրականութիւն:

ՀՐԱՆԴ.— Վերջապէս չէք կրնար ապացուցանել:

ՍԱԹԵՆԻԿ (խորհրդաւոր ժպիտով մը).— Ո՞վ գիտէ...

ՀՐԱՆԴ.— Այդ յարաբերութիւնները որչափ ստանէ ի վեր կը տեսնուի:

ՍԱԹԵՆԻԿ.— Երկար ժամանակէ ի վեր:

ՍՕՅԻ.— Ամուսինը բնաւ տեղեկութիւն չունի:

ՍԱԹԵՆԻԿ.— Եթէ տեղեկութիւն ունենայ վայրկեան մը չապրիր կնոջը հետ որովհետեւ շատ պատուախնդիր անձ մըն է...

ՀՐԱՆԴ.— Եւ հալո՞ւստ...

ՍԱԹԵՆԻԿ.— Ինքն ալ հարուստ է, կիսն ալ...

ՍՕՅԻ.— Բայց անունը տո՛ւր լիննայ:

ՍԱԹԵՆԻԿ.— Ատիկա անկարելի է... Եթէ անունը տամ մատնութիւն մը բրած պիտի ըլլամ բարեկամուհիի մը հանդէպ:

ՍՕՅԻ.— Ուրեմն այդ կինը քու բարեկամուհի՞դ է:

ՍԱԹԵՆԻԿ.— Եւ մտերիմ բարեկամուհիս:

ՀՐԱՆԴ (հեգնակաւ).— Աստուած մեզ պահպանէ մեր բարեկամուհիներէն:

ՍԱԹԵՆԻԿ.— Բայց ես կարծեմ անունը չտուի:

ՀՐԱՆԴ.— Չէ՛, բայց մաղ մնայ:

ՍԱԹԵՆԻԿ.— Ես ետքը անունդ բերնէդ կ'առնեմ...

ՀՐԱՆԴ.— Մէկ կէտ մը մութ կը մնայ այս խնդրին մէջ, քանի որ աօքթօր վարդան այդչափ սերտ յարաբերութիւն ունի այդ կնոջ հետ և երկար ժամանակէ ի վեր, ի՞նչպէս կ'ըլլայ որ ամուսինը իր զլխու եկամ վորձանքը չէ իմացած:

ՍԱԹԵՆԻԿ.— Որովհետեւ շատ զգուշութեամբ գործ կը տեսնեն և յետոյ ամուսինը թերեւ չգիտեր անգամ աօքթօրին գոյտ թիւնը:

ՍՕՅԻ.— Տօքթօրը իրենց տունը չերթա՞ր:

ՍԱԹԵՆԻԿ.— Բնաւ երբեք:

ՍՕՅԻ.— Այն ատեն ո՞ւր կը տեսնեն իրար:

ՍԱԹԵՆԻԿ.— Բայց կամայ կամայ բերնէս ամէն րան պիտի աննէք:

ՀՐԱՆԴ.— Քանի որ տիկինին անունը չէք տալ, կրնաք մնացածը ըսել:

ՍԱԹԵՆԻԿ.— Բայց ի վերջոյ կը վախնամ որ այդ անունը կը զուլակէք:

ՀՐԱՆԴ.— Գոնէ հս պիտի չկրնամ զուլակել որովհետեւ իմ ճանչցած կիներուս մէջ մէկը

չեմ տեսներ կոր որ տօքթօր վարդանին սիրուհին ըլլայ: Բայց թողունք տակիս և դատնանք ըստ խնդրին: Այսպէս ուրեմն տօքթօրը իր սիրունին կը տեսնայ տունէն դուրս:

ՍԱԹԵՆԻԿ.— Այո՛, մասնաւոր սենեակ մը զոր տիկինը յատկապէս վարձած է և որուն վարձքն ալ ինքը կը վճարէ:

ՍՕՖԻ.— Ատիկա շատ պատուաբեր չէ տօքթօրին համար:

ՍԱԹԵՆԻԿ.— Ինչ ընէ խեղճը, դրամ չունի... արդէն միայն այդ չէ, տօքթօրը նոյն իսկ կը վայելէ կնոջ ուրիշ նիւթական օժանդակութիւնները:

ՄԱՆՆԻԿ.— Ինչ կ'ըսես:

ՍԱԹԵՆԻԿ.— Հագուստ, կօշիկ, դուլպայ, ճերմակեղէն, գլխարկ, վզնոց, շապիկ, վերջապէս ամէն բան տիկինին դրամովը կը չինուի:

ՀՐԱՆԴ.— Ի՞նչ բախտաւոր մարդ է եղեր այդ տօքթօրը:

ՍՕՖԻ.— Բախտաւոր թերեւս, բայց ազահօր փարտը ո՛չ շատ պատուաւոր:

ՀՐԱՆԴ.— Հիմա այդ տեսակ գործերու մէջ սո բարեկը նայող չի կայ:

ՄԱՆՆԻԿ.— Ինչ որ ալ ըլլայ, հիմակ որ տօքթօր վարդան Աննային հետ նշանուեցաւ և

երեք հազար ոսկի ալ օժիտ կ'առնէ կոր անշուշտ իր յարարերութիւնները պիտի խղէ այդ կնոջ հետ:

ՍԱԹԵՆԻԿ.— Ձեմ կարծեր... իրարմէ չեն կրնար բաժնուիլ:

ՄԱՆՆԻԿ.— Ինչո՞ւ համար:

ՍԱԹԵՆԻԿ.— Կինը բնաւ արամադիր չէ տօքթօրին օձիքը ձգելու:

ՄԱՆՆԻԿ.— Բայց վերջապէս չկրնար զայն բռնի կապել:

ՍԱԹԵՆԻԿ.— Ես վստահ եմ որ տօքթօրն ալ պատճառներ ունի այդ կնոջմէն չբաժնուելու:

ՀՐԱՆԴ.— Ձեր պատմութիւնը, տիկին, հետզհետէ շահեկան կը դառնայ:

ՍԱԹԵՆԻԿ.— Միայն թէ ա՛լ վերջացաւ կարծեմ:

ՍՕՖԻ.— Ուրիշ մանրամասնութիւններ պիտի չի տա՞ս:

ՍԱԹԵՆԻԿ.— Ձէ՛, արդէն պէտք եղածէն աւելի խօսեցայ... և չիտակը կը զղջամ կոր:

ՀՐԱՆԴ.— Ձեր զղձումը քիչ մը ուշ մնաց:

ՄԱՆՆԻԿ.— Հիմա պէտք է հասկնալ թէ ո՞վ է այդ կինը:

ՍԱԹԵՆԻԿ.— Ատիկա ես չեմ որ պիտի բացեմ:

Նոյն միջոցին դուռը կը բացուի և ներս կը մտնէ Աշխէն, շատախօս ու բանբաստող կարօնին:

ԱՇԽԷՆ.— Բարեւ. տիկին Մաննիկ, հոսկէ կ'անցնէի կոր անգամ մը հանդիպեցայ, օր թերեւս, ինծի պէտք կ'ունենար:

ՄԱՆՆԻԿ.— Ձէ՞, այս միջոցին քեզի տալիք դործ մը չունիմ, բայց նորէն բարով եկար:

ԱՇԽԷՆ (վհանգրոտ ձեւով մը).— Գուցէ ձեր խօսակցութեան արդեւք ըլլամ:

ՄԱՆՆԻԿ.— Բնաւ երբք, զաղտուկ բանի մը վրալ չէինք խօսեր կոր... առդիէն անդիէն, օրուան լուրերուն վրայ... դուն նոր բան մը ունի՞ս տեսանք:

ԱՇԽԷՆ.— Նոր բա՞ն... Ինչ կ'ուզէք որ ըլլայ:

ՍՕՅԻ (միջամտելով).— Նշանտուք, ևն...:

ԱՇԽԷՆ.— Դուք ինչ առաջ լսած ըլլալու էք:

ՍՕՅԻ.— Որո՞ւ նշանտուքք:

ԱՇԽԷՆ.— Տօքթօր վարդանին նշանտուքը օրիորդ Աննայի հետ...

ՄԱՆՆԻԿ.— Եկած ասանդ ճիշդ ատոր վրայ կը խօսէինք կոր:

ԱՇԽԷՆ (հետաքրքիր).— Իրա՞ւ կ'ըսէք...

շատ տեսակ տեսակ բաներ կը խօսին կոր այդ մասին, թէ ևս ամէն լսածիս չեմ հաւատար:

ՍՕՅԻ.— Ինչ կ'ըսեն կոր անսենք:

ԱՇԽԷՆ.— Այս նշանտուքը աղջկան կամքովը չէ եղեր և իր քոյրը տիկին վերդինը ոտք կոխեր և ուղեր է տօքթօրին տալ, մինչդեռ օրիորդ Աննա փաստաբան կարկամեանը առնեղ կ'ուզէ եղեր:

ՀՐԱՆԴ.— Ահաւասիկ նոր յայտնութիւն մը:

ՄԱՆՆԻԿ.— Ինչո՞ւ համար փաստաբանը կը նախընտրէ կոր տօքթօրէն:

ԱՇԽԷՆ.— Ո՞վ գիտէ, կ'երեւայ որ սիրաբան սիրեր է:

ՍՕՅԻ.— Եթէ այնպէս ըլլար կարկամեանին կուտային մերջապէս օրիորդ Աննան պզտիկ աղջիկ մը չէ և իր կամքին տէրն է:

ԱՇԽԷՆ.— Տիկին վերդին մեծ ազգեցութիւն ունի եղեր քրօջը վրայ և անիկա պահանջեր է որ անպատճառ տօքթօրը առնէ:

ՄԱՆՆԻԿ.— Պահանջե՞ր է...

ԱՇԽԷՆ.— Ես այնպէս լսեցի:

ՍՕՅԻ.— Բայց ինչո՞ւ համար այդ տեսակ պահանջու մ մը պիտի ընէ:

ԱՇԽԷՆ.— Տեսակ տեսակ բացատրութիւն-

ներ կուտան կոր... Թերեւս սուտ խօսքեր են... միշտ այս տեսակ խնդիրներու մէջ Հարախօսուած թիւներ կ'ըլլան:

ՀՐԱՆԴ.— Զարախօսութիւն կայ գործին մէջ:

ԱՇԽԷՆ.— Բնակտն է որ մէջտեղ, դրուած խօսքերը բարեկամական չեն:

ՄԱՆՆԻԿ.— Կը տեսնամ կոր, որ լեզուիդ տակ բան մը կայ, տուրակդ պարպէ՛ տեսնանք:

ԱՇԽԷՆ.— Ամէն ըսուածներուն պէտք չէ ականջ դնել:

ՀՐԱՆԴ.— Գիտենք որ այնպէս է և մենք ալ քու ըսելիքներդ իբրև հաւատոյ հանդանակ պիտի չընդունինք, այսու հանդերձ ըսէ՛ տեսնենք թէ ինչո՞ւ տիկին Վերդին անպատճառ կ'ուզէ եղեր որ իր քոյրը տօքթօրին հետ ամուսնանայ և ո՛չ թէ Կաբկամնանին հետ:

ԱՇԽԷՆ.— Ատոր պատճառը... այսինքն ցոյց տրուած պատճառը... ինչպէս բռնմ, քիչ մը թօսա՞նք է:

ՄԱՆՆԻԿ.— Ամա՛ն, Աշխէն, դուն այ մինչև որ բան մը ըսես մարդու հոգին կը հանես:

ՍՕՖԻ.— Ինքզինքը ծանրէն ծախել կ'ուզէ:

ԱՇԽԷՆ. Հաւատացէ՛ք որ այնպէս չէ միայն թէ չեմ ուզեր որ պարտաւ անդր բաժարանք մը բրած ըլլամ:

ՄԱՆՆԻԿ.— Բամբասանքի բան չիկայ, ք խօսք մը ըսեր են և դուն ալ այդ խօսքը պիտի կրկնես... դուն միտքէդ չեմ հնարեր կոր ա՛...:

ԱՇԽԷՆ.— Աստուած չընէ, միտքէ՛ս մի հընարեմ, ես ատանկ բան չեմ կրնար ընել... Ընդհակառակը մինչև որ լսածս ազէկ մը հատուղեմ և ճշմարիտ ըլլալուն հաւատամ ուրիշին բան չեմ ըսեր:

ՍՕՖԻ.— Ուրեմն ապահով ես որ տօքթօր Վարդանին մասին իմացածդ ճիշտ է:

ԱՇԽԷՆ.— Գրեթէ ապահով եմ, որսվհետև շատ յաւ տեղէ մը լսեցի:

ՄԱՆՆԻԿ.— Այն ատեն երկար մի՛ ըներ և ըսելիքդ ըսէ՛:

ԱՇԽԷՆ.— Ի՞նչնտիմ, տիկին Վերդինին այդչափ ստախդեղուն պատճառը այն է եղեր որ տօքթօր Վարդան կը սիրէ եղեր և քոյրը անոր տալով իրեն գործիք ընել կ'ուզէ:

ՀՐԱՆԴ.— Վա՛յ սարսափելի... դեռ ինչեր պիտի իմանանք:

ՄԱՆՆԻԿ.— Իմ միտքէս անցաւ այդ բանը:

ՅԱԹԵՆԻԿ.— Իսկ ես բնաւ չեմ հաւատար:

ՍՕՖԻ.— Ինչո՞ւ համար:

«Փամանակ»ի յաւելումը

ՍԱԹԵՆԻԿ.— Պատճառը քիչ մը առաջ ձեզի բացատրեցի... տօքթօրը ուրիշ կի՞ն մը կը սիրէ արդէն:

ԱՇԽԷՆ.— Ուրիշ կի՞ն մը...

ՀՐԱՆԴ.— Ստիկա կարեւորութիւն չունի, տօքթօրին պէս երիտասարդ մը կրնայ միեւնոյն ժամանակ մէկ քանի կիներ սիրել:

ՄԱՆՆԻԿ.— Եւ միեւնոյն ատեն իր սեփական օրինաւոր կիներ:

ՀՐԱՆԴ.— Ինչու չէ:

ՄԱՆՆԻԿ.— Ահաւասիկ բաւական ծանր և վտանգաւոր կտրու թիւն մը:

ՀՐԱՆԴ.— Եւ նոյն ժամանակ բաւական ալ յոգնեցուցիչ:

Բաժքատանքը այս ձեւով կը չարունակուի բաւական ժամանակ, ի վերջոյ հիւրերը կը մեկնին ու տիկին Մաննիկ առանձին կը մնայ կտրուհին, Աշխէնի հետ: Այս վերջինը դիտմամբ չէ մեկնած միւսներուն հետ, որովհետեւ կարեւոր հասկնալիք մը ունէր:

ԱՇԽԷՆ.— Հիմակ որ ես իմ գիտցածս փոխ կը խնդրեմ ուր դուն ալ քու գիտցածդ ըսես:

ՄԱՆՆԻԿ.— Ի՞նչ բանի մասին:

ԱՇԽԷՆ.— Տօքթօր Վարդանի մասին... քիչ մը առաջ տիկին Սաթենիկ բան մը բռաւ. կը

սիշխա... տօքթօրը ուրիշ կի՞ն մը կը սիրէ եղեր, ճիշտ է ատրկա:

ՄԱՆՆԻԿ.— Կ'երեւայ որ ճիշդ է:

ԱՇԽԷՆ.— Ո՞վ է այդ կիներ:

ՄԱՆՆԻԿ.— Սաթենիկ չուզէր անունը տալ, բայց մանրամասն տեղեկութիւններ տուաւ...

ԱՇԽԷՆ.— Կ'աղաչեմ որ պատմես, շատ հետաքրքիր եմ:

ՄԱՆՆԻԿ.— Ինչո՞ւ այդչափ հետաքրքրութիւն:

ԱՇԽԷՆ.— Պատճառ չի կայ... պարզ հետաքրքրութիւն, որովհետեւ շատ տարօրինակ կը թուի կոր ինծի տօքթօրին ընթացքը:

ՄԱՆՆԻԿ.— Կեցիր պատմեմ:

Ու Մաննիկ մանրամասնօրէն կը պատմէ ինչ որ լսած էր Սաթենիկէն: Աշխէն կը լսուի այդ գայթակղալից պատմութիւնը, կը ջանայ իր մտքին մէջ անջնջելի կերպով դրոշմել և յետոյ հրաժեշտ առնելով կը մեկնի: Արագ քայլերով կը գրիմէ տուն մը ուր կը բնակի վաստակաւ Պր. Կարկամեան: Այս վերջինը կ'երեւայ թէ իրեն կը սպասէ, որովհետեւ զուարթ ու դո՛շ դէմքով մը կ'ընդունի կարուհին:

ԱՇԽԷՆ (խանդավառ).— Բան է՞, բաներ ունի՞մ որ ափով ոսկի կ'արժեն:

ԿԱՐԿԱՄԵԱՆ. — Տօքթօրին մասին :

ԱՇԽԷՆ. — Այո՛, տօքթօրին մասին և առանկ բաներ մը որ... իր ետևարը մեր ձեռքն է :

ԿԱՐԿԱՄԵԱՆ. — Ինչպէ՛ս, բացատրէ՛ տեսնենք :

ԱՇԽԷՆ. — Տօքթօր Վարդան ամուսնացած կնոջ մը հետ յարաբերութիւն ունի եղեր, կիներ մասնաւոր սենեակ մը բռնած է եղեր տան մը մէջ, հոն իրար կը տեսնան եղեր և այդ կիներ շատ հարուստ է եղեր և տօքթօրին բոլոր հագուստները և ճերմակեղէնները ան կը չինէ եղեր...

ԿԱՐԿԱՄԵԱՆ. — Ինծի նայէ՛, Աշխէն, այդ պատմութիւնը շատ աղուոր է և մեր գործին սքանչելի կերպով կուգայ, միայն թէ բանէ մը կը վախնամ :

ԱՇԽԷՆ. — Ի՞նչ բանէ...

ԿԱՐԿԱՄԵԱՆ. — Չեւայ մեր հնարած պատմութեան պէս ոուտ ըլլայ... տիկին Վերդինին ու տօքթօրին սիրահարութեան պէս... գոնէ այդ պատմութիւնը քանի մը տեղ պատմեցիր՝

ԱՇԽԷՆ. — Սամուրեանենց տունը պատմեցիր :

ԿԱՐԿԱՄԵԱՆ. — Որո՞ւ... մինակ տիկին Մանիկին :

ԱՇԽԷՆ. — Չէ, ուրիշներ ալ կային, Տա

վուկան տիկին Սօֆին ալ հոն էր, ինչպէ՛ս նաև տիկին Սաթենիկ Կոկոնեանը... ոա գիտես ա՛, Դատրգիւղ կը բնակի, սիրահարին հետ Իզմիր փախաւ տէ՛, ետքը նորէն երկանը քով եկաւ...

ԿԱՐԿԱՄԵԱՆ. — Հասկցայ... ուրիշ մարդ կար :

ԱՇԽԷՆ. — Մէյ մըն ալ բանը կար... տէ՛միրպաշ, արդէն միշտ անոնց տունն է... Հը՛րանդ էֆէնտի Պէպէքեանը :

ԿԱՐԿԱՄԵԱՆ. — Միշտ սրո՞նց տունն է :

ԱՇԽԷՆ. — Ճանրմ խօսքերնիս սրո՞նց համար է... Սամուրեանենց տոննը :

ԿԱՐԿԱՄԵԱՆ. — Հրանդ էֆէնտին ամէն տուն կը մտնայ կ'ելլայ :

ԱՇԽԷՆ. — Այնպէս է... բայց Սամուրեանենց տունը ամէն օր կ'երթայ...

ԿԱՐԿԱՄԵԱՆ. — Էյ ի՞նչ ըսել կ'ուզես...

ԱՇԽԷՆ. — Ոչինչ... չառ բարեկամ են իրարու հետ այդչափ բարեկամութիւնն ալ չառ ազէկ է :

ԿԱՐԿԱՄԵԱՆ. — Հիմա այդ չարախօսութիւնները ձգէ՛ մեր գործին դառնանք... ըսել է սրենց պատմեցիր քեզի ըսածներս :

ԱՇԽԷՆ. — Զարմանալի՛ բան, ինչո՞ւ պիտի չպատմեմ. հարկաւ պատմեցի, քիչ մըն ալ իմ քովէս աւելցնելով :

ԿԱՐԿԱՄԵԱՆ. — Հաւատադի՛ն:

ԱՇԽԷՆ. — Հալած իւզի պէս կլկեցին... չի հաւատալու բան կա՞յ... չեղած, չտեսնուած բաներ են:

ԿԱՐԿԱՄԵԱՆ. — Յեռոյ ուրիշ տեղ ալ դա-
ցի՛ր:

ԱՇԽԷՆ. — Չէ՛, երբոր տօքթօրին վրայ այդ միւս պատմութիւնը լսեցի, ա՛լ մտածեցի որ մեր պատմութեան պէտք չէ մնացած և վաղեցի հոս եկայ:

ԿԱՐԿԱՄԵԱՆ. — Ըսել է Սամուրեանինց տունը լսեցիր այդ բաները:

ԱՇԽԷՆ. — Այո, տիկին Սաթենիկէ պատ-
մեց... ես չգացած երկար քարակ խօսեր է, իմ քովս սանկ պզտիկ աշխարհութիւն մը ըրաւ... բայց անմիջապէս հասկցայ որ զործ կլլալիք բան կայ, սպասեցի որ հիւրերը երթան և ա-
նոնց երթալէն ետքը տիկին Մաննիկը հարցա-
փորձեցի... ամէն բան տեղն ի տեղօք պատ-
մեց, տօքթօր Վարդանը երկու տարիէ ի վեր կանոնաւոր յարաբերութիւն ունի եղեր անոր հետ:

ԿԱՐԿԱՄԵԱՆ. — Է՛յ, կնոջ ամուսինը...

ԱՇԽԷՆ. — Բանէ մը խապար չունի եղեր... տօքթօրը անդամ չի ճանչնար... և թէ չատ ալ

նախանձոտ ու պատուաւոր մարդ է եղեր... տի-
կին Սաթենիկը ըսեր է որ եթէ փոքրիկ կասկած
մը ունենայ կնոջը պարկեշտութեան մասին ա-
մէն բան տակնուվրայ կը դարձնէ:

ԿԱՐԿԱՄԵԱՆ. — Այդ ամէնը աղէկ, բայց էն
կարեւոր բանը մոռցար ըսելու:

ԱՇԽԷՆ. — Ի՞նչ բան...

ԿԱՐԿԱՄԵԱՆ. — Կնոջ անունը:

ԱՇԽԷՆ. — Ատիկա չատ ստիպեր են, բայց
տիկին Սաթենիկ չէ ուղեր յայտնել, որովհետեւ
այդ կինը իր բարեկամուհին է եղեր:

ԿԱՐԿԱՄԵԱՆ. — Այն ատեն, քանի որ այդ
կնոջ անունը չենք գիտեր, քու պատմութիւնդ
կուտ մը չարժեր:

ԱՇԽԷՆ. — Չենք գիտեր, բայց կրնանք
գիտնալ:

ԿԱՐԿԱՄԵԱՆ. — Ինչպէ՞ս...

ԱՇԽԷՆ. — Ատկէց դիւրին բան չի կայ,
միայն թէ քիչ մը դրամ աչքէ հանելու է:

ԿԱՐԿԱՄԵԱՆ. — Դրամս խնդիր չէ, եթէ
պէտք ըլլայ զրամական զսոզութիւն մը կ'ը-
նեն:

ԱՇԽԷՆ. — Այն ատեն դուն այդ կնոջ անու-
նը ինէ գիտցիր:

ԿԱՐԿԱՄԵԱՆ. — Ի՞նչ պիտի ընես, բացառ-

բէ՞ տեսնենք, քանի որ դրամ պիտի տամ պէտք է որ իմ խելքս ալ հասնի, ես ալ համոզում գոյացնեմ:

ԱՇԽԷՆ.— Ընելիքս շատ պարզ է... Կին մը կը ճանչնամ որուն արհեստն է այս տեսակ քննութիւններ ընել կամ, աւելի բաց խօսիմ, մարդիկ լրտեսել... այդ կնոջ ցոյց կուտամ տօթթօրին տունը և օթթօր Վարդանն ալ կը ճանչցնեմ, լինցաւ գնաց, ա՛լ անիկա օթթօրին օձիքը թող չի տար, և որովհետեւ շաբաթը քանի մը անգամ իրար կը տեսնան ևղեր, շաբաթը չանցած ամէն բան կը հասկնանք:

ԿԱՐԿԱՄԵԱՆ.— Այդ քսած կինդ հաւատարի՞մ է, մեզի խաղի չբերէ:

ԱՇԽԷՆ.— Ի՞նչ կ'ըսես Կարկամեան էֆէնտի, չնորհքով, պատուաւոր կնիկ է և շատ ալ ճարպիկ... բո՛ւն աստիկ գործերու յարմար անձն է, տսկէ զատ գաղանապա՛հ...

ԿԱՐԿԱՄԵԱՆ.— Ի՞նչ տալու ենք իրեն:

ԱՇԽԷՆ.— Այդ մասին ես բան բան մը չեմ կրնար ըսել, կնիկը կ'առնեմ հոս կը բերեմ գուն հեռը կը խօսիս, սակարկութիւնը կ'ընես:

ԿԱՐԿԱՄԵԱՆ.— Այդ չեղաւ, չեմ ուղեր որ կնիկը հոս գայ, ոչ ալ գիտնայ թէ ես այդ տեսակ բանով մը կը զբաղիմ... դուն պիտի ընես ամէն բան, ես միայն զրամները պիտի տամ:

ԱՇԽԷՆ.— Այն ատեն մէյ մը զինքը տեսնամ, հեռը խօսիմ և քեզի լուր կը բերեմ:

ԿԱՐԿԱՄԵԱՆ.— Նայէ՛ որ օտանի կապես:

ԱՇԽԷՆ.— Զեռքէս եկածին չափ կ'աշխատիմ:

ԿԱՐԿԱՄԵԱՆ.— Ե՛րբ լուր կը բերես:

ԱՇԽԷՆ.— Վաղը առտու:

ԿԱՐԿԱՄԵԱՆ.— Ազէկ... նայելու ենք որ յօտ գործենք... եթէ օր անցնի ամէն բան ջուր կ'իյնայ, օրովհետեւ իմացածիս նայելով հարանիքը չուտով պիտի ընեն և անգամ մը օր կուրգուեցան, ա՛լ խերը տես...

ԱՇԽԷՆ.— Հիմա, հօսկէ ելլելուս պէս ոչոյ կնկան պիտի երթամ և պէտք եղածը կը խօսիմ:

ԿԱՐԿԱՄԵԱՆ.— Զըլտոյ որ անունո տաս...

ԱՇԽԷՆ.— Մեղա՛յ, խեղճ եմ որ անունը ըսեմ... արդէն ինք ատանկ բաներու հետաքրքիր չէ, միայն զրամ ատնելու կը նայի... պատուաւոր կերպով դործ կը տեսնայ:

ԿԱՐԿԱՄԵԱՆ.— Դրամին համար ալ առաջուց ըսեմ, ամէնքը կանխիկ չեմ տար, առ հաշիւ բան մը կը վճարեմ, երբոր դործը լինցնէ այն ատեն մնացածն ալ կուտամ:

«Ժամանակ»ի յաւելումը

ԱՇԽԷՆ.— Ատիկա կարգի կը դնենք խնդիր չէ, արդէն ամէնքն ալ կանխիկ չեն վճարեր:

Այս կարգադրութիւնը ընելէ ետքը, կարուհին ոտքի ելաւ և մեկնեցաւ խոտանալով աստուծոյ կանուխ դաշ և լսար բերել:

ԳԼՈՒԽ Դ.

ՆՇԱՆԱԾՆԵՐԸ

Պերճաններու ասն մէջ, հիւրասենեակը, ասանձին, Աննա և տօթօր Վարդան իրարու հետ կը խօսին:

ԱՆՆԱ.— (յանգիմանական).— Այսօր ինչո՞ւ ուշացար, ժամէն աւելի է որ քեզի կը սպասեմ:

ՏՕԲԹՕՐԸ.— Անականկալ դորձ մը... զիրաւութեամբ ծանր գործողութիւն մը... սիրելիս մեր արհեստը այսպէս է, երբեք մեր ժամերուն տէքը չենք:

ԱՆՆԱ.— Վիրաբուժական գործողութիւնք է ժամադրութիւն մը:

ՏՕԲԹՕՐԸ.— Այդ ի՞նչ կասկածներ են, դեռ շատ կանուխ չէ... զիս պարզապէս կը սարսափեցնեմ կոր:

ԱՆՆԱ.— Ինչո՞ւ հոմար:

ՏՕԲԹՕՐԸ.— Բայց եթէ այժմէն այդպէս նախանձաւ լլկաս և կասկածներ ունենաս, ի՞նչ պիտի ըլլայ ամուսնութենէն ետքը:

ԱՆՆԱ.— Կասկածի ու նախանձի բան չի կայ, սպորակաւնէն ժամ մը ետքը եկար ուղեքի գտածադը հասկնալ:

ՏՕԲԹՕՐԸ.— Եւ ես այ բոլոր վիրաբուժական ծանր գործողութիւն մը կատարելու ստիպում էի... պէտք էր հաստատ խօսքիս և ժամադրութեան խօսք չընել:

ԱՆՆԱ. (թերահաւատ).— Վիրաբուժական ի՞նչ գործողութիւն էր արդեօք, կրնա՞ս քու առանց մեկտնջելու արհեստիդ պահանջած դադարանալութեան դէմ:

ՏՕԲԹՕՐԸ.— Զարմանայի՛ հետաքրքրութիւն... արանախիթի դործողութիւն մը:

ԱՆՆԱ.— Որուն ենթական կի՞ն մըն էր:

ՏՕԲԹՕՐԸ.— Ո՛չ, այս քան: Բայց դոցենք այս վիրաբուժական խօսակցութիւնը որ չպատշաճէր մեր կացութեան հետ... կ'ուզե՞ս որ քեզի վիրաբուժիւն ընեմ:

ԱՆՆԱ. Անհամբեր կը սպասեմ:

ՏՕՔԹՕՐԸ. — Լաւ ուրեմն այսօր քեզ աւելի գեղեցիկ կը դոնեմ քան ուրիշ անգամներ:

ԱՆՆԱ. — Ուրեմն ուրիշ անգամներ տղեկ էի...

ՏՕՔԹՕՐԸ. — Կ'ազատչեմ խօսքերը չխեղաթիւրենք... Ըսի պարզապէս որ այսօր ա՛լ աւելի գեղեցիկ ես:

ԱՆՆԱ. — Այդ յաւելուածական գեղեցիկութիւնս կրնա՞ս բացատրել թէ ի՞նչ բանի մէջ կը կայանայ:

ՏՕՔԹՕՐԸ. — Բացատրութիւնը դժուար է... այսօր աւելի հրապուրիչ ես ու աւելի տղաութիւն կը դորձեմ կոր վրաս:

ԱՆՆԱ. — Շնորհակալ եմ քեզ քօմբլիմանէն... և կ'օգտեմ փոխադարձել քեզի:

ՏՕՔԹՕՐԸ. — Ինչպէ՞ս:

ԱՆՆԱ. — Յայտարարելով որ դուն ալ այսօր աւելի գեղեցիկ կ'երևաս աչքիս:

ՏՕՔԹՕՐԸ. — Իրաւունք ունիմ այդ յայտարարութեան անկեղծութեանը կտակածելու:

ԱՆՆԱ. — Ինչո՞ւ համար:

ՏՕՔԹՕՐԸ. — Պրովհետեւ իմ յայտարարութեանէս ետքը եկաւ և կրնայ անոր ընդօրինակութիւնը նկատուիլ:

ԱՆՆԱ. — Ես ատանց դիտողութեան հաւատացի քու ըսածիդ, հետեւաբար քան ալ պէտք է նայնք ընեմ:

ՏՕՔԹՕՐԸ. — Կը հպատակիմ քանի որ այդպէս կը հրամայես:

ԱՆՆԱ. — Այսպէս ուրեմն հաստատուած իրադրութիւն մըն է որ այսօր երկուքս ալ աւելի գեղեցիկ ենք քան երէկ:

ՏՕՔԹՕՐԸ. — Ընդունեցի:

ԱՆՆԱ. — Իսկ վա՞ղը...

ՏՕՔԹՕՐԸ. — Վաղը Աստուծոյ կը պատկանի: Չենք կրնար դիտնալ թէ ինչ պիտի պատահի:

ԱՆՆԱ. — Շատ հաւանական է որ հակառակը պատահի:

ՏՕՔԹՕՐԸ. — Այնպէս փոխանակ գեղեցիկութիւն տղեղնա՞նք:

ԱՆՆԱ. — Անշուշտ, քանով որ այդ է բնական օրէնքը... ամէն օր մէյմէկ քիչ կը ձեռանաք և ձերութիւնը ինքնին տղեղութիւն մըն է:

ՏՕՔԹՕՐԸ. — Կը տեսնամ որ մեղամտաւոր տրամադրութեան մը մէջ ես այսօր, ինչ որ ներքի չէ նոր նշանուած աղջկան մը համար:

ԱՆՆԱ. — Միայն այսօր չէ որ այդ տղա-

մաղրութիւնը ունիմ, այլ բառական ժամանակէ
ի վեր... կամ եթէ կ'ուզես որ ճշգրեմ թուական-
նը... բայց ի՞նչ հարկ կայ:

ՏՕՔԹՕՐԸ.— Ընդհակառակը չառ կարելոր
է ստիկա... ըսէ՛ տեսնենք փութը արամազ-
րութեանդ սկզբնաւորութեան բուն թուականը:

ԱՆՆԱ. (նեղուած).— Զէ', մի ստիկեր:

ՏՕՔԹՕՐԸ.— Կը խնդրեմ որ ըսես:

ԱՆՆԱ.— Ինչո՞ւ կ'ուզես որ անհաճոյ բա-
նք քսեմ:

ՏՕՔԹՕՐԸ.— Կամ բնաւ այդ խօսքերը ընե-
լու չէիր և կամ պէտք է որ ամբողջացնես:

ԱՆՆԱ.— Լաւ ուրեմն, մեր նշանուած օրէն
ի վեր այս արամաղրութիւնը ունիմ:

ՏՕՔԹՕՐԸ (ապշտար).— Ի՞նչ կ'ըսես...
ի՞նչ տալիքինակ լայնութիւն, ի՞նչ խտտութեան-
ութիւն: Զիս պարզապէս կը յաւանաւորեցնես:

ԱՆՆԱ.— Նախազգացում մը ունիմ... նա-
խազգացում մը որ չեմ կրնար վանել, հակառակ
փափաքիս:

ՏՕՔԹՕՐԸ.— Ի՞նչ նախազգացում:

ԱՆՆԱ.— Ինձի տխրութիւն կը թուի որ մեր
ամուսնական կեանքը դժբախտ պիտի ըլլայ:

ՏՕՔԹՕՐԸ.— Ի՞նչ խնդ կենթադրութիւն:

ԱՆՆԱ.— Ենթադրութիւն չի չէ, այլ պարզ
նախազգացում մը տաւնց որ և է պատճառի:

ՏՕՔԹՕՐԸ.— Ընդհակառակը ևս ամէն բան
փայլուն կը տեսնեմ:

ԱՆՆԱ.— Երանի՛ լեզի:

ՏՕՔԹՕՐԸ.— Բայց պէտք է որ դուն ալ իմ
լուսատեսութիւնն ունենաս...

ԱՆՆԱ.— Եթէ կարենայի... բայց, ախա՛ս,
ինձի կը թուի թէ դիւ չես սիրեր... կամ չառ
թեթեւ, չառ հարեւանցի կերպով կը սիրես և
թէ այդ սէրը, եթէ երբեք գոյութիւն ունի,
յուրով պիտի անցնի:

ՏՕՔԹՕՐԸ.— Այդ խօսքերովդ պարզապէս
դիւ կը վերաւորես... եթէ լեզի չսիրէի՝ ինչո՞ւ
պիտի ուզէի նեղ ամուսնանալ:

ԱՆՆԱ.— Զեմ գիտեր, բայց, ո՞վ դիտե,
Թերեւս ուրիշ նպատակներ ունիս:

ՏՕՔԹՕՐԸ.— Ի՞նչ նպատակներ... նիւթա-
կան ակնկալութիւններ... դրամական տանելու
փափա՞ք...

ԱՆՆԱ.— Զէ', երբեք այդ բանը մտքէս չեմ
անտարած, կ'երգնում լեզի... և ինչե՞ս թէ այդ
ըլլար...

ՏՕՔԹՕՐԸ.— Ի՞նչ ըսեց կ'ուզես:

ԱՆՆԱ.— Ըսեց կ'ուզեմ որ եթէ միմիայն իմ
դրամական համար նեղ ամուսնանալ ապէ՛ր
դիւ պիտի մնայի:

ՏՕՔԹՕՐԸ.— Բայց բոլորովին անզոռու-
ծային դառնալ կը սկսի և չեմ գիտեր թէ ի՞նչ-
պէս բացատրեմ քու խօսքերդ։

ԱՆՆԱ.— Էս է որ ա՛յ չխօսինք այս մա-
սին։

ՏՕՔԹՕՐԸ.— Ընդհակառակը պէտք է որ
կատարեալ կերպով լուսարանես դիտ, ըսես թէ
ինչ են քու կատեաններդ և թէ ինչ թագուն
նպատակնք կը վերագրես ինծի։

ԱՆՆԱ (չեշտակի աօքթօրին աչքերուն մէջ
նայելով)։— Կը մտածեմ որ թերևս ինծի հետ
ամուսնանալով նպատակ ունիս... (կը լսէ)։

ՏՕՔԹՕՐԸ (անհամբեր)։— Բայց կը խնդ-
րեմ, խօսէ՛։

ԱՆՆԱ.— Նպատակ ունիս... սերիչ սէր մը
զօհանելու։

ՏՕՔԹՕՐԸ (աղչանք)։— Ինչ... քեզի հետ
ամուսնանալով նպատակ ունիմ ուրիշ մը գոյա-
ցրենդո՞ւ։ Ինչ իտերզգուար ամբաստանութիւն։

ԱՆՆԱ.— Ես չեմ այդ ամբաստանութիւնը
ընողները, այլ ուրիշներ։

ՏՕՔԹՕՐԸ.— Արսնք րսէ՛ տեսնենք... բայց
նախ այդ ուրիշ սէրը բացատրէ՛։

ԱՆՆԱ.— Բացատրութիւնը այս նամակին
մէջն է (Աննա կուրծքէն թուղթ մը կը հանէ և
զողանար ձեռքով մը կ'երկարէ աօքթօրին)։

ՏՕՔԹՕՐԸ (թուղթը դրեթէ յափշտակելով
— Կերջապէս ձեռք անցուցինք զազանիքին բա-
նալին (թուղթը կը բանայ և կը սկսի կար-
գալ մտովի)։

«Օրիորդ Աննա, իբրև ձեր անկեղծ բարե-
կամը, պարտք կը դրամ յայտնութիւն մը ընել
ձեզի, այժմէն առաջքը առնելու համար ապա-
զայ դժբախտութիւններու։ Խնդիրը ձեր ամուս-
նութեան շուրջը կը դառնայ։ Տօքթօր Վարդան
կրնայ շատ ձարտար բծիչ մը, շատ շնորհքով
երիտասարդ մը, շատ կրթուած ներկայանալի և
նոյն խի ամէն աղնիւ ձիրքերով օժտուած անձ
մը ըլլալ, բայց իր բոլոր այդ յատկութիւնները
բաւական չեն ձեզ երջանիկ ընելու համար։ Ա-
մէնէն էականը, երջանկութեան միակ պայմա-
նը, այնինքն անկեղծ սէրը կը պահի իր քով։
Տօքթօր Վարդան չսիրեք ձեզի։ Մի՛ կարծէք որ
զինքը պիտի ամբաստանեմ ըսելու (որ ձեզի հետ
կ'ամուսնանայ ձեր գրածին համար)։ Ո՛չ, աօք-
թօրը գրամապաշա մէկը չէ. միայն թէ իցի՞ւ թէ
դրամի համար ամուսնանար, այն առին կրնա-
լինք յուսալ թէ օր մը սէրն ալ պիտի դարձ-
նայ, ափսո՛ս, աօքթօր Վարդան ձեզի հետ

կ'ամուսնանայ պարզապէս զիւրացնելու համար մեղադարտ սէր մըն: Մէկ բառով ըսեմ, տօթթօրը կը սիրէ ձեր քոյրը, տիկին Վերդինը և ձեր քոյրն ալ փոխադարձաբար կը սիրէ տօթթօրը: Թերեւս դուք ալ մինչև այսօր նշմարած ըլլաք այն չափազանց մտերմութիւնը որ կայ երկուքին միջև, իսկ եթէ չէք նշմարած՝ կրնաք ասկէ ետքը ձեր աչքերը քիչ մը աւելի բանալ և այն ատեն պիտի նշմարէք ամէն բան: Ինչ որ յայտնեմ, սիրելի օրիորդ, բաղարձակ հշմարտութիւն մըն է և կը յուսամ որ օր մը քոն պիտի Թաք որ այս հշմարտութիւնը իմացուցած եմ ձեզի: Զեր անկեղծ բարեկամըն:

Տօթթօր Վարդան քանի այս նամակըն ընթերցումը առաջ կը տանէր այնքան կ'աւելնար իր յուզումը. երբ ընթերցումը աւարտեց զօգահաբ ձնկքով մը թուղթը վերադարձուց իր նշանածին:

ՏՕԲԹՕՐԸ (չազդադանց յուզուած).— Եւ այս աներեւակայելի դրօշաբարտութիւնը կարգաւորձ է որ այլ խօսքերը ըօր ինծի... Ինչպէ՞ս բօղմը կրցար մօքէզ անցնել որ այսպիսի հրէշային բան մը կրնայ իբու ըլլալ... Ինչպէ՞ս կարէւորութիւն առիք անօտարազիբ նամակի մը...

ԱՆՆԱ.— (Ինքն ալ յուզուած և չիօթած).— Ինչ գրածամ... խորհեցայ որ թերեւս...

ՏՕԲԹՕՐԸ.— Թերեւս ի՞նչ...

ԱՆՆԱ.— Թերեւս հշմարտութիւն մը կար այս գրուածքին մէջ:

ՏՕԲԹՕՐԸ.— Բայց այդպիսի Ենթադրութիւն մը ընելով ո՛չ թէ միայն զիս նախատած կ'ըլլաս, այլ ինչ աւելի քոյրդ:

ԱՆՆԱ.— Այնպէս է, ոսկայն չեմ գիտեր ինչու այս նամակը տակն լրայ ըրաւ զիս:

ՏՕԲԹՕՐԸ.— Յայտնի է որ վատ ու անպատկառ թշնամիի մը դործն է այս:

ԱՆՆԱ.— Ես չեմ կարծեր ոս թշնամի մը սենեմամ, ո՛չ մէկուն գէշութիւն մը ըրած եմ կեանքիս մէջ...

ՏՕԲԹՕՐԸ.— Դուն թերեւս չունիս, բայց ես սենիմ և այս թշնամական դործը ո՛չ թէ քեզի, այլ ինծի ուղղուած է, ասոր բոլորովին ապահով եմ:

ԱՆՆԱ.— Ի՞նչ նպատակով:

ՏՕԲԹՕՐԸ.— Նպատակը շատ պարզ է, մեր ամուսնութիւնը արգիլելու համար:

ԱՆՆԱ.— Բայց ո՞վ պիտի փորձէր այդպիսի բան մը:

ՏՕԲԹՕՐԸ.— Սիրելիս կը տեսնամ որ շատ միամիտ ես, նայն իսկ չափազանց միամիտ, չե՞ս զուշակեր թէ սերիէ կուգայ հարուամբ... Ես նամակը կարգաւորապէս պէս դուշակեցի:

ԱՆՆԱ.— Հաւատա՛ որ ես կարող չեմ դու-
շակելու։

ՏՕՔԹՕՐԸ.— Գիտես որ քեզի հետ նշան-
աւիլ ուղող ուրիշ թեկնածու մըն ալ կար։

ԱՆՆԱ.— Փաստաբաւ Կարկամեա՞ն է՞ քէն-
աին։

ՏՕՔԹՕՐԸ.— Նոքինքը... արդ հարիւրին
հարիւր յայտնի է որ հարուածը անոր կողմէ
կուգայ։

ԱՆՆԱ.— Կը կարծե՞ս որ այգպիսի վատու-
թիւն զործելու կարող է, ինք, փառաւորն մը...

ՏՕՔԹՕՐԸ.— Ո՛չ թէ կը կարծեմ, այլ բա-
ցարձակապէս կը հաւատամ... այս նամակը իր
կողմէ գրուած է ասոր բնաւ տարակոյս չկայ...
և նոյն իսկ ազատացիներ ունիմ։

ԱՆՆԱ.— Ապացոյցնե՞ր...

ՏՕՔԹՕՐԸ.— Այսինքն գիտեմ որ Կարկամե-
եան չափազանց դայրացած է իր նախաակին
չհասնելուն համար և իր արժանապատուութիւնը
վիրաւորուած կը զգայ, ասոր համար ամէն տե-
ւակ աղոտոտ միջոցներու կը գիմէ կոր, ամէն
ոհասակ չարախօսութիւններ կը հնարէ կոր իմ
հասիս...

ԱՆՆԱ. (համոզուած).— Այդ ճշմարիտ կրնայ
ըլլալ... Այո՛ հաւանական է որ Կարկամեանի
կողմէ գրուած է նամակը։

ՏՕՔԹՕՐԸ.— Ո՛չ թէ հաւանական, այլ ա-
պահով է...

ԱՆՆԱ.— Ուրեմն այս գրուածները ծայրէ ի
ծայր ստութիւններ են։

ՏՕՔԹՕՐԸ.— Բայց չեմ ներեր քեզի որ այդ
մասին նոյնիսկ ամենափոքր կասկած մը ունե-
նաս- եթէ ինծի չես խնայեմ՝ զոնէ քրոջդ տի-
կին Վերգինին խնայէ։

ԱՆՆԱ.— Այո՛, կը հաւատամ խօսքիդ, ե-
ղածը ստորին գրադարսութիւն մըն է, իրաւունք
ունիս (նամակը զոր տակաւին ձեռքը բռնած է
կտոր կտոր կ'ընէ ու կը նետէ) խենդ էի որ այդ
գրուածքին հաւատք ընծայեցի...

ՏՕՔԹՕՐԸ.— Կը յուսամ որ զոնէ քրոջդ բան
մը յայտնի չըրիր։

ԱՆՆԱ.— Ո՛չ բարեբախտաբար, պահ մը
յուզումէս տարուած՝ խնորեցայ նամակը իրեն
ցոյց տալ, բայց յետոյ նախամեծար համարեցի
քեզի խօսիլ։

ՏՕՔԹՕՐԸ.— Շատ աղէկ ըրեր ես, պարսպ
տեղը քոյրդ ակնյուզմունքի պիտի մատնէիր։

ԱՆՆԱ.— Ուրեմն վստա՞ս ես որ Կարկամե-
եանի զործն է այս։

ՏՕՔԹՕՐԸ.— Ուրիշ ո՞վ կրնայ ըլլալ, այն
միայն շտ՝ ունի որ մեր ամուսնութիւնը, Գուրբ
իցնայ։

ԱՆՆԱ (կաշկածոտ).— Միայն ա՛յն...

ՏՕՔԹՕՐԸ.— Ուրիշ ո՞վ կ'ուզես որ ըլլայ

ԱՆՆԱ.— Թերևս ուրիշներ ալ կան որոնք
դո՛ւ չեն այս ամուսնութենէն:

ՏՕՔԹՕՐԸ.— Ուրիշ մէկը չեմ տեսնար կոյ
նո:

ԱՆՆԱ.— Օրինակի համար կի՛ն մը կամ ուրիշ
մը:

ՏՕՔԹՕՐԸ (դարձացած).— Կի՛ն մը կամ
որիւորդ մը... ի՛նչ ըսել կ'ուզես, որո՞ւ կ'ակ
նարկես:

ԱՆՆԱ.— Ո՛չ մէկու կ'ակնարկեմ այլ պար
ենթադրութիւն մը կ'ընեմ... այնպէս տարած
կասկած մը:

ՏՕՔԹՕՐԸ.— Աւելի յստակօրէն խօսէ՛, կ'
տեսնամ որ այսօր սովորականէն ամբողջ տրտ
մադրութեան մը մէջ կը գտնուիս...

ԱՆՆԱ.— Ձի՛ կրնար ըլլալ որ ձիւն մը կամ
որիւորդ մը քեզ սիրէ և իմանալով որ ինծի հետ
նշանուած ես, այսպիսի միջոց մը խորհի մեզ ի
բարմէ հետադիմելու համար:

ՏՕՔԹՕՐԸ.— Ահաւասիկ տարօրինակ է՛
թաղրութիւն մըն ալ... բայց ինչո՞ւ երեսու
կայական հակառակօրդնելի վնասել երբ ու՛ր
հակառակօրդը մէջտեղն է:

ԱՆՆԱ.— Ձեմ գիտեր, բայց տնդամ մը սը
կառկածը մտաւ մաքիւ մէջ ա՛լ հանգիստ չեմ:

ՏՕՔԹՕՐԸ.— Ձուր տեղը ինքզինքդ յուզ
մունքներու կը մտնես, սիրելիս:

ԱՆՆԱ.— Պարզապէս նախազգացումի ար
դիւնք, բան մը ինծի կ'ըսէ թէ սպասնալիք մը
կայ մեր գլխուն վրայ:

ՏՕՔԹՕՐԸ.— Մի՛ հաւատար այդ տեսակ
բաներու և նայէ՛ որ միաքից այդ խորհուրդնե
րով չհարչորես, որովհետեւ յաճախ բան է գըծ
բախտութիւն մը նախազուշակել օրպէսզի այդ
չգլխատութիւնը իրաւցնէ կատարուի: Ես այս
ինչիբը լըջօրէն պիտի քննեմ և կը յուսամ որ
կրնան հանեմ նամակագիրը որ ուրիշ մէկ: չի
կրնար ըլլալ, այլ նոյնինքն այդ վարնոց փա
տաւանը... միայն թէ նամակը պատուելու չէիր:

ԱՆՆԱ.— Կը կարծես որ Կարկամեան իր
ձեռքի գիրով գրած ըլլայ զայն:

ՏՕՔԹՕՐԸ.— Այդ տեսակ ազտած գործեր
կրբ մէկը կ'ընէ, չուզեր մեղսակիցներ ունենալ,
եւ կ'ենթադրեմ սը ինք գրած է, գիրը հեղձե
րով անշուշտ:

ԱՆՆԱ.— Մե՛ղք որ նամակը պատուեր եմ
ուրեմ:

ՏՕՔԹՕՐԸ.— Ինչ որ է եղածը եղած է ա՛յ խօսինք ատար վրայ:

Նոյն միջոցին դուռը կը բացուի և ներս կը մտնէ տիկին Վերգին. ժպտուն գէմքով կը մտնեալ երկու նշանածներուն:

ՎԵՐԳԻՆ.— Ա՛յ բաւական է որքան որ դուրս գլխի առանձին մնացիք:

ՏՕՔԹՕՐԸ.— Բայց տիկին, ո՛վ կ'արդիւնէր ձեզի տաղին վայրկեանէն մեր մօտը գալու:

ՎԵՐԳԻՆ.— Այդ ատիւնան չար չեմ... յետոյ ուզեցի որ Աննան քնդի հետ քիչ մը առանձին մնայ որպէսզի դուարթանայ... շատ պէտք ունէր դուարթանալու և հիմա կը անսամ որ սեղանն եկեր է:

ՆՕՔԹՕՐԸ.— Ուրեմն ես չեամ տխուր էր:

ՎԵՐԳԻՆ.— Չափազանց... ո՛չ թէ միայն տխուր այլ մտահոգ է ասիկա երկու օրէ ի վեր չեմ գիտեր ինչ ունէր, թերեւս դուն կրցօր հասկընայ:

ԱՆՆԱ. (յանդիմանական).— Բայց, Վերգին, ինչո՞ւ պարագ խօսքեր կ'ընես, ո՛չ ատուր էի և ո՛չ ալ մտահոգ:

ՎԵՐԳԻՆ.— Ես ըսածս գիտեմ, ճիշտ իրողութիւնն է որ կ'ընեմ, պարագ տեղը մի՛ ծածկեր, միայն թէ կ'ուզէի հասկնալ, վերջապէս մեծ քոյրդ եմ և պէտք է որ ամէն բան ըսես ինձի:

ԱՆՆԱ. (նկղուած).— Բայց ըսելիք բան մը չի կար, քիչ մը զուլա կը ցաւէր, հիմա անցաւ:

ՎԵՐԳԻՆ. (թերահաւատ).— Երկու օրէ ի վեր չարունակաբար զլո՛ւնդ կը ցաւէր... Թո՛ղ ըսէիր շեղ մը կ'ընէինք, կամ բժիշկ մը բերել կուտայինք:

ՏՕՔԹՕՐԸ.— Պարագ տեղը սիրտ մի հատցնէք, տիկին, վատն եղէք որ Աննա որ և է ճող կամ տխրութիւն չունի...

ՎԵՐԳԻՆ.— Կ'երեւայ օր դուն յաջողեր ես իր տխրութիւնը փարատելու:

ՏՕՔԹՕՐԸ.— Թերեւ... բժիշկ եմ և այսօր բժիշկ մը, ճշմարիտ հոգեբան բժիշկ մը, կարող է բուժել թէ՛ մարմնական և թէ՛ հոգեկան տըկարութիւնները:

ՎԵՐԳԻՆ.— Այդ խօսքերով կը հաստատես թէ Աննա բան մը ունէր... զոնէ հոգեկան տագնապ մը:

ՏՕՔԹՕՐԸ.— Այդ տեսակ խօսք մը չըսի... Երողութիւնը այն է որ Աննա բան մըն ալ չունի (Աննային դառնալով այնպէս չէ...)

ԱՆՆԱ.— Բնականաբար...

«Ժամանակ»ի յաւելուածը

ՎԵՐԳԻՆ.— Ես իմ հաստատ համոզումս ունիմ և անկէ չեմ կրնար բաժնուիլ:

ՏՕՔԹՕՐԸ.— Ի՞նչ է այդ համոզումը:

ՎԵՐԳԻՆ (յանկարծ նշմարելով Քիչ մը առաջ Աննային պատասձ ու մէկ կողմ նետած նամակին կտորները). — Ահաւասիկ իմ համոզումս (թղթի կտորները ցոյց կուտայ): Ի՞նչ ե՞ն այդ թղթի կտորները:

ՏՕՔԹՕՐԸ (անտարբեր). — Պատասձած նամակի մը կտորները... Ի՞նչ նշանակութիւն ունի:

ՎԵՐԳԻՆ.— Շատ մեծ նշանակութիւն... այս սենեակը դեռ ժամ մը առաջ աւելցու մաքրել տուի, հետեւաբար այդ կտորները նոր նետուած են այդ տեղ:

ՏՕՔԹՕՐԸ (հեղնակաւ). — Հարցաքննիչ դատաւոր Ելլարու էիք, աբիկին, կը տեսնամ որ շատ յարժարութիւն ունիք այդպիսի պաշտօնի մը համար բայց ենթադրենք որ իրաւքնէ նոր պատուած է այս նամակը, ի՞նչ կը հետեւի ամէն:

ՎԵՐԳԻՆ.— Կը հետեւի որ կա՛մ գաւն կամ Աննան պատուած է:

ՏՕՔԹՕՐԸ.— Այդ ալ կ'ընդունիմ, յետո՞յ...

ՎԵՐԳԻՆ.— Հիմա պիտի բացատրեմ հետեւ-

անքը: Աննային տխրութիւնը և մտահոգութիւնը սկսաւ՝ այն օրէն ուր այս նամակը ստացաւ և այս բանը ինծի իմացուց սպասուէին որ նամակը իրեն յանձնած էր...

ԱՆՆԱ (ընդմիջելով). — Բայց, Վերգին, չափազանց կարեւորութիւն կուտաս ոչինչ բաներու...

ՎԵՐԳԻՆ.— Ինչ որ քեզի կը վերաբերի ինծի համար ոչինչ չէ... դիտեա թէ սրջովի կը սիրեմ քեզի:

ԱՆՆԱ.— Ատոր կասկած չունիմ:

ՎԵՐԳԻՆ.— Քեզի հարցուցի թէ ի՞նչ էր այդ նամակը և պատասխանեցի, որ բարեկամութիւն մը կողմէ թէյի հրուէր մըն էր... վրտաւ եմ որ ճիշտ չխօսեցար, այդ նամակին մէջ եսն մը գրուած էր որ պատճառ եղաւ քեզ տրիսթենելու... և հիմա այդ նամակին կտորներն են ստուեր:

ՏՕՔԹՕՐԸ.— Կը տեսնար որ, տիկին, ձեռք բան մը կարելի չէ պահել... կ'ուզե՞ք որ ամբողջ ճշմարտութիւնը քեզի ձեռքի, քանի որ Աննա կը գտնուէր կոր խօսելու:

ՎԵՐԳԻՆ.— Քհաւարակոյց կ'ուզեմ:

ՏՕՔԹՕՐԸ.— Հա՛ւ ուրեմն ձեռք կ'առնուիմ կամ գոչակութիւնը ճիշտ է... Աննա նամակ

մը օտապած է... անստորագիր նամակ մը և անոր վրայ մատանջութեան մատուած և հիմա այդ նամակն է որ պատռեց զայն ինծի կարշալէ ետքը:

ՎԵՐԳԻՆ.— Ի՞նչ կար գրուած այս նամակին մէջ:

ՏՕԲՅՕՐԸ.— Ինչ որ ընդհանրապէս կը գրուին անստորագիր նամակներու մէջ... զբաղարարութիւններ:

ՎԵՐԳԻՆ.— Որո՞ւ մասին:

ՏՕԲՅՕՐԸ.— Իմ մասին... քայց այնպիսի արտառույ զրպարաութիւններ որոնք մէկ վայրկեանի մէջ կրցայ ջրել և հիմա անոնց հետքն անգամ չմնաց, այնպէս 'է՞ Աննա:

ԱՆՆԱ.— Եւ հետքը չմնալուն ապացոյցն այն է որ նամակը ես իմ հեռքովս պատռեցի:

ՏՕԲՅՕՐԸ.— Ահաւասիկ, տիկին, ամբողջ ճշմարտութիւնը,

ՎԵՐԳԻՆ.— Բայց ատիկա առաջին վայրկեանէն կրնար ըսել ինծի, փոխանակ զիս խաբելու:

ՏՕԲՅՕՐԸ.— Ընդհակառակը Աննա շատ փափկանկատութեամբ վարուած է և ես ջնսր հալալ եմ իրեն... փոխանակ ու իշներուն կարգալու այդ զրպարտիչ նամակը ուղղակի ուղած

է ինծի ցոյց ապա և ասով ապացոնեցանել թէ հասաւք ունի իմ վրաս. Ուրեմն, այսպէս, խնդիրը վերջնականապէս փակուած է:

ՎԵՐԳԻՆ.— Բայց ինչո՞ւ և ի՞նչ զրպարարութիւն ըրած են հեղի դէմ:

ԱՆՆԱ.— Կ'աղաչեմ, Վերգին, ա՛յ գոցենք այս խօսքս:

ՏՕԲՅՕՐԸ.— Զրպարաութիւնը, ինչպէս ըսի, արտառույ բան մըն էր և չարժեք վրան խօսիլ անգամ իսկ թէ ինչո՞ւ այդ զրպարարութիւնը ըրած են, շատ դժուար չէ գուշակել, պարզապէս մեր միութիւնը արգիլելու համար և ընողն ալ ամբաղոյս չի կայ թէ փաստաբան Կարկումանն է...

ՎԵՐԳԻՆ (զարմացկոտ).— Ի՞նչ կ'ըսես, ապացոյց մը ունի՞ս այս մասին:

ՏՕԲՅՕՐԸ.— Բայց ուրիշ ո՞վ կ'ուզէք որ ըլլայ քեծի որ այժմ իմ միակ հակառակորդս այն է յարմէհեաէ Աննան յափշտակեցի իր հետքէն...

(Նոյն միջոցին սենեակին դուռը բացուեցաւ և ներս մտաւ տիկին Սօֆի Տափուբեան. Այս այցեչաութիւնը վերջ գրաւ նախորդ խօսակցութեան: Քաղաքավարական բուրևառութենքէ և իմարու սրպիսութեան մասին սովորական

հարցաւներէ ետքը, նոր խոսակցութիւն մը սկսաւ։)

ՍՕՅԻ.— Այոպէս ուրեմն, տաթթօր (վարդան, կ'երեւայ որ ձեր դարմանատունը հոս փոխադրած էք։

ՏՕԹԹՕՐԸ.— Կրնամ հարցնել, թիկին, թէ ինչ լաւն այդպէս ինքնադրել կուտայ...

ՍՕՅԻ (խնդրով).— Բայց ձեր ֆերկայութիւնը այստեղ։

ՏՕԹԹՕՐԸ.— Նշանած մը իրաւունք չունի այսելու իր նշանածին։

ՍՕՅԻ.— Անշուշտ իրաւունք ունի, միայն թէ կերակի օրերը, մինչդեռ այսօր հինգշաբթի է։

ՏՕԹԹՕՐԸ.— Ձէի գիտեր որ այդպիսի կանոն գոյութիւն ունի։

ՎԵՐԴԻՆ.— Ատանք հին սովորութիւններ են, աթիկին Աւֆի, հիմա նշանածները տմէն օր իրար կը տեսնան։

ՍՕՅԻ.— Եւ չառաւ ալ աղէկ կ'ընեն, իմ բառն ալ արդ կատակ մըն էր, նշանածութեան չբխնը լուտապէսն է, բայցը. երազանքն է այն...

ՏՕԹԹՕՐԸ.— Իսկ ամուսնութեամբ։

ՍՕՅԻ.— Դժնգակ դարձումք...

ՏՕԹԹՕՐԸ.— Կ'ազատեմ, աթիկին, քանի մեզի մի քանի աչք բաները։

ՍՕՅԻ.— Ես անկեղծօրէն կը խօսիմ ինչ որ կը մտածեմ։

ՏՕԹԹՕՐԸ.— Ձեր խօսքերը լսողը պիտի կարծէ թէ դժբախտ ամուսին մըն էք։

ՍՕՅԻ.— Ես իմ աւանականիս մասին չեմ խօսիր... Կս ընդհակառակը մինչև այսօր նրանիկ ապրած եմ իմ ամուսնայն հետ։

ՏՕԹԹՕՐԸ.— Ուրեմն ինչո՞ւ այդ երջանկութիւնը կ'աղէք զանալ ուրիշներուն։

ՍՕՅԻ.— Որովհետեւ չուրջս ամուսնական դժբախտութիւններ կը տեսնամ միայն։

ՏՕԹԹՕՐԸ.— Բայց կ'ընդունիք որ բացառութիւններ կան, օրինակ՝ զուգը։

ՍՕՅԻ.— Անշուշտ...

ՏՕԹԹՕՐԸ.— Լուս որեւէ չէք կարծեր որ այդ բացառութիւններէն մէկն ալ մենք կրնանք ըլլալ։

ՍՕՅԻ.— Ո՛չ թէ կարծել, այլ կը մտախօսեմ որ այնպէս ըլլայ։

ՏՕԹԹՕՐԸ.— Ծնորակալութիւն ուրեմն։

ՍՕՅԻ.— Արդէն ես ընտ. մտքէս չանցողիք ձեզի տխարելու... միայն թէ այսօր գէշ ազատութեան մը ներքեւ կը գտնուիմ եւ թերեւս այլ եղանակով յոյեանս դարձեալ եմ։

ՎԵՐԴԻՆ.— Ինչո՞ւ համար...

ՍՕՅԻ.— Որովհետեւ ընտանեկան չափ ար-
խուր պատմութիւն մը բացի ալսոր:

ՏՕՔԹՕՐԸ.— Կ'երեւայ որ չափ դիւրադգամ
էք, տիկին, և ատիկա լաւ բան մը չէ... տե-
սէ՛ք նոյն իսկ ձեր դատողութեան վրայ կ'ազդե-
կոր:

ՎԵՐԴԻՆ.— Բայց ի՞նչ է տեսնենք այդ ար-
խուր պատմութիւնը:

ՍՕՅԻ.— Չեմ ուզեր այս նշանածներուն
բովմբայտակ...

ՍՆՆԱ.— Մենք մտիկ չենք ըներ:

ՎԵՐԴԻՆ (հետաքրքիր).— Վրան բա՞ց պատ-
մութիւն մըն է:

ՍՕՅԻ.— Բնաւ երբեք...

ՏՕՔԹՕՐԸ.— Բայց մեր հետաքրքրութիւնը
բաւական գրգռեցիք, տիկին, կը խեղդեմ որ
պատմէք ձեր պատմութիւնը:

ՍՕՅԻ.— Ընտանեկան տաամ մըն է:

ՎԵՐԴԻՆ.— Ձաւակ ունեցա՞ն...

ՍՕՅԻ.— Աղուբիկ մանչ մը:

ՎԵՐԴԻՆ.— Էյ ի՞նչ է եղեր:

ՍՕՅԻ.— Երէկ իրիկուն ինքզինքը թռնա-
ւորեր է...

ՎԵՐԴԻՆ.— Ի՞նչ կ'ըսես, ի նչո՞ւ համար,
ի նչպէս... բան մը եղաւ...

ՍՕՅԻ.— Վիճակը բաւական ծանր է... բայց
րժիշկը կ'ըսէ որ կեանքը վտանգի մէջ չէ:

ՏՕՔԹՕՐԸ.— Ինչպէ՞ս թունաւորեր է ինք-
զինքը:

ՍՕՅԻ.— Իրա՛ւ որ լաւ չեմ գիտեր... Կ'ե-
րեւայ որ ծանր թոյն մը առեր է թէև, բայց
քանակութիւնը քիչ է եղեր, և այդ պատճա-
ռով յոյս ունինք զինքը աղատելու:

ՎԵՐԴԻՆ.— Բայց պատճառը ի՞նչ է այս
յուսահատական արարքին:

ՍՕՅԻ.— Պատճառը խելքէ մտքէ չանցնե-
լիք բան մը... ամուսինը ընտանեկան յարկը
էրելով թողեր հեռացեր է...

ՏՕՔԹՕՐԸ.— Բայց թերեւ վայրկենական
միմաքութիւն մըն է այդ... յաճախ պատահած
էն նմանորինակ բաներ, ատոր համար չարմեր
այդ տեսակ յուսահատական միջոցներու գիմե-
լու:

ՍՕՅԻ.— Դեռ մանրամասնութիւնները չեք
գիտեր:

ՎԵՐԴԻՆ.— Պատմէ՛ տեսնենք:

ՍՕՅԻ.— Այդ սրբիկան Պոլսէն հեռացած է և
ապակաւին յայտնի չէ թէ ո՞ր կողմ դացած է:

«Փառնակ» շաբաթաթերթ

ՏՕՔԹՕՐԸ.— Իբարու հետ սիրով չէի՞ն:

ԱՍՅԻ.— Կի՛նը չառ կը սիրէր իր ամուսինը
և ամուսինն ալ աշխատէր մը ցոյց կուտար թէ
ինքն ալ կ'ընթերցէր վէպեր կը խոնդեցնայ: Բայց ա-
մէնը ալ չէր ամէնէն սարսափելի կայ:

ՎԵՐԳԻՆ.— Ի՞նչ է տեսնենք...

ԱՍՅԻ.— Այդ խայտառակը ատանձին
դպրեր ալ իր հետ ատրեր է հաւ ամուսնացաւ
կին մը...

ՏՕՔԹՕՐԸ (զայթակղած գէմքով մը).— Այդ
սոսկալի բան է... անբարոյականութեան ծայ-
րայից ստորինն է... ու այդ կի՛նը զաւան-
դէսը ունի:

ԱՍՅԻ.— Այո՛, երկու փոքրիկ զաւակներ

ՎԵՐԳԻՆ (օղբերգական).— Դե՛ռ ինչի
պիտի լսենք Աստուած իմ:

ՏՕՔԹՕՐԸ.— Այդ հաւատարիմ կ'ընթեր-
ցողներ ի՞նչ ընթացք կը բռնէ կոր:

ԱՍՅԻ.— Կ'երեւայ թէ չառ հոգ բրած չե-
նի, որովհետեւ ինք արդէն հոմանունի մը տե-
կղեր որուն հետ կ'անցնէ ժամանակը:

ՏՕՔԹՕՐԸ (ներողամբ).— Այն ատեն
կ'ընէ յանցանքը կը մեղմանայ:

ԱՍՅԻ.— Ինչ որ ալ ըլլայ մենք պիտի տա-
նք ինչ մըն է աշտ... երկու քնտանիքներու քայ-
քայումը... անո՛ւ ասոր համար չառ ցոսեակե-
տրամադրութեան մը մէջ կը գտնուիմ աշտը:

ՏՕՔԹՕՐԸ.— Այդ տեսակ գէտքերը, բարե-
բախտաբար բացօտութիւն կը կողմն... ամէն
պարագային եւ վստահ եմ որ օղբերգի բան մը
պիտի չպատահի երբոր ես և Աննա միասին ա-
մուսնանանք:

ԱՆՆԱ (կասկածոտ).— Բայց քովին ապահով
եւ այդ մասին:

ՏՕՔԹՕՐԸ.— Դոնէ ևս տեղի պիտի չի տամ,
այդ մասին կրնամ վստահացնել ձեզ, զայով
քեզի, նոյնքան ապահով եմ քու մասիդ ուր:

ԱՆՆԱ.— Շատ չորհրդով եմ քու այդ զը-
նահատումդ:

ԳԼՈՒԽ Ե.

ԿԱՐՈՒՅԻՆ ԿԸ ԳՈՐԾԷ

Օրիորդ Աշխէն իր ժամանակը պարտաւ չանցուց և հաւատարմարար ծառայեց Կարկամեանին: Այս ծառայութիւնը բնականաբար ձրի չէր, այլ ընդհանրապէս անստորէն փարձատրուած: Աշխէն դնաց դառաւ այն կինը որուն յանձնեց ամբարձուրդ Կարկանը լրանելու: Գործը ամէն պէտք եղած մանրամասն ծանօթութիւնները աւելով: Պատաւ քատուցը որ Ազապի տատուկը կոչուէր և ընդարձակածաւալ ծանօթութիւններ ունէր Բերայի հայ ընտանեկան բոլոր խաւերուն հետ, իսկոյն ճանչցաւ ամբարձուրդ Կարկանը, նոյն իսկ Աշխէնէն առաջ ըստ թէ ո՛ր կը բնակէր: Միայն թէ գործի սկսելէ տառաջ կանխավճար մը ուզեց: Կարկամեան 25 ոսկի վճարեց որոոն հինգը, բնականաբար Աշխէն զրպանեց իբրեւ մաշնորդէք: Բաց աստի հինգ ոսկի ալ փաստաբանէն առաւ կարուհին:

Կարկամեան ամէն օր կը սպասէր այլ լրանութեան արգիւնքին, բարեբախտաբար իր

սպասումը երկար չտեսեց: Ինչ չարաթը չբարտաճ՝ Աշխէն իրիկուն մը յաղթականօրէն մատափաստաբանին գրասենեակը, երբ այս վերջինը առանձին նստած գրասեղանին առջեւ, կը սպասէր միամիտ ու հարուստ յաճախորդի մը որ ամսո՛ւ, չէր գար:

Ինչպէս յայտնի է, հարուստ և միամիտ յաճախորդ մը բոլոր փաստաբաններուն մատափապան է, թէեւ այդ հնալիարհիկ թոչունը շատ հազուադէպ է այժմ:

Աշխէնին գտարի՞ք ու յաղթական մատարր գրասենեակէն ներս՝ իսկոյն փաստաբանին ուշը գրաւեց:

ԿԱՐԿԱՄԵԱՆ. — Ինչ լուր տեսնենք, երեսդ կը խնդայ կոր:

ԱՇԽԷՆ. — Հարկաւ պիտի խնդայ... Գողը բռնեցինք:

ԿԱՐԿԱՄԵԱՆ. — Ինչպէ՞ս...

ԱՇԽԷՆ. — Տօքթօրը մեր ձեռքին մէջն է, այսօր եթէ ուզենք կրնանք նշանը ետ բնել տալ... միայն թէ 50 ոսկի պիտի առնու:

ԿԱՐԿԱՄԵԱՆ. — Որո՞ւ, ինչո՞ւ համար...

ԱՇԽԷՆ. — Զարմանալի՜ հարցում, որո՞ւ պիտի տաս, հարկաւ ինձի տալու չես, այլ Աշապի հանրձնի գաւառը կը սպասէ կոր:

ԿԱՐԿԱՄԵԱՆ.— Միասին եկաք:

ԱՇԽԷՆ.— Ինչ ընեմ, հետո բերեց չուղեցի,
բայց ձերքս չթողուց...

ԿԱՐԿԱՄԵԱՆ.— Բայց նախ սա եղածը
պատմե՛լ յետոյ զըստի խնդիրը կարելի է կար-
գազրել:

ԱՇԽԷՆ.— Եթէ կ'ուզես ինձը հոս բերեմ
թո՛ղ տեղնի տեղօք պատմե՛:

ԿԱՐԿԱՄԵԱՆ.— Այդ առեւիք աղէկ կ'ըլլայ:

Այսինքն գուրս կ'ելլայ ու մտքիկոտն մը ետ-
քը կը վերադառնայ Ագապի տունսին հետ:

ԿԱՐԿԱՄԵԱՆ.— Հրամմե՛ մայրիկ, եկուք
նստե՛լ նայինք, ինչպե՛ս ես աղէկ եմ... սիկու-
րա մը կը ծխե՛ս:

ԱԳԱՊԻ.— Էյ հատ մը խմեմ... փա՛ռք Աս-
տուծոյ զաւակս աղէկ հարգիտս եմ, իշալլահ
դուն ալ աղէկ ես:

ԿԱՐԿԱՄԵԱՆ.— Շնորհակալ եմ, աղէկ եմ:

ԱԳԱՊԻ.— Աստուած ասելի աղէկ ընէ՛:

ԿԱՐԿԱՄԵԱՆ.— Է՛յ ի՞նչ բոխր նայինք քե-
զի յանձնուած գործը:

ԱԳԱՊԻ.— Ինչ պիտի բնեմ, պէտք եղածին
դէս ըրի, իմ ձեռքէս բա՛ն կը փախչի... շատ
լազնեցայ տմեմ, մայրը բնոր:

ԿԱՐԿԱՄԵԱՆ (հեռաքրքր).— Է՛յ, պատմե՛
տեննեք:

ԱԳԱՊԻ.— Պատմեմ զաւակս, բայց մեր յաղ-
նութիւնը պարտաւր չերթայ:

ԿԱՐԿԱՄԵԱՆ.— Աս ի՞նչ խօսք է... ես
ուրիշին իրաւունքը ուտող մարդ չեմ... նոյն
խօղ քեզի կանխիկ դրամ վճարեցի, երեսդ ան-
դամ կտեսած:

ԱԳԱՊԻ.— Ողջ ըլլաս, այնպէս է բայց ինչ
դիտեմ, հիմակաւան մարդիկը աճայիպ են,
գործերնին տեսնալէն ետքը ա՛յ փառս տալ չեն
ուզեր:

ԿԱՐԿԱՄԵԱՆ.— Ես այդ տեսակ մարդիկն
չեմ:

ԱՇԽԷՆ (միջամտելով).— Կարգամեան է-
թէնաին անանկ մարդ չէ, խօսքին ահլն է:

ԿԱՐԿԱՄԵԱՆ.— Հիմա մեկ պաքսմանք ի՞նչ
դրամին կէսը առաջ պիտի տայի կէսն ալ ետքը,
այնպէս չէ... ըսել է որ 25 սեկի կ'ուզես...
պատմե՛ պատմելիքդ ու դրամդ ա՛յ, հոս պատ-
րաստ է:

ԱԳԱՊԻ (միշտ խօսքը Այսենին ոտդէլով).
— Մեր խօսքը աստե՛նի էր:

ԱՇԽԷՆ (քիչ մը յփօթած).— Սխիռն Կար-
կամեան էթէնաին տնանի ըստ. որ 25 սեկի ա-
ռաջ կուտայ 25 սեկի ալ ետքը:

ԿԱՐԿԱՄԵԱՆ (վճարար).— Եւր սահար-
կութիւնը այնպէս էր:

ԱԳԱՊԻ (Աշխէնին).— Ամմա եւ ի՞նչ ըսի:

ԱՇԽԷՆ.— Դու՛ն ալ ըսիր որ եթէ գործը
յաջողցնեն՝ բացէն նուէր մը կ'ուզես:

ԱԳԱՊԻ.— Դու՛ն ալ ըսիր որ «այդ նուէրը
ինչ դիտցիր» անանկ չեղա՞ւ, աղջիկս. նայի՛
վերը Աստուած կայ, իրարու սուտ չխօսինք:

ԱՇԽԷՆ.— Սուտ խօսելիք քան չի կայ, իրա-
ւէտը որ այնպէս ըսի:

ԿԱՐԿԱՄԵԱՆ.— Ես այդ նուէրէն լուր չու-
նիմ, բայց ինչ որ է, քանի որ օրիորդ Աշխէնը
իբէ կ'օգնէն ատանկ խոստում մը բերէ է, ես ալ
կ'ընդունիմ ու բացէն քան մը կը վճարեմ...
բայց նախ իմ եղածը իմանանք:

ԱԳԱՊԻ.— Առաջուց գիտցած ըլլաւ տե-
ւաշին էլէլ պակաս խօսք չըլլայ:

ԿԱՐԿԱՄԵԱՆ (անհամբեր).— Շատ աղէկ
հասկցանք, սա ըսելիքդ ըսէ:

ԱՇԽԷՆ (Ագոստին).— Երկար մի՛ ընէր
Կարկամեան էֆէնտին խօսքին տէրը մարդ է,
քու հախրդ չուտեր:

ԱԳԱՊԻ.— Էֆէնտիմ, երկու երեք օր, պա-
րապ տեղը՝ մօքթօրին հաւելն պատելէս ետ-
քը, տօջի օրը, ցերեկէն ետքը, ժամը երկու քիչ

ստենները տեսայ որ տունէն դուրս ելաւ և
Թաքօմի կողմերը դնաց, Ս. Յարութիւն եկե-
ղեցիին փողոցը մտաւ, յետոյ դէպի աջ դարձաւ
և տան մը առջեւ կեցաւ ու դուռը զարկաւ: Ա-
սիկա տեսնելուս պէս հասկցայ քի մօքթօրը
եախան ձեռք տուաւ:

ԿԱՐԿԱՄԵԱՆ (միամիտ).— Բայց ինչո՞ւ
այդպէս ենթադրեցիր:

ԱԳԱՊԻ.— Մեղա՛յ, ... աս տունը մատամ
Կալիսիին տունն է... հինուց գիտեմ:

ԿԱՐԿԱՄԵԱՆ.— Կալիֆին ո՞վ է...

ԱԳԱՊԻ.— Ճանըմ, հոռոմ կնիկ մը... տու-
նը բռնած է, օտա օտա քիրայի կուտայ... մօք-
թօրի պէս դործ ունեցողներուն:

ԿԱՐԿԱՄԵԱՆ (ժպտելով).— Հասկցայ... է՛յ,
չարունակէ:

ԱԳԱՊԻ.— Էֆէնտիմ, մօքթօրին հոն մըտ-
նալը տեսնելուս պէս, ես սկսայ փողոցին մէջ
վեր վար պտըտիլ... Էֆէնյի մը ասանկ պտըտե-
ցայ, հէմէն հէմէն երկու սահաթի չափ... մէյ-
մըն ալ տանը դուռը բացուեցաւ ու մօքթօրը
դուրս ելաւ, ետեւէն ալ կնիկ մը... է՛յ, կնիկը
տեսայ չտեսայ խենթենալս եկաւ...

«Ժամանակ»ի յաւելումը

ԿԱՐԿԱՄԵԱՆ (հեաաքքիւր)։— Ինչո՞ւ հա-
մար, ո՞վ էր որ...

ԱԳԱՊԻ (զայթակզած զէմքով մը)։— Վո՛ւյ,
ասիկա հիշ խելքէ միտքէ անցնելիք բան չէր...
իրա՛ւ որ աշխարհքը փէք զէջեր է... աչքե-
րուս հաւատալը չեկաւ։

ԿԱՐԿԱՄԵԱՆ։— Բայց ո՞վ էր այդ կինը,
ըսէ՛ չուտով։

ԱԳԱՊԻ։— Ասլանի պէս էրի՞կ չունենայ,
դաւախներ չունենա՞յ... վա՛յ չամչցած կնիկ...
փարա ըսես կայ, հանդստութիւն, տուն տեղ,
բան մը պակաս չէ, էրիկը ըսես վրան կը խեն-
դենայ,, մէկ խօսքը երկուք ընել չի տար... ա-
մէն ուզածը վաշրկենական կ'ընէ...

ԿԱՐԿԱՄԵԱՆ։— Ըսել է դուն մօտէն կը
ձանչնաս կոր այդ կինը։

ԱԳԱՊԻ։— Հարկաւ... քրոջս աղջիկը ի-
րենց տունը սպասուհի է։

ԿԱՐԿԱՄԵԱՆ։— Բայց ո՞եռ անունը չըսիր։

ԱԳԱՊԻ։— Մէրտինեա՛ Անիկաոս էֆէնտիին
կնիկը... տիկին Ֆուլիկ։

ԿԱՐԿԱՄԵԱՆ։— Պոլսոյ կողմը մեծ վաճա-
ռատուն մը ունի նէ...

ԱԳԱՊԻ։— [Ճիշտ [անիկա... կը ձանչնա՞ծ
կորք։

ԿԱՐԿԱՄԵԱՆ։— Մէրտինեան Անիկաոս է-
ֆէնտին ո՞վ չձանչնար։

ԱԳԱՊԻ։— Իսկ տիկին Ֆուլիկը։

ԿԱՐԿԱՄԵԱՆ։— Տիկինը չեմ տեսած, ին-
տո՞ր բան է, դեղեցի՞կ է...

ԱԳԱՊԻ։— Գեղեցկութեանը ըսելիք չի կալ...

ԿԱՐԿԱՄԵԱՆ։— Է՛յ, սա պատմութիւնդ
չարունակէ՛։

ԱԳԱՊԻ։— Իֆէնտիմ, ինչպէս ըսի տունէն
միասին դուրս ելան, հո՛ն զրան աղջկ զիչ մը
փսը փսը իրարու հետ տեսնուեցան, ետքը մէկը
մէկ կողմ գնաց միւսը մէկ կողմ։ Իսկ ես դացի
տուն։

ԿԱՐԿԱՄԵԱՆ։— Աղէկ ամա, Ագապի հա-
նըմ, ատ պատմածդ կրնայ ըլլալ որ դիպուածա-
կան բան մը ըլլայ... նայինք ուրիշ անգամ ալ
այդ տունը գացե՞ր են միասին...

ԱԳԱՊԻ։— Մտիկ ըրջ՝, էֆէնտիս, ես երբոր
գործ մը տեսնամ թամամովը կը տեսնամ, անանկ
կիսկակատար բան չեմ ընել, ատկէ ետքն ալ
մինչև որ ես աղէկ մը չհամոզուիմ՝ ուրիշին բան
չեմ խօսիր... դուն ինծի Աշխէնին հարցուր, ան
չատ աղէկ կը ձանչնայ...

ԱՇԽԷՆ։— Իրա՛ւ է որ Ագապի հանըմը այս
տեսակ գործերու մէջ շատ լրջութեամբ գործ կը

տեսնէ և երբոր բան մը ըսէ պէտք է հաւատալ խօսքին:

ԿԱՐԿԱՄԵԱՆ.— Կը հաւատամ, բայց կ'ուզեմ որ հոռտատ ապացոյցներ ունենամ ձեռքս...

ԱԳԱՊԻ.— Պիտի տամ քու ուզած ապացոյցներդ... Ինչպէս ըսի, տուն գացի և քանի մը ժամ նստելէ ետքը ելայ դուրս ու շունչս չիտաւ Մէրտինեանեց տունը առի, Զապելը տեսնելու համար:

ԿԱՐԿԱՄԵԱՆ.— Զապելը ո՞վ է:

ԱԳԱՊԻ.— Զապելը քրոջս աղջիկն է որ ինչպէս ըսի անոնց տունը կը գտնուի: Հանրմը տուն եկեր ու նորէն դուրս ելեր էր, անանկ որ Զապելին հետ մինակ էինք, աղէկ մը խօսեցուցի զինքը...

ԿԱՐԿԱՄԵԱՆ (հետաքրքիր).— Է՛յ ի՞նչ ի՞նչ մացար տեսնեն:

ԱԳԱՊԻ.— Իմացածն այն է որ երկու օրը անգամ մը կէսօրէն ետքը, տիկին ֆուլիկ թուալէթը ըրած դուրս կ'ելլայ եղեր...

ԿԱՐԿԱՄԵԱՆ.— Եւ ո՞ւր կ'երթայ:

ԱԳԱՊԻ.— Ո՛ւր պիտի երթայ: Իր սիրտ-կանը տեսնելու:

ԿԱՐԿԱՄԵԱՆ.— Ապացոյց:

ԱԳԱՊԻ.— Ապացոյցը ի՞նչ է... կէօրիւնէն քէօյէ գըլավուզ իսթէմէզ:

ԿԱՐԿԱՄԵԱՆ.— Աղէկ, բայց այդ ըսածներդ պարզ ենթադրութիւններ են, ինծի պէտք եղածը իրողութիւն, ապացոյց է:

ԱԳԱՊԻ.— Թօհա՛ֆ բան, Կալիօփիին տունէն երկունքնին մէկ դուրս ելլելին՝ ալ ենթադրութիւն է:

ԿԱՐԿԱՄԵԱՆ.— Այ ուրիշ, ատոր ըսելիք չունիմ, բայց մէկ անգամ ատանկ բան մը եղեր է, ատկէ ի՞նչ կը հետեւի...

ԱԳԱՊԻ.— Ի՞նչ մէկ անգամ, թող տուր որ խօսքս լմնցնեմ... Զապելին աս ըսածին վրայ միտքս դրի որ երթամ, երկու օր ետքը նորէն Կալիօփիին տունին մօտերը պտտիմ, կէս օրէն ետքը և այսօր գացի... Կ'ուզե՞ս քի ժամը երկուքին մօտերը տիկին ֆուլիկ գայ ու տանը դուռը զարնէ ու ներս մտնայ... տասը վայր. կեան վրան չանցաւ, մէյ մըն ալ տօքթօրը տըղ. կուեցաւ իր սիվրի մօրուքովը ու ան ալ ներս մտաւ:

ԿԱՐԿԱՄԵԱՆ (ուրախութեամբ).— Իրա՞ւ կ'ըսես:

ԱԳԱՊԻ.— Մեղա՛յ, ասանկ բանը սուտ կ'ըսուի՞, հոգի պիտի տամ նէ...

ԿԱՐԿԱՄԵԱՆ.— Հիմա տես խնդիրը լուրջ կերպարանք մը առաւ: Միայն թէ որպէսզի բոլորովին ազահով ըլլանք, վաղը չէ միւս օր անգամ մըն ալ դուն ադ Կալիֆին տունին կողմերը դնա:

ԱԳԱՊ.— Ատիկա գիւրին է... ես ուրիշ բան ալ պիտի ընեմ:

ԿԱՐԿԱՄԵԱՆ.— Ի՞նչ բան:

ԱԳԱՊ.— Պիտի երթամ Կալիֆին գտնամ և վարպետութեամբ խօսեցնեմ:

ԿԱՐԿԱՄԵԱՆ.— Ատիկա շատ աղէկ մտածեր ես... մօտէն կը ճանչնամ զինքը:

ԱԳԱՊ.— Ատենօք իրարու հետ քրոջ պէս կը տեսնուէինք... իմ դրացիս էր. բայց տունէն ելլելէն ետքը ալ չեմ տեսած զինքը, բայց փնտռելու, կ'երթամ կը տեսնամ, միայն թէ մահաւոր մը գտնելու է որ կասկածի չհրթայ...

ԿԱՐԿԱՄԵԱՆ.— Դուն վարպետ կնիկ մը կ'երեւատ կոր, միջոց մը կրնաս գտնել... ժամանակ չանցուցած մէջ մը ատ կնիկը տես, և ինծի լուր մը բեր:

ԱԳԱՊ.— Գլխուս վրայ, էֆէնտիս, վաղը կ'երթամ կը տեսնամ...

ԿԱՐԿԱՄԵԱՆ.— Միւս օրն ալ դարձեալ քու

հակողութիւնդ կ'ընես, ժամը երկուքին ատենս ներք:

ԱԳԱՊ.— Հող մի՛ ընեք այդ մօտին:

Փաստաբանը գրպանէն թղթապանակը հանեց և 25 ոսկինոց թուղթ մը երկարեց ոլորտէին, որ դրամը առնելէ ետքը բացէն նուէր մըն ալ պահանջեց, Կարկամեան զիտել տուաւ որ տակաւին զործը բոլորովին չէր լրացած և թէ երբոր լրանար այն ատեն կրկին նուէր մը պիտի ընէր: Ազապի աւելի չպնդեց և 25 ոսկինոցը գրպանելով մեկնեցաւ, կրկին ու կրկին շնորհակալութիւն յայտնելով:

ԱՇԽԷՆ (յաղթական).— Տեսա՞ր մի ես ինչ որ դործ կը տեսնամ:

ԿԱՐԿԱՄԵԱՆ.— Կեցցե՛ս, միայն թէ տակաւին ուրիշ հասկնալիք բանք ունինք:

ԱՇԽԷՆ.— Անոնք ալ կը հասկնանք... մեր ձեռքին տակ Ազապիին պէս կնիկ մը ունենալն էս ետքը ամէն բան կրնանք հասկնալ:

ԿԱՐԿԱՄԵԱՆ.— Հիմա որ տօքթօր վարդաւորն գաղտնիքը ձեռք անցուցինք՝ ի՞նչպէս պիտի շահագործենք ասիկա...

ԱՇԽԷՆ.— Ատկէց գիւրին բան չի կայ... մտածելու պէտք անգամ չունիս, ընկերքդ շատ պարզ է:

ԿԱՐԿԱՄԵԱՆ.— Ինչպէ՞ս...

ԱՇԽԷՆ.— Նոմակ մը կը գրես, առանց ստորագրութեան կամ կեղծ ստորագրութեամբ: Անիկոս էֆէնտին ու ամէն բան տեղն ի տեղօք կ'իմացնեա ու զինքն ալ կը հրաւիրես որ այն ինչ օր, այսինչ ժամուն երթայ այնինչ փողոցը և աչքովը տեսնայ ամէն բան:

ԿԱՐԿԱՄԵԱՆ.— Ատիկա շատ գործնական միջոց չէ և անպատեհութիւններ ունի:

ԱՇԽԷՆ.— Ի՞նչ անպատեհութիւն:

ԿԱՐԿԱՄԵԱՆ.— Կրնայ ըլլալ որ նամակը առնելուն պէս Անիկոս էֆէնտին բաւական պաշարիւնութիւն և համբերութիւն չունենայ իր կնիկը լրտեսելու և ուղղակի կնոջը վրայ կոխի երթայ... այն ատեն ի՞նչ պիտի պատահի, կինը ամէն բան պիտի ուրեմայ և ընականաբար ա՛յ կալիօփիին տունը պիտի չերթայ և էրեկն ալ պիտի չկրնայ իր կնոջ անհաւատարմութիւնը ապացուցանել ու այսպէս ընտանեկան կռիւով մը խնդիրը պիտի գոցուի և ո՛չ ոք բան մը պիտի իմանայ, ասթօրին վրայ որ և է արատ պիտի չի գայ ու Աննային հետ ամուսնութիւնն ալ պիտի կատարուի, իմ տուած զրամներս ալ պիտի երթան...

ԱՇԽԷՆ.— Ուրեմն ի՞նչպէս ընելու է:

ԿԱՐԿԱՄԵԱՆ.— Պէտք է որ մէկը երթայ և ուղղակի Անիկոս էֆէնտին հետ խօսի, բերանացի պատմէ իրողութիւնը ու յետոյ միասին առնէ տանի կալիօփիին տունը... այս գործը այդ կերպով միայն կը յաջողի:

ԱՇԽԷՆ.— Բայց ո՞վ կրնանք զրկել Անիկոս էֆէնտին:

ԿԱՐԿԱՄԵԱՆ.— Զարմանալի՜ հարցում, երթալիք անձը մէջտեղն է, Ագապի տուտուն:

ԱՇԽԷՆ.— Պիտի ուզէ՞ այդ պաշտօնը կատարել:

ԿԱՐԿԱՄԵԱՆ.— Ինչո՞ւ չուզէ, մանաւանդ երբ ծայրը դրամ ալ ըլլայ... բայց նախ սպասենք լրացուցիչ տեղեկութիւններու:

ԱՇԽԷՆ.— Երկու օրէն ամէն բան իմացած պիտի ըլլանք:

ԿԱՐԿԱՄԵԱՆ.— Այն ատեն չորս օրէն ալ Անիկոս էֆէնտին կը տանինք կալիօփիին տունը և տեսնենք թէ հետեւանք ինչ ի՞նչ ըլլայ...

ԱՇԽԷՆ (խնդալով).— Հետեւանք խաղալիքութիւն խաղալիքանց. հիմակ իմ հաշիւս ալ տե՛ս նայինք:

ԿԱՐԿԱՄԵԱՆ (թղթապանակը կրկին հանելով).— Ա՛ն տասը ոսկի ալ քեզի:

«Ժամանակ»ի յաւելումը

ԱՇԽԷՆ.— Դիւ չէ՞:

ԿԱՐԿԱՄԵԱՆ.— Ընդհակառակը շատ է անգամ:

Հետեւեալ օրը Ագապի տուտու նորէն դործի վրայ էր: Պիտի երթար Կալիօփին տեսնար և ասիկա, իրեն համար բաւական կնճռոտ խնդիր մըն էր: Շատոնց ի վեր յարաբերութիւնը խնդած էր այդ յոյն կնոջ հետ և հիմա կը վախնար որ իր անակնկալ այցելութիւնը կասկածանքի տեղի տար: Երկար խորհելէ ետքը իր ծրագիրը պատրաստեց և գնաց նոխկին բարեկամուհին տեսնելու: Այս վերջինը 48—50 տարեկան, միջահասակ, գեր կին, ուրախութեան մեծ ցոյցերով ընդունեց պառաւը և առաջնորդեց զայն գետնայարկի սենեակը որ փողոցին կողմը կը գտնուէր:

ԿԱԼԻՓՓԻ (խանութակաթ).— Վա՛յ, մատամ Ագապի այս որչա՛փ ժամանակ է իբար չենք տեսած...

ԱԳԱՊԻ.— Շիտակը ես միշտ կը փափաքէի զալ քեզ տեսնել, բայց միշտ մէյմէկ արգելք կ'ըլլար... այսօր ալ միտքս դրի գալու, մանաւանդ որ պէտք ունէի քեզի տեսնելու:

ԿԱԼԻՓՓԻ.— Բայց այս նոր տունս ինչպէ՞ս գտար:

ԱԳԱՊԻ.— Շատոնց գիտէի որ հոս կը նըստիս... մատամ Մառիքայէն իմացայ:

ԿԱԼԻՓՓԻ.— Բարի եկար հաղար բարով, ըսիր թէ դիւ տեսնելու պէտք ունիս...

ԱԳԱՊԻ.— Այո... կարծեմ վարձու սենեակ կուտաս:

ԿԱԼԻՓՓԻ.— Վարձու սենեակներ ունիմ, բայց քիչ մը սուղ են:

ԱԳԱՊԻ.— Դինը կարեւորութիւն չունի, խնդիրը այն է որ սենեակը յարմար ըլլայ:

ԿԱԼԻՓՓԻ.— Սա ալ ըսեմ թէ ամէն մարդու սենեակ չեմ տար, պէտք է որ շնորհքով մարդիկ ըլլան... սենեակ ուղողը կի՞ն էր թէ էրիկ մարդ:

ԱԳԱՊԻ.— Էրիկ մարդ է:

ԿԱԼԻՓՓԻ (դէմքը ծածածակով).— Շիտակը ես նախընտրեմ կիներու վարձու տալ սենեակներս, և հիմակուան վարձակալներս, բոլորն ալ կին են:

ԱԳԱՊԻ.— Բայց այն մարդը որ սենեակ պիտի բռնէ շատ շնորհքով անձ մըն է... պարկեշտ, պատուաւոր և ասորիքտ:

ԿԱԼԻՓՓԻ.— Այն ատեն թերեւս կը յարմարինք, որովհետեւ տանս մէջ երիտասարդ էրիկ-մարդ չեմ ուղեր:

ԱԳԱՊԻ.— Այդ մասին անհոգ եղիր... բայց բնաւ էրիկմարդ չկա՛յ այս ամենը մէջ։

ԿԱԼԻՓՓԻ.— Գրեթէ չի կայ։

Ագապի կը փափաքի սենեակները աչքէ անցնել և երկու կիները կ'ուղղուին վերի յարկը։ Կալիփի կ'ըսէ թէ առաջին յարկի բոլոր սենեակներն ալ կիներու կողմէ վարձուած են։ Երկրորդ յարկը կ'ելլեն և պառաւը բաց դուռ մը տեսնելով իսկոյն ննրս կը մտնէ, մինչ Կալիփի ետեւէն կուգայ։

ԱԳԱՊԻ.— Ահաւասիկ գեղեցիկ սենեակ մը, թէ՛ մեծ, թէ՛ օդաւէտ և թէ լուսաւոր և չափ աղէկ կահաւորուած։

ԿԱԼԻՓՓԻ.— Տանս ամէնէն գեղեցիկ սենեակն է այս։

ԱԳԱՊԻ.— Ասոր ամսականը քանի՞ է։

ԿԱԼԻՓՓԻ.— Քառասուն սոկի վարձու տուած եմ։

ԱԳԱՊԻ.— Վարձու տուած ես... բայց մէջը մարդ չկայ և որ և է գրեթէ ալ չեմ տեսնար կոր սենեակին մէջ... Կս կարծեցի որ վարձու տրուած չէ։

ԿԱԼԻՓՓԻ.— Վարձուած է դժբախտաբար և այնպիսի մէկու մը որմէ չափազանց դո՛հ եմ... Գրեթէ սենեակը իմ տրամադրութեանս ներքեւ է։

ԱԳԱՊԻ.— Ի՞նչպէս կ'ըլլայ ատիկա։

ԿԱԼԻՓՓԻ.— Երիտասարդ մը վարձած է... կարծեմ տօքթօր է, դոնէ գէմքէն այնպէս կ'եւրեւայ, զիշերները բնաւ չի դար, այլ միայն ցերեկները։

ԱԳԱՊԻ.— Զարմանալի բան, ցերեկը ի՞նչ պէտք ունի սենեակի։

ԿԱԼԻՓՓԻ.— Այն ալ շաբաթը երեք օր, ցերեկէն ետքը և հազիւ մէկ երկու ժամ մնալէ ետքը կը մեկնի։

ԱԳԱՊԻ.— Եւ ատոր համար 40 սոկի ամսակա՞ն կը վճարէ։

ԿԱԼԻՓՓԻ.— Ամսական հինգ սոկի ալ բացէն նուէր։

ԱԳԱՊԻ.— Բայց ի՞նչ պէտք ունի այս սենեակին քանի որ զիշերը հոս չանցներ։

ԿԱԼԻՓՓԻ.— Ամէն մարդ իրեն համար հաշիւ մը ունի։

ԱԳԱՊԻ.— Հասկոյա՛յ, այդ մարդը անպատճառ կ'ին մը կը սիրէ ու անոր հետ ժամադիր կ'ըլլան այստեղ։

ԿԱԼԻՓՓԻ.— Շատ սատանայ կ'նիկ ես, ճիշդ գուշակեցիր։

ԱԳԱՊԻ.— Այսօր իրենց գալուն օ՞րն է։

ԿԱԼԻՓՓԻ. | Ձէ՛, անպատճառ վաղը կուգան:

ԱԳԱՊԻ.— Աս ի՛նչ աղէկ վարձակալ մը գտեր ես:

ԿԱԼԻՓՓԻ.— Սքանչելի՞...

ԱԳԱՊԻ.— Կ'երեւայ որ կինը որուն հետ յարաբերութիւն ունի ամուսնացած է:

ԿԱԼԻՓՓԻ.— Հաւանական է որ այնպէս ըլլալ. շիտակը ես բնաւ չեմ հետաքրքրուիր, այլ միայն գրամ առնելու կը նայիմ:

ԱԳԱՊԻ.— Շատոնց է որ այս սենեակը վարձած է:

ԿԱԼԻՓՓԻ.— Վեց ամիս մը կայ:

ԱԳԱՊԻ.— Այդ տօքթօր ըսածդ միշտ միեւնոյն կ'ըն՞չ հետ կուգայ:

ԿԱԼԻՓՓԻ.— Այո՛, միեւնոյն կ'ըն՞չ հետ... բայց ինչու այդչափ կը հետաքրքրուիս:

ԱԳԱՊԻ.— Հետաքրքրուելու բան չի կայ, պարզապէս խօսք մը ընելու համար է, եթէ ոչ ինծի՛ ինչ, ինչ կ'ուզեն թո՛ղ ընեն, ես ո՛չ այդ մարդը կը ճանչնամ և ո՛չ ալ կ'ինը... բայց մե՛ղք, այս սենեակը շատ կը յարմարէր իմ մարդուս... եթէ 40 ոսկիէն աւելի վճարէ իրեն չե՞ս տար:

ԿԱԼԻՓՓԻ.— Նոյն իսկ եթէ եթէ 50 կամ 60 ոսկի տայ ամսական դարձեալ չեմ տար, որովհետեւ ինչպէս ըսի, գրեթէ օղէն դրամ մըն է կ'առնեմ և շատ անգամ այս սենեակը երկու գիշերուան համար ուրիշներու վաճու կուտամ, այնպէս որ ամսական 15—20 ոսկի ալ այդպէս կ'առնեմ:

ԱԳԱՊԻ.— Այն ատեն իրաւունք ունիս ուրիշի վարձու չի տալու,

Երկու կ'իները կ'ուզուին երրորդ յարկը ուր երկու պարագ սենեակներ կան: Ազապի շատ փոքր ու անյարմար կը գտնէ այդ սենեակները: Արդէն սենեակ վարձելը պարզապէս պատրուակ մըն էր պառաւին համար Կալիփփին այցելելու՝ առանց կտկածանքի տեղի տալու: Իր նպատակին հասած էր և նոյն իսկ կրցած էր թանկագին տեղեկութիւններ առնել տօքթօրին ու տիւնին Ֆուլիկի մասին: Միասին իջան սրահ:

ԱԳԱՊԻ.— Բարո՛ւ նստիս, տունդ շատ աղուոր է, մեղք որ ինծի յարմար սենեակ մը չէ մնացեր, Բանի մը տեղ ալ նայիմ, եթէ գործիս չի դան՝ նորէն հոս պիտի դարնեմ գլուխս:

ԿԱԼԻՓՓԻ.— Տունը միշտ քուկդ է, դարձեալ հրամմէ...

Ագապի շնորհակալութիւն յայանելով, ա-
ճապարեց մեկնելու: Ճամբան տղու մը պէս կը
խայտար: Առատ ու լիութի տեղեկութիւններ
քաղած էր, որոնցմէ վտան էր որ չափազանց
գոհ պիտի մնար փաստաբան Կարկամեանը:

Մէկ կողմէն կը փութացնէր քայլերը, որ-
պէս զի այս աւետիսը չուտով հաղորդէ, միւս
կողմէ միտքը տենդոտ կը գործէր, իր ընկեր-
ները ծրագրելով:

— Մնացորդ քսանըհինգ ոսկին անպատ-
ճառ կը դանձեմ այսօր, մարդը անհամբեր լուրի
կը սպասէ հիմա: Բայց ասով չպիտի վերջանայ
այս գործը, դեռ ծայրն ենք ծրարոյց, այս մար-
դը տակաւին շատ պէտք պիտի ունենայ իմ ծա-
ռայութեանս: Այլի՛ս աչքը բաց Ագապի, քեզ
նայիմ, աս գործէն չա՛հ կայ. այս անգամ ալ
եթէ կլորիկ հարստութիւն մը չի չինչս ա՛լ մարդ
ըլլալիք չունիս: Ամէնքն ալ ճանկի: մէջն են,
Մէրտինեան հաւկու՛ր Անիկտոսէն անպատճառ
խոշոր պարգեւ մը ունիմ. ֆուլիկը ո՛վ գիտէ
ի՛նչ լեզուներ պիտի թափէ, ոտքս ձեռքս պի-
տի իյնայ որ էրկանը չիմացունեմ, տօքթօրը
«Աման նշանածիս ախանջը չի հասնի» ըսելէն
դրպանները պիտի պարպէ... Աննային բերնէն

ալ մինչև որ խօսք չառնեմ փայլուն վարձա-
րութեան մը՝ նշանածին դադարիքը չեմ տար...

Ագապի, իր փայլուն և հնչուն ծրագիրները
դեռ չէր աւարտած, երբ հասաւ Կարկամեանի
գրասենեակը: Պէտք չունեցաւ կարդի սպասելու,
որովհետեւ գրէթէ շաբթուան մէջ յաճախ ամ-
բողջ օրը Կարկամեանի գրասենեակը... Ագա-
պիէն ղատ ուրիշ յաճախորդ չէր հանդիպեր...

ԿԱՐԿԱՄԵԱՆ.— Ի՞նչ լուր տեսնենք, տիկին
Ագապի, բարի լուրեր բերի՛ր:

ԱԳԱՊԻ.— (Իբրեւ թէ ուժասպառ, փռուելով
աթոռի մը վրայ).— Սմա՛ն զաւակս կեցիր, սօ-
ւախս բռնուեցաւ, խանութ մը ըսէիր, պուտ մը
լուր ալ մէկտեղ բերի՛ր:

Ագապի կը ջանար ծանրէն ծախել ինքզին-
քը, մինչ Կարկամեան անհամբեր՝ կախուած էր
չրթունքէն:

ԿԱՐԿԱՄԵԱՆ.— Քրտնե՛ր եւ, վաղեցիբ ի՞նչ
ըրիր Ագապի հանրմ:

ԱԳԱՊԻ.— Ինչ ընեմ, զաւակս, ժամ առաջ
լուր տամ ըսի, ատեն չունինք, վաղը զիղիթա-
յին օրն է եղեր.

ԿԱՐԿԱՄԵԱՆ.— Տօքթօրի՛ն:

«Ժամանակ»ի յաւելուածը

ԱԳԱՊԻ (հեգնաբար).— Հապա տօքթօրին, մատամ Տուլիկիս վիզիթայի պիտի դայ, ծանր տեսակէն հիւանդ է զաժալլըն...

ԿԱՐԿԱՄԵԱՆ.— Լեզուիդ տակը շատ բաներ կան, Ագապի հանրմ:

Ագապի որ քսանըհինգ ոսկիի վերջին մատնաժաբը ողջնցնել կ'ուզէր, իսկոյն պատրուակ մը հնարած էր, նախ դրամը փրցնելու համար:

ԱԳԱՊԻ.— Շիտակ Կալիօփին տունը կ'երթայի կոր, ճամբան տանտէրս դիմացօ ելաւ, «Աման Ագապի հանրմ, երեք անգամ քեզի եկայ տունը չէիր, դու իս կրակի մէջ է, ինծի յիտուն ոսկի պիտի դանառ, քերային սեպէ ի'նչ բանի կ'ուզես սեպէ» ըսելէն ի'նչ լեզու կը թափէ թըղան: «Կեցի'ր նայիմ, ձեռքս դործ մը կայ, դըլուխ հանեմ նէ բան մը կ'ընենք» ըսի: Ագապի պաղատեցաւ, վաղուան համար խօսք առաւ: Ա'ր, շատ անտակ տղայ է, մօրը մէկ հատիկն է, խեղճ կնիկը տմէն ըրածին աչք կը դոցէ, հօգի մը ունի կը դողայ վրան, ի'նչ ընէ, ուրիշ միթիթարութիւն չունի. հայրը շատօնց մեծած է, զեց հաա իրաա ձեղց, առ տղան մէկիկ մէկիկ ծախեց կերաւ, հիմա մէյ մը իրենց նստած տունը ունին, մէյ մըն ալ մեր նստած տունը: Զեռքը բաց, հովարտաա տղայ է, գիտնալս մէթ-

՛րէս ալ ունի, կվւզէլիմ աղան մոթիրի վրայ կը նստեցունէ կոր...

ԿԱՐԿԱՄԵԱՆ.— Հասկցուեցա՛ւ, մեր քսանըհինգ ոսկիին զուլը պիտի ուտէ առ աղան...

ԱԳԱՊԻ (իբրեւ թէ զգածուած).— Ինչո՛ւ տանկ կ'ըսէք, Կարկամեան էֆէնտի, առ քսանըհինգ ոսկին ողորմութիւն չէր գիտնալս...

ԿԱՐԿԱՄԵԱՆ.— Ատիկա ըսել չուզեցի, միայն թէ պարապ ձանձրութիւն կրեցիր տանտէրին հանդիպած ըլլալդ պատմելով, դրամդ պատրաստ է արդէն...

ԱԳԱՊԻ (լայն շունչ մը առնելով).— Գիտեմ զաւակօ, առոր խօսքը չըլտար...

ԿԱՐԿԱՄԵԱՆ.— Շիտակ Կալիօփին տունը գացի ըսիր...

ԱԳԱՊԻ.— Հա՛, Կալիօփին մեծ պատիւ ըրաւ, առ ո՞ր հովերը փչեց ըսաւ, վարձու սենեակ կը փնտռեմ կոր, ըսի, տունը վերէն վար պտտեցուց, օ տէյիլտէն հարցուցի փնտռեցի որ ո՞վ են վարձակալները: Փառաւոր սենեակ մը մտանք, «Իչտէ առ սենեակը իմ դործիս կուգայ» ըսի:— Զէ՛, ի'նչ կ'ըսես Ագապի հանրմ, ստիկա տօքթօր մը բռնած է, ըսաւ: Ո՞վ կ'ուզես որ ըլլայ առ տօքթօրը, քու սիրական տօքթօրիդ ըսնած սենեակն է եղեր...

ԿԱՐԿԱՄԵԱՆ (խանդավառ).— Շարաթը քանի՞ հնդ կուգայ:

ԱԳԱՊԻ.— Չորեքշաբթի օրերը, «Ազուոր արկիւնի մը հետ մէկտեղ», ըսաւ...

ԿԱՐԿԱՄԵԱՆ.— Ժա՞մը... , երանի՛ թէ ժա- մը հասկնայիր:

ԱԳԱՊԻ.— Ես պակաս դործ չեմ տեսնար, հարկաւ ժամն ալ հարցուցի, 11ին կուգան 4ին կը դառնան եղեր:

ԿԱՐԿԱՄԵԱՆ.— Ըսել է ճաշն ալ հոն կ'ը- նեն կոր:

ԱԳԱՊԻ.— Անանկ ըլլալու է, ա՛լ ճա՞շ կ'ը- նեն մի, շամբանիանե՞ր կը բանան մի, առիկա մէյ մը Կալիփիին և չորս պատերը գիտեն, մէյ մըն ալ զաւալը Անիկտոս էֆ.ին քէսէ՛ն:

Աւելորդ է ըսել որ Ազապի անխոհեմութիւն չէր ունեցած այսքան մանրամասն տեղեկու- թիւններ հարցնելու Կալիփիին, որուն կաս- կածը կրնար արթնցնել, բայց պէտք տեսաւ այս սուտերը շինելու, Կարկամեանի հետաքրք- րութեան գոհացում տալու և վայրկեան մը ա- ուջ 25 ոսկին շորթելու համար:

Կարկամեանի գրպանը թէև ցոյցի համար լոկ 25 ոսկինոց մը կար, զոր ամէն անգամ որ

(չատ հազուադէպ) յաճախորդի մը հետ գործ ունենար՝ ստէպ... գրպանէն կը ձգէր, բայց չվարանեցաւ Ազապիին ձեռքը դնելու, երբ ա- նիկա ոտքի ելած էր ու կը պատրաստուէր մեկ- նելու:

ԿԱՐԿԱՄԵԱՆ.— Քեզի տակաւին չատ պէտք պիտի ունենամ Ազապի հանրմ, նորէն կը տես- նուինք:

ԱԳԱՊԻ.— Ալ ասկէ ետքը ամէն օր հոս եմ, մինչև որ էլ ալէմին առջև ադէկ մը խայտառակ- ուինք: Այդ տնաւեր տօքթօրը թող հասկնայ քի ուրիշին ետևան քակելը և էլին աղջկան արու- նը մտնալը ինտո՞ր կ'ըլլայ...

ԳԼՈՒԽ Զ.

ՄԷԿԻ ՏԵՂ ԵՐԿՈՒ ԳԱՅՔԱԿՂՈՒԹԻՒՆ

Տիկին Մաննիկ Սամուրեանի և Հրանտ Պէպէքեանի միջև համակրութիւնը օր օրի կը ամրապնդուէր։ Հրանտ սկսած էր անխնայօք ըլլալ իր յաճախակի այցելութեանները նոյն խակ կատարած ներշնչած էին սպասուհիին, որ գաւառացի հաւատարիմ կին, ընտանեկան սրբութեան նախանձախնդիր, չէր ծածկեր իր սրտմտութիւնը, ու ամէն անգամ որ Հրանտ տուն կուգար խեղճ կինը դուռը երեսին փակելու կը փորձուէր, կամ «Տիկինը դուրս ելաւ» ըսելու կը մղուէր, բայց համարձակութիւնը չէր ունենար ըսելու։

Եւ ամէն անգամ որ Հրանտ և Տիկին Մաննիկ հիւրասենեակին թանձր վարդոյրներուն ետեւ կը սկսէին խօսակցիլ, սպասուհին՝ պատրուակ մը կը գտնէր ներս մտնելու, կամ սենեակին դուրսը կը սկսէր ուժով քայլերով պատիլ իր ոտնաձայնին տղմուկով խանդարելու համար իր միտքէն անցած «հազար բաները»...

Տիկին ՄԱՆՆԻԿ.— Հրանտ, անշուշտ ոչ

քու ձեռքդ է ոչ ալ իմս, չենք կրնար բաժնուիլ իրարմէ, բայց ձեւ մը խորհելու ենք։ Մյստեղ, այս տունին մէջ պարզապէս հատնում, տառապանք է մեր կեանքը, այս սպասուհին անպատշաճ կուահած է որ իրարու հանդէպ համակրութիւն ունինք, և չե՞մ տեսնար, պարզապէս միշտ վախու գողի մէջ կը ձգէ մեզի, ոչինչ պատրուակով մը սենեակ մտնելով կամ դրան ետեւէն լրտեսելով մեզի...

ՀՐԱՆՏ.— Բայց ո՛չ, չե՞մ կրնար բաժնուիլ ձեռքէ Մաննա՛, ամէն ծայրայեղութեան պատրաստ եմ...

Տիկին ՄԱՆՆԻԿ.— Խե՛ղ ես Հրանտ, խորհէ որ երկու զաւակ ունիմ։

ՀՐԱՆՏ.— Ուրեմն պիտի լքե՞մ ինձի...

Տիկին ՄԱՆՆԻԿ.— Ստիկա եթէ դո՛ւն իսկ պահանջես, չեմ թողուր օձիքդ, բայց ամէն պարագայի մէջ այստեղ ազատ ասպարէզ չպիտի կրնանք դռնել, իրարու աչքի մէջ նայելով նախելով պիտի հալինք հատնինք, վե՛րջ տանք այս պղատոնական հատնումներուն...

ՀՐԱՆՏ.— Ա՛խ Մաննիկս, կը չփոթեցնես կոր ինձի...

Տիկին ՄԱՆՆԻԿ.— Մե՛ղք, ես ալ չափա-

զանց խելացի տղայ մը կը կարծէի քեզի, չհասկըցա՞ր ըսածս, ծամեմ ծամեմ բերա՞նդ դնեմ:

ՀՐԱՆԴ (աչքերը փայլատակելով կը բացազանչէ).— Հասկցա՞յ... (և իր թեւերուն մէջ կ'ուզէ սեղմել տիկին Մաննիկը):

Տիկին ՄԱՆՆԻԿ.— Անգի՛ն, չո՛ւտ, ոտքի ձայն կայ...

ՀՐԱՆԴ.— Ախ սա անիծեա՛լ սպասուհիները, ոտքերնին կարելու է:

Տիկին ՄԱՆՆԻԿ (յանդիմանակաւ ու ծուռ ծուռ նայելով Հրանդի աչքերուն մէջ).— Պարո՛նս, քանի՞ սպասուհիներ արդեօք ձեր գաղտնի մտերմութիւնները խանգարած են որ պէտք կը տեսնաք բոլոր սպասուհիներն ալ անիծելու:

ՀՐԱՆԴ (յուզուած).— Ա՛խ չէ՛, առաջին և վերջին սէրս ես դուն... Բան մը բսե՞մ քեզի, Մաննիկս, ձամբէ՛ ոտ սպասուհիդ...

Տիկին ՄԱՆՆԻԿ.— Որպէ՞տքի աշխարհ արարախն պտտմեն այն ամէն բաները զորո տեսնալու առիթ չենք տուած բարեբախտաբար, բայց կասկածելու՛ դուցէ...

ՀՐԱՆԴ.— Շիտակը բան մը ըսե՛մ, բնասիր ոտ չէ քաշած ատ սպասուհիդ: Սպասուհի ըսածդ, մանաւանդ Հայ Լայֆի ծառայող սպասուհի մը, քիչ մը հաճոյակատար, աչք գոցող և

երեսին վրայ ժպիտ ըլլալու է: Աս քու սպասուհիդ բնա՛ւ շնորհ չունի, երեսը միշտ կախ կարծես թէ քէն ըրեր է, մանաւանդ ինծի, չեմ զիտեր ի՞նչ կ'ուզէ ինէ, ինծի տեսնալուն պէս կարծես թէ գլխուս բան մը պիտի իջնցնէ...

Տիկին ՄԱՆՆԻԿ.— Գիտե՞ս թէ վերջին գալեդ ետքը ի՛նչ անցաւ դարձաւ այստեղ: Տո՛ւմ, պարզապէս տո՛ւմ: Հազիւ թէ փողոցին դուռը դոցած էր, վեր վազեց, ծուռկերուս առջև ինկաւ՝ լա՛լ մը, լա՛լ մը որ... «Ինչո՞ւ կուլաս աղջիկս» ըսի, պատասխան չտար, բարեբախտաբար մտնչս եկաւ, դուռը բանալու համար վար դնաց, ա՛լ ես ալ սիրտ չըրի նորէն հարցնելու, բայց գիտեմ որ ի՛նչ պիտի պատասխանէր...

ՀՐԱՆԴ.— «Ատ միւսիին երես մի տար հանըմս»...

Տիկին ՄԱՆՆԻԿ.— Տարակոյս չկա՛յ...

ՀՐԱՆԴ.— Եւ դուն ալ այս փայտի կտորին հաճելի ըլլալու համար որոշեցիր դուռդ փակել երեսիս...

Տիկին ՄԱՆՆԻԿ.— Կրնամ դուռս փակել, բայց ո՛չ սիրտս: Գտի՛ր, տեղծէ՛ ուրիմն այն տեղը ուր պիտի կրնաս ազատ համարձակ բա-

նալ սիրաս, և վստահ ըլլալ որ բա՞ց է թէ փախ
անոր գուռը...

ՀՐԱՆԴ.— Այս բացուցոցի խնդրին վերջ
առնք Մաննիկո, և լըջօրէն խորինք: Ա՛խ,
հաւապա՛ որ շատ անփորձ եմ... Ո՛ւր, ա՛խ,
ո՛ւր: Հա՛, դա՛ Օննիկին կ'ըսեմ, աղէկ դը-
տա՛յ»:

Տիկին ՄԱՆՆԻԿ (յօնքերը խոժոռած).— Ո՛վ
է Օննիկը, խեղճ թոցուցի՞ր Հրանդ, երթաս
բարեկամներո՞ւղ պիտի իմացնես...

ՀՐԱՆԴ.— Բայց ո՛չ, անիկա հոմանունի մը
ունի, սենեակ մը վարձած է անոր, Էստեան
գպրոցին կողմերն է, բաց տունը չեմ գիտեր,
շաբաթը երկու երեք գիշեր ծնողքին քովէն կը
բացակայի: Կո՛ն կ'երթայ...

Տիկին ՄԱՆՆԻԿ.— Եւ Պ. Օննիկը պիտի
տեսնայ մեզի միասին իր հոմանունիին ննջա-
սենեակին առջեւ...

ՀՐԱՆԴ.— Ձէ՛, չէնք չնորհք պատուաւոր
բանսիօն է, սենեակ սենեակ վարձու կուտայ,
տեսնամ Օննիկը, հասցէն իմանամ կը բաւէ, իր
միջնորդութեանը պէտք չունիմ սենեակ բըռ-
նելու համար, և անշուշտ ինքն ալ չպիտի գիտ-
նայ թէ ես ցերեկ տտեն այդ տունը կուգամ:

Տիկին ՄԱՆՆԻԿ.— Ամէն պարագայի մէջ

ծայրայեղ զգուշութիւն Հրանդ, հիմակուընէ
սարսուռ կուգայ կոր վրաս, մահու կենաց խըն-
դիր է, խորնէ որ ի՛նչ կ'ըլլայ վիճա՛կս, պա-
տերը անդամ աչք ունին, գիտցած ըլլաս:

Սպասուհին ներս մտաւ, սուրճի պաւաթ-
ները առնելու պատրուակով, և չկրնալով դըս-
պել զայրալից ակնարկ մը՝ զոր անփոյթ մը
չտեսնալ ձեւացուց Հրանդ, սիկարէթին տուփը
հանելով դրօշմէն և իբր՛ թէ ընդհատուած խօսքը
չարտնակելով:

ՀՐԱՆԴ.— ... Ամէն պարագայի մէջ տիկին
դուք ալ ձեր ձեռքէն եկածը ընելով էք, ալիւր
և մանաւանդ հանդերձեղէն զրկելու համար Հա-
յաստանի սովեակներուն:

Տիկին ՄԱՆՆԻԿ (նոյնչափ անտարբեր).—
Արդէն ամուսինս նախաձեռնարկ եղած է, և
կարծեմ 500 աւուփ կաթ և 206 ձեռք զգեստեղէն
հաւաքած են արդէն:

ՀՐԱՆԴ.— Ամերիկեան Նպաստամատոյցին
ձեռքով պիտի զրկէք տիկին:

Սպասուհին ակամայ մակնեցաւ սենեակէն,
ակռաներուն մէջէն մռնչելով:

— Մնչնորհք, ո՛վ կը խաբէ կոր: Սա հի-
մակուան պօռալը նայէ, դուռը բացի՞ նէ ձանը
բացուեցաւ:

ՀՐԱՆԴ.— Աղէկ յարմարացուցի՞ր...

Տիկին ՄԱՆՆԻԿ.— Կը կարծե՞ս որ կլլեց.

ՀՐԱՆԴ.— Թող կասկառա ընէ... մէյ մըն ալ կը տեսնայ մեզի... է՛, Մաննա՛ս, ես երթա՛մ, ա՛խ ոտքերս առաջ չեն երթար կոր, անգա՛մ մը, դոնէ անգամ մը (եղիւ թեւերսուն մէջ տռնել կը փորձէ):

Տիկին ՄԱՆՆԻԿ (թեւերուն մէջէն խոյս տալ ջանալով).— Հրանդ ինքզինքիդ եկուր...

Տիկինը կը յաջողի խուսափել, և ոտքին մասներուն վրայ կոխելով հայելիին առջև կը փախի, մինչ Հրանդ իր որսը կորսնցուցած վագրի մը պէս աչքերը բոցավառ՝ կանգ կ'առնէ, յուսահատօրէն թեւերը ձգելով, համոզուած թէ մեծ անխոհեմութիւն է հալածելու փորձ մը ըսնելը... Մաննիկ ցուցամատը շարժելով և գրգռելի ծիծաղ մը գէմքին վրայ:

Տիկին ՄԱՆՆԻԿ.— Համբերէ՛ պէտէքս...

Հրանդ գրգռուած, գլուխը ցնցեց, ուժով մը բացաւ դուռը և նշմարեց սր սպասուհին սանդուխին գլուխը կեցած է: Յետոյ կրկին դուռը, և շեշտակի նայելով Մաննիկին, (կատաղութեան ժպիտ մը գէմքին վրայ, հառաչեց.

ՀՐԱՆԴ.— Շատ պիտի զղաս...

Տիկին ՄԱՆՆԻԿ (միշտ ծիծաղելով).— Ո՛ւշ լինի նո՛ւշ լինի պէ՛տէքս...

Հրանդ վարանցաւ մեկնելու, երակներուն մէջ արիւնը կը փրփրէր: Տիկինին քրքիջնեիը կ'ըմբոստացնէին իր ջիղերը. Յետոյ համակերպեցաւ, դուռը բացաւ և ջանալով պաղարկանութունը պահել, բարձրաձայն ըսաւ.

ՀՐԱՆԴ.— Յարգանքներս Թովմաս էֆ.ին. Առաջ Աստուած, ձիւն ձմեռը չեկած, Հայաստանի մերկ ու բուսիկ մեր եղբայրները աղէկ մը կը պատսպարենք. Ի՛նչ ընենք տիկին, մեր պարտականութիւնն է, աղէտ մընէ եկաւ, ծալլապառիկ նստիլ չըլլար:

Տիկին ՄԱՆՆԻԿ (դէպի դուռը յառաջանալով).— Անշուշտ, որո՞ւն կոկորդէն վար կ'երթայ կոր պատառը, երբ գիտենք որ անդին պուտ մը կաթի կարօտը կը քաշեն ա՛խ Հայաստանի մեր մանուկները:

ՀՐԱՆԴ (դերասանական մէտք մը ըրաւ, թեւերը յուսահատօրէն արձակելով օդին մէջ և ձայնին ողբերգական շեշտ մը տալով, ի տես սպասուհիին որ ունկնդիր կ'ըլլար այս շինծու խօսակցութեան).— Այո՛, ափսո՛ս, հաղա՛ր տփռոս տիկին:

Սպասուհին փողոցի գուռը դոցելով Հրանդին վրայ. դէպի խոնամոց գնաց, ինքնիրեն խօսելով.

— Ծէնէնէնէմին պուճախը գնա՛, անշնորհք չեպնիր ա՛, սըւոր նայեցէք, բերնիդ կը վայել հօր «Հայաստան»ը: Էյօր ամէն հեղ գալուդ Հայաստանին ալուր, հագուստ զրկելու վրայ կը խորաթէր կոր նէ, մինչև հիմա հազա՛ր պա՛լիս լաթ կ'երթար:

Հրանդ, տիկին Մաննիկի քովէն բաժնուելէ ետքը, շիտակ Օննիկին դրասնակալը գնաց Օննիկ, Ագապի տանտէրը, քոմիսիօնի պիւր մը բացած էր, որ պէտք է խօստովանիլ թէ բանի մը չէր ծառայեր, զրկիթէ պարապ տեղ վարձը կուտար, բորոյական օգուտ մը մինչև ունէր, երեւոյթները կը փրկէր, շքուռն քոմիսիօնի գիրքէն կը բարձրացնէր գինքը: Հօր ժառանգութիւնը վատնած ըլլալուն համբաւ մեծ վարկ մը չէր տար իրեն՝ վաճառականներուն թուլ, որոնք թէև իր բարեյիշատակ հայր յարգելուն համար պզտիկ գործեր մը կուտային, բայց ամէն անգամուն ալ վստահ էին որ... խեր պէտք չէ սպասել այդ գործէն:

Օննիկ.— Օ՛, առ ի՛նչ պատու, Հրանդ պէյօ...

ՀՐԱՆԴ.— Ծառ կարօտներ էի քեզի, անգամ մը երթամ տեսնամ, ըսի:

ՕՆՆԻԿ.— Զանձիթ ըրեր ես:

ՀՐԱՆԴ.— Ի՛նչ կայ չկայ նայինք Օննիկ, գործերը ի՛նչպէս կ'երթան կոր:

ՕՆՆԻԿ.— Ըսելը աւելորդ է, գոիդ կայ, զանակի պէս գործերը կարած են...

ՀՐԱՆԴ.— Տիկի՛նը ինչպէս է:

ՕՆՆԻԿ.— Ծնորակալ եմ՝ շատ աղէկ է.

ՀՐԱՆԴ.— Պսակուեցէ՛ք լմնայ երթայ եղբայր:

ՕՆՆԻԿ.— Մամա՛ն, խեղճին սիրաին կ'իջնայ երբ իմանայ որ Հոռմի աղջկան հետ կը կարգուիմ կոր: Ալ ղինքը մօրիկ ընելու է, «Հայու աղջիկ կը պակսէր», «Ինձի գերեզման գիր ի՛նչ կ'ուզես ըրէ»...

ՀՐԱՆԴ.— Միշտ նոյն տո՛ւնն էք, կեցիր նայիմ ո՛ւր էր...

ՕՆՆԻԿ.— Էստեան փողոցին ետեւը, մատամ կալիփիին բանսիօնը.

ՀՐԱՆԴ.— Այո՛, այո՛, յիշեցի:

Հրանդ թէև անտարբերութիւն կը կեղծէր, բայց նպատակն էր տեղն ի տեղօք հասցէն իմանալ, դուռնէ դուռ թափառելով մատամ կալիփօ-

փիլին բանսիօնը փնտռելու անհաճոյ հարկին տակ չդառնուելու համար:

ՀՐԱՆԴ.— Բայց կարծեմ այդ փողոցը արեւ չի տեսնար, շատ խոնաւ է:

ՕՆՆԻԿ.— Ձէ՛ այդչափ: արդէն Բերայի մէջ բոլոր տուները մո՛ւթ են:

ՀՐԱՆԴ.— Պատուաւոր փողոց է, անանկ չէ՞:

ՕՆՆԻԿ.— Այո՛, Թաքսիմէն դառնալուդ առաջին փողոցը:

Հրանդ խօսքը երկարելու պէտք չունէր, ուրալիւ կերպով բաժնուեցաւ իր բարեկամէն և ուղղակի գնաց նոյն փողոցը, նպարտվաճառի մը խանութը մտաւ և տուփ մը սիկատէթ առնելէ ետքը, հետաքրքրուեցաւ գիտնալ թէ ո՞ւր է տիկին Կալիօփիի բանսիօնը, ուր վարձու սենեակ մը կայ եղեր: Նպարտվաճառը հրամայեց իր աչկերտին որ առաջնորդէ պարոնը Կալիօփիի տունը: Հրանդ բոլոր յարկերը պտտեցաւ, գտնեաց տոռնէն, փողոցը բազմամարդ չէր, աղմուկ, ժխոր ալ չկար, կարելի էր ամէն աչքէ ու կասկածէ հեռու մնալ այս խուլ անկիւնին մէջ: Տունին բո՛ր վարձակալներն ալ օտարազգի էին, որով ծանօթի մը հանդիպելու վախն ալ չունէին: Մասնավճարը տուաւ անմիջապէս ու

վերի յարկի սենեակը վարձեց, բացառիկ վճարում մըն ալ ըրաւ նոր կահերով օժտեյ տալու համար սենեակը:

ԿԱԼԻՕՓԻ.— Առանձի՞ն պիտի բնակիք պարոն:

ՀՐԱՆԴ (իբրեւ թէ յուզուելով).— Ո՛չ, արդէն գիշերները պիտի չկրնամ մնալ, շաբթուան մէջ մէկ երկու ցերէկ պիտի հանդիպիմ: Միայն թէ այս սենեակին բանալին միշտ իմ վրաս պէտք է ըլլայ, չեմ ընդունիր որ գիշերները պարապ ըլլալուն համար ուրիշներուն տրուի: Կրնայ ըլլալ որ գիշերներն ալ գամ:

ԿԱԼԻՕՓԻ.— Անշուշտ, ատիկա ըսել չուզեցի, պարզ հետաքրքրութիւն մը...

Մտաւ Կալիօփիի չարածձի ժպիտներուն՝ Հրանդ Զանաց պահել իր լուրջ անտարբերութիւնը, և ուրախ զուարթ մեկնեցաւ տունէն:

Հրանդ ճամբան կը մենախօսէր.

— Կինը օտարազգի, բանսիօնէրները օտար, ոչ մէկը պիտի հետաքրքրուի մեզմով... Երկու օր ետքը Հրանդ տիկին Մաննիկի բնակարանն էր:

ՀՐԱՆԴ.— Ամէն դորձ կարդին է Մաննիկս,

«ժամանակ»ի յաւելումով

ամէն աչքէ հեռու տեղ մը, ոչ մէկ վախ ու կասկած պիտի ունենաս, կարծես թէ գլխարկը կապելու գացեր ես, այնչափ աննշմար պիտի անցնի տունէդ բացակայութիւնդ...

Տիկին Մաննիկ սարսուռ մը ունեցաւ:

Տիկին ՄԱՆՆԻԿ.— Ա՛խ, թող չըլլայ, խղճի խայթ կ'ունենամ կոր...

ՀՐԱՆԴ.— Խղճի խայթ, որո՞ւն համար, ամուսինի՞դ որ յարգոյ չի գիտեր, որ քեզի սիրել չի գիտեր...

Տիկին ՄԱՆՆԻԿ.— Եթէ իմացուի՛, ա՛լ վայրկեան մը չեմ կրնար ապրիլ...

ՀՐԱՆԴ.— Մեղք որ Բերայի մէջ կ'ապրիս կոր, ո՞վ ո՛րի, եթէ դուն մէ՛կ սիրահար ունիս, ուրիշները տաօը, քսա՛ն, երեսո՛ւն հատ ունին: Ով որ անմեղ է անիկա թող առաջին քարը նետէ... Ամենքն ալ իրենց սիրող շուրհին, վրասան եղիր: Ի՛նչ, պիտի հանդուրժէին որ բախտին մէկ խաղովը հարստացած, խռոված ձերուկի մը թուրքո՞ւն մէջ թառամի իրենց գեղեցկութիւնը, բանտարկուի իրենց հագին որ թո՛ւ կ'ուզէ, և այրի՛ն սիրուելու ծարաւով: Ձէ՛, Մաննիկս, խղճի խնդիր չիայ հոս, ձեր ամուսինները խղճահարութիւն կ'ունենա՞ն կոր՝ երբ Օլիմբիայի, Բարիզիտնայի օթեակներուն խորը

շամբանիաներ կը պարպեն, իրենց խեղճ կիները երեսի վրայ ճգած... Ձէ՛, Մաննաս մի՛ մատներ, քու իրաւունքիդ մէջ ես: Ամէն ապահովութիւն ձեռք առած եմ:

Հրանդ յաջողեցաւ ամէն վտանգութիւն ներչընչել տիկին Մաննիկի:

ՀՐԱՆԴ.— Ես հիմա կը մեկնիմ, քիչ մը վերջը եկո՛ւր, Թօքսթըրի ցուցամեղկին առջեւ կը սպասեմ քեզի, յետոյ ճամբայ կ'ելլանք, Թաքսիմէն կասք մը ցատկելով չիտակ տուներ, նիս կ'երթանք:

Տիկին ՄԱՆՆԻԿ.— Հիմակուրնէ կը սոսկամ կոր:

Թէև տիկինին վախը իրական էր, բայց միւս յուզումն ալ կը տիրապետէր իր զգացումներուն վրայ, որով սարսափով խառն վայելքի մը հեռապատկերը սկսած էր անհամբեր ընել զինքը:

Հրանդ հեռացաւ իսկոյն: Հազիւ թէ կէս ժամ անցաւ, տիկին Մաննիկ կանչեց սպասուհին:

Տիկին ՄԱՆՆԻԿ.— Վարդուհի՛, եկուր աղջիկս, քիչ մը օդնէ ինծի, դուրս պիտի ելլամ:

Տիկինը ճօխ արդուզարդերով և բուրբ գոհարները վրան՝ մեկնեցաւ տունէն: Հրանդ սըր-

տառերի կը սպասէր ցուցափեղկին ետեւ, սեղանի մը առջեւ նստած, արագ արագ կուլ տալով գաւաթ մը շոքրլան: Տիկին Մաննիկ գողունի ալնարկ մը նետեց ներս, Հրանդի օրթը ցնցում մը ունեցաւ, աճապարեց հաշիւը տեսնելու և ճամբան իրարմէ մէյմէկ քայլ հեռու ու բնաւ չխօսակցելով ուղղութեան դէպի Թաքսիմ:

Ս. Ոսկեբերանի առջեւ սպասող կառք մը կանչեց Հրանդ, մինչ Տիկինը անդին քառք բօսդալի վաճառատան մը ցուցափեղկը դիտելու զբաղած էր: Հրանդ կառքը ուղղեց էստան վարժարանի փողոցը, տիկին Մաննիկ որ աչքին ծայրովը հետեւած էր այս ամէնուն, սահեցաւ կառքէն ներս:

Կառապանը զարմացած, ապշած դէմք մը առաւ: Կառքը կանգ առաւ տիկին Կալիօփիի տանը առջեւ, Հրանդ ուղեց կէս ոսկիով ճամբել կառապանը, որ յամառեցաւ: Կռահած էր ամէն բան, երկու ոսկի պահանջեց, Հրանդ արհամարհանքով մերժեց. քանի մը բիրտ խօսքեր ըրաւ կառապանին ընդդիմութիւնը տեսնելով և դուռը երեսին գոցեց:

Կառապանին կատաղութիւնը չափ սահման չունէր:

— Հիմա՛ խերդ անիծեցի՛, նայինք Սամուրեան էֆֆին կնիկը հոս նետելը ինտո՛ր կ'ըլլայ, մոնչեց, և կառքին վրայ ցատկելով մտրակեց ձիերը:

Վայրկենապէս ծրագրած էր ընելիքը: Իսկոյն Թաքսիմ սրճարան մը դնաց, իջաւ կառքէն և ուղղութեամբ սեղանի մը առջեւ, ուր չորս հոգի տաք թղթախաղի մը բռնուած էին: Արկածախնդիր, թափառաշրջիկ, տխուր անցեալով և ամենատխուր ներկայով և յոռեգոյն ապագայով մարդիկ էին, որոնք կառապաններու հետ դաշնակցած՝ ընտանեկան դադտնիքներ կը հետապնդէին:

ԿԱՌԱՊԱՆԸ, — Տղա՛ք, թուղթը ձեզեցէ՛ք, մեծ որս մը կա՞յ...

Չորս ստահակները վալրկենապէս ձեզեցին իրենց ձեռքի թուղթերը և աչքերնին յառած կառապանին, անոր ընելիք յայտնութեան կը սպասէին անհամբեր:

ԿԱՄԱՊԱՆԸ. — Տուն մը պիտի կոխենք հիմա:

— Ո՞վ է, մեր դիտցածներէն է, հետաքրքրութեան հասկնալ ստահակները:

ԿԱՌԱՊԱՆԸ. — Ասիկա նոր որս է, աւելորդ հարցում մի ընէք, հետեւեցէք:

Չորս արկախնդիր երիտասարդները հետեւեցան կառապանին որ իր կառքը քչեց քաանան վարժարանի փողոցէն ներս: Կառքէն իջաւ, ընկերներուն հետ մտաւ քովընտի փողոցին մէջ, դուռի մը առջեւ կանգ տուաւ:

ԿԱՌԱՊԱՆԸ.— Դուք հոս ուղտանցէք, ներս մտնամ ես, եթէ գործը անուշի կապեն աղէկ, ապա թէ ոչ ամէն խայտառակութիւն կը հանենք:

Կառապանը՝ Կալիօփիի բանտիօնին դուռը զարկաւ, սպասուհին բացաւ դուռը և յանկարծ սարսուռ մը եկաւ վրան, դիմացի պատին տակ տեսնալով դատարկագորտի գէմքով չորս տղաք, որ ձեռքերնին սրպաննին՝ կը շրջէին, աչքերնուն ծայրովը հետեւելով դրան մէջ եղած խօսակցութեան:

ԿԱՌԱՊԱՆԸ.— Մտամը հիմա անպատճառ տեսնալ կ'ուզեմ: Սպասուհին հազիւ թէ հեռացած էր դուռնէն կանչելու համար Տիկին Կալիօփին, կառապանը արդէն ներս մտած էր ու գէպի սանդուխ կ'ուղղուէր:

ԿԱԼԻՓՓԻ.— Ո՞վ կ'ուզէք:

ԿԱՌԱՊԱՆԸ.— Հիմա պարոն մը և տիկին մը եկան հոս, շատ կարեւոր ըսելիք մը ունին, պէտք է տեսնամ զիրենք:

Կալիօփի որ փորձառու և յանգուգն կին մըն էր, կուհելով հանդերձ որ «չանթաթ» մը տեղի կուենար. բոլորովին անտարբեր գէմք մը առաւ:

ԿԱԼԻՓՓԻ.— Ամէն սենեակներն ալ պարոն մը և կին մը վարձած են, ո՞վ է ձեր ուղածը:

ԿԱՌԱՊԱՆԸ.— Հիմա իմ կառքովս եկան:

ԿԱԼԻՓՓԻ.— Շատ ազէկ, ի՞նչ պիտի ըսէք իրենց:

Կառապանը խոժոռ մը նայելով Կալիօփիի աչքերուն մէջ.

— Ամէն բան ձեզի չեմ կրնար ըսել, անձամբ պէտք է տեսնամ:

— Հաշիւ մը ունիք:

— Այո՛, շատ կարեւոր հաշիւ մը:

— Բայց ձեր դրամը առի՞ք կարծեմ:

— Փամանակ չունիմ, տիկին, հիմա զիրենք տեսնալ կ'ուզեմ, ա՛յսչափ:

— Սպասեցէք քիչ մը, երթամ լուր տամ:

— Միասին երթանք:

— Ո՛չ, վայրկեան մը սպասեցէք:

— Չըւա՛ր, միասին պիտի երթանք:

— Ի՞նչ ըսել կ'ուզէք:

— Ըսել կ'ուզեմ որ քու տունդ «պաթախ»

հանէ՞ն է, պատուաւոր կիներու արիւնք կը մըռնաս կոր:

— Բերա՛նդ կը պատուե՛մ հիմա, դոչեց Կալիօփի կառապանին վրայ յարձակելու շարժում մը ընելով:

— Տեղդ հանդարտ կեցի՛ր, քեզի հետ հաշիւ չունիմ ես, իմ գործս անոնց հետ է:

— Իմ տունիս մէջ ամէն մարդ պատուաւոր է, եթէ գործ մը ունիս դուրսը կրնաս տեսնալ:

— Չկարծես որ բան մը կրնայ թռիլ ասկէ, տունդ պաշարուած է, հիմա ոտտիկան ալ կը բերեմ և ամէն խայտառակութիւն մէջտեղ կ'ելլէ:

Սպասուհին աչքովը հաստատական նշան քաշելով, Կալիօփի վերջին ճիգ մը փորձեց:

— Կամ գո՛ւրս կը կորսուիս դուն կամ ես ոտտիկան կը կանչեմ:

— Շա՛տ գոհ կ'ըլլամ. մինակ կը ցաւիմ որ քեզի գէշ պիտի ըլլայ, տո՛ւնդ պիտի գոցեն, առեւտուրէդ պիտի ըլլաս, նոյն խկ գուցէ՛ բանալը նեանն քեզի:

Կառապանը անդրդուելի կը մնար, բայց միւս կողմէ կը զգար որ շատ յամառ կնոջ մը հետ է գործը, հետեւաբար սկսաւ սիրաշահիլ:

— Տիկին Կալիօփի՛, չեմ հասկնար որ ինչո՞ւ կ'ընդդիմանաս, կարեւոր ըսելիք մը ունիմ

պարոնին, ի՛ր ալ, իրեն հետ մէկտեղ կնո՛ջն ալ մահու կենաց խնդիր է ասիկա, տիկինը շատ ազէկ կը ճանչնամ ես, հիմա ամուսինին հետաճայնով լուր տրուեցաւ որ տիկինը այս տունը կը գտնուի, հետեւաբար ո՛ւր որ է պիտի գայ, չե՞ս ուզեր որ քու ալ անոնց ալ շահուն համար երթամ իմաց տամ և պարգեւ մը առնեմ:

Տիկին Կալիօփի որ թէև կեղծ անտարբերութեամբ մը կը լսէր այս խօսքերը, բայց զգալով որ ճշմարտութիւն մը չկայ անոնց մէջ, խոհեմութիւն համարեց չերկարել խօսակցութիւնը:

— Իմ տանս մէջ սենեակ վարձողները պատուաւոր անհատներ զիտեմ ես, բնականաբար ո՛չ իրենց ծննդեան վկայականները ոչ ալ պսակի արտօնագիրները քննելու պէտք ունիմ, ճակատս բաց է, բայց չեմ ուզեր որ պարգեւէ մը զրկուիս, եթէ երբեք քեզի պարգեւ մը տրուելու չափ իրաւունք ունիս:

Նւ տիկին Կալիօփի առանց պատառիսանի պատելու, ուղղուեցաւ վերի յարկը: Կառապանը կը հետեւէր իրեն, հակառակ տիկինին ստիպումներուն որ ետ դառնայ, սալօնը.

Օտար յարկի մը տակ և ամօթալի գայթակ-

«Ժամանակ»ի յաւելուածը

դուժեան մը առարկայ գտնալու հետապառկերին առջև տիկին Մաննիկի զգացած առաջին սարսափները և յուզումները անցած էին արդէն. Հիմա, Հրանդի խանդավառ բաղուկներուն մէջ, սիրոյ ու կարօտի գինարբուքին անձնատուր, մոռցեր էր իր տունը, ամուսինը, զաւակները, իր սիրաւ արձակեր էր այս բոլոր նուիրական կապերէն մոռցեր էր իր մայրական սրբաւթիւնը՝ որ խղճի խայթ պատի տար իրեն, որ պիտի մղէր զինքը՝ Հրանդի ետեւէն գաւառնեառելու, և մահու չափ ատելու համար այն զբոսուելի մարդը գոր կը պաշտէր հիմա: Կը պաշտէր այս ոճրագործը, որ իր մէջ կը լղրճէր հոգիի մը անբոսութիւնը:

Յանկարծ Հրանդ և Մաննիկ ցնցում մը ունեցան: Դուրս դարնուեցաւ: Վտանգ մը կա՞ր անշուշտ, քանի որ հարուածները իրարու կը յաջորդէին: Տենդագին անհամբերութիւն մը պոյց կուտար ան որ ձեռք տաւ էր իրենց դուռը. Տիկին Մաննիկ, անաբեկ, Հրանդին նայեցաւ, որ սառ կարած էր արդէն: Միտոյն այդ եղբորական վայրկեանին զգաց իր արաւըքին ահուոր պատասխանատուութիւնը, զզբումը թէև ուշ, և անօգուտ գուցէ՝ զրոյց իր ամբողջ էութիւնը և փղձկեցաւ:

— Տղա՛յ մի բլլար Մաննիկ, նայինք ի՛նչ է, հաղիւ կրցաւ կակաղել Հրանդ, որ շուարած չիտթած էր արդէն. իսկ տիկին Մաննիկ կը գողգողար, դոնէ իր երեսը ծածկելու համար թաքստոց մը կը փնտռէր, յուսահատ ակնարկը թափառելով չորս կողմ: Դուռը կը բաղխէին աւելի ուժգին և աւելի արագ, և տիկին Կալիօփիի ձայնն էր այս անգամ, որ կ'աղաբարէր շուտ բանալ:

Հրանդ հաղիւ թէ բաճկոնը փաշած վրան, մօտեցու դուռին, և յանկարծ դրան առջև տիկին Կալիօփիի դէմքին հետ անձանօթ ու չարաշուք սիլուէզ մը կանգնեցաւ. Կառապանն էր Անոր վրէժխնդիր ու զայրալից աչքերէն սարսըռաց: Հրանդ, ու իր յանցանքը գործած վայրկեանին իսկ բռնուած դողի մը պէս խղճալի ու համակերպիկ երեւոյթ մը տաւ: Տիկին Մաննիկ հաղիւ միջոց ունեցած էր մահճակալին ետեւ ապաստանելու և վայրկեանէ վայրկեան կը սպասէր հրապարակային գայթակղութեան մը որ իր մահազճիւղը պիտի բլլար:

Իրկին ԿԱԼԻՓՈՓԻ.— Այս կառապանը սպասեց ինծի որ խայտատակութիւն պիտի հանէ, անպատճառ ձեզի տեսնել կ'ուզէ եղբր, տիկինին ամուսինը հոգ պիտի դայ եղեր:

Տիկին Կալիօփի գետ խօսքը չէր աւարտած, երբ կառապանը մէկ կողմ քաշեց Կալիօփին:

— Դուն տեղդ գնա՛, մենք էֆէնտիին հետ կը խօսինք:

Հրանդ գուշակեց խկոյն որ շանթածի մը զո՛հ կ'երթար, հետեւաբար համակերպելէ զատ ուրիշ փրկութեան միջոց չունէր:

— Ինծի ճանչցա՞ք, հարցուց կառապանը իրր ձեւ մը առնելով:

— Կառապանն էք կարծեմ.

— Այո՛, տիկինն ո՞ւր է:

— Տիկինը գնաց:

— Վա՞յ, Տիկին Սամուրեանը գնա՞ց, բայց ի՞նչպէս կ'ըլլայ, մեր աղաքը վարք վը սպասեն կոր, ճանճ չի կրնար թո՛ղ առկէ, բաւ կտուս պանը հեղնորէն ծիծաղելով:

— Ի՞նչ Տիկին Սամուրեան, հետո եկող ախկինը ի՞մ կինն էր, ի՞նչ ըսելիք ունիք, չեմ հասկնար կոր, ինծի հետ ի՞նչ գործ ունիք:

— Ո՞ր օրուքնէ Տիկին Սամուրեանը ձեր կինը եղաւ, հիմա ուր որ է պիտի գայ արդէն Սամուրեան էֆ.ն, մենք ալ իրեն կը սպասենք կոր, նայինք պիտի ճանչնա՞յ իր տիկինը...

Տիկին Մաննիկ որ հեւապառ ու սրտա-

տրոփ կը հետեւէր այս խօսակցութեան, ձեռքերը զլխուն զարկաւ:

— Կորսուա՞ծ եմ, կորսուա՞ծ եմ, ի՞նչ բրիր Հրանդ աղադակելով խեղայեղ ցատկեց մահճաւ Կալին ետեոէն ու ինկաւ կառապանին ստքերուն առջեւ:

— Խնայէ՛ ինծի, կը պաղատիմ, որ զուն Հայ ետ տուն մը պիտի կործանի, մեղքցի՛ր: Բունն յուզումը կաշկանդած էր Հրանդի լեզուն: Իր աննականութիւնը կորուսած, խաղալիք դարձած էր կառապանին քմահաճոյքին, որ իր ալ տիկին Մաննիկին ալ ճակատագիրը անոր ձեռքն էր:

— Ամօթ չէ՞ քեզի պարոն որ տաանկ պատուաւոր տիկին մը այս խայտառակ տեղերը կը բերես, հիմա ի՞նչ հօշիւ պիտի տաս էրկանք.

— Կ'աղաչե՛մ, աղատէ մեզի, կը թախանձէր տիկին Մաննիկ:

— Ամէն մարդ ալ հոգի ունի, տաանկ գեղեցիկ կինը ո՞վ չի սիրեր, յրօքէն բացադանջեց կառապանը, ու ձեռքը տաքաւ տիկին Մաննիկի ծոծրակին:

Տիկին Մաննիկ այս բիրտ մատներուն հրպուստին տակ ամբողջ մարմնովը սարսաղ, և թոյլ տուաւ որ անոնք իր վիզէն վերջնեն մար-

գարտայեռ արանտանթիֆը: Կառապանը կանգ
չառաւ սակայն, շարունակեց իր շահատակու-
թիւնը, յաջորդաբար թօցնելով ապարանջանը
և մատանի մը:

Տիկին Մաննիկ տեսնելով որ իր բոլոր գո-
հարներէն կը շարժուի, խորհեցաւ թէ ի՞նչ բա-
ցատրութիւն պիտի տար ամուսնին, ուստի ճիգ
մը ըրաւ ընդդիմանալու:

— Կը բաւէ՛, քաշէ՛ ձեռքդ, խիղճ չունի՞ս:

Կառապանը սակայն իր որսը գիւրտու ձեռքէ
հանելու միտք չուներ:

— Հիմա կարգը քեզի եկաւ պարո՞ն, , պո-
ռաց երեսին, երբ անիկա լուռ հանդիսատես
կ'ըլլար իր զոհին կողոպուտին: Ձեռքերը կը գո-
ղային երբ գրամապանակը հանեց գրպանէն,
ուրկէ 10 ոսկինոց մը սահեցուց կառապանին
ձեռքը, բայց այս վերջինը խից գրամապա-
նակը:

— Մեա՛ք բարով. եռ կ'երթամ կոր, դարձ-
եալ հրամանեցէ՛ք, ոռնաց ծիծաղելով, և քայլերը
ուղղեց գէպի սանդուխ: Հրանդ հաղիւ թէ բո-
ղոքելու շարժում մը ըրաւ, իսկ տիկին Մաննիկ
զրեթէ իր խելքը կորուսած, աչքերը խելայե-
ղօրէն բացած, կը կրկնէր:

— Շո՛ւտ ելլանք սակէ, ո՛ւր բերիր ինծի:

այս ի՞նչ փորձանք բացիր գլխուս, ի՞նչ պա-
տասխան պիտի տամ ամուսնինս երբ հարցնէ թէ
գոհարներդ ո՛ւր են:

— Ամէն բան իր ձեռքդ կուգայ, հոգ մի ը-
ներ, ապէ՛շինքդինքնիս դուրս նետենք կակա-
զեց Հրանդ, որ շոշորդ մը դարձած էր այլ ևս:

Կառապանը սանդուխներէն վար իջած պա-
հուն, մարմնին ամէնէն զաղանի տեղումնքը
սկսաւ տեղաւորել շորթած գոհարները և դրա-
մապանակին պարունակութիւնը, 10 ոսկինոց
մը միայն գրպանը գնելով, զոր ցոյց պիտի տար
իր ընկերներուն, իբր իր փրցնել յաջողած ու-
վանգան կաշառքը:

Տիկին Կալիօթի սանդուխներուն ստորոտը
անձկութեամբ կը սպասէր որ կուի մը, գայթակ-
ղութիւն մը պիտի ելլար վերը, ու տեսնալով որ
կառապանը գոհունակ գէմըով մը կը մեկնի,
սիրտը հաճախացաւ, ու հրամայեց սպասուհիին
որ դուռը բանայ:

Կառապանին մեղսակիցները հաղիւ թէ նըշ-
մորեցին իրենց ընկերը, հաւաքուեցան շուրջը:

ԿԱՌԱՊԱՆԸ.— Խեղճ բան, հաղիւ 10 ոսկի
մը կըցայ փրցնել, ըսաւ յուսահատ գէմը մը
առնելով:

Ստահակները որ կ'ոպասէին մեծ արարի մը՝ սպառնական դիրք առին անմիջապէս:

— Հոս եկողը 10 ոսկիով չի դար. զրպանը լեցուն կ'ըլլայ՝ տօկինն ալ հարկաւ գոհարներ ունէր վրան, հանէ՛ նալինք:

— Հաւատացէ՛ք որ հաղիւ հազ ալսչափ զբրամ մը ելաւ վրայէն.

Կարելի՞ ըսն էր որ համոզուէին ընկերները, փորձեցին, կառապանին զրպաններ՝ սկըսան խուզարկել: Կառապանը ոգի ի բռին ընդ՝ դիմացաւ, ուրկէ աւելի կատաղեցան ստահակները: Գիւթէ ամայի փողոցի մը մէջ, աւարի բաժանութին առթիւ ծագած այս վէճը երբ մէկ կողմէ կը շարունակուէր, կտռապանին ընկերներէն երկուքը ձեռք առին Կալիօփի տան դուռը.

Տիկին Մաննիկ և Հրանդ սարոսփով յսեցին փողոցին մէջ յանկարծ ծագած այս ժխտը:

— Նայէ ի՞նչպէս զրան զանգակը կը զարնեն կոր. անպատճառ ամուսինս է, աղաղակեց կրկին Մաննիկ անհրեկ:

Ագրարեւ զրան զանգակը անընդհատ կը հնչէր: Տիկին Կալիօփի, որ վրդոված էր արգէն փողոցէն եկող աղմուկէն, պատուհան մը բացաւ, հասկնալու համար թէ ո՞վ էր դուռը զարնողը:

Տիկին ԿԱԼԻՓԻ.— Ո՞վ է, ի՞նչ կ'ուզէք:

ՍՏԱՀԱԿՆԵՐԸ.— Շուտ դուռը բացէ՛ք: Կըրկենց իր հարցումը տիկին Կալիօփի, բայց նոյնչափ անորոշ պատասխան մը մը ստացաւ: Վերջապէս, դուռնէն և պատուհանէն խօսակցութիւն մը սկսաւ, որ հետզհետէ փոխուեցաւ վիճաբանութեան:

Կառապանը կը ճգնէր օձիքը ազատել, ջանալով իր ընկերները որ աւարի բաժանումը փողոցին մէջտեղը չըլլար, ծանօթ հաւաքատեղին երթան: Իսկ երկու մեղսակիցները սպառնական դիրքով կեցած էին քովը, արդիւնքին սպասելով իրենց ընկերներուն դիմումին:

Տիկին Կալիօփի կը յամառէր դուռը չբանալ, Կռահելով որ գայթակղութիւն մը պիտի ծագէր: Երբ տեսաւ սակայն որ այս խորհրդաւոր մարդիկը իր տունէն բաժնուելու միտք չունին, ահապարեց վեր ելաւ, Հրանդի և տիկին Մաննիկի դռնուած սենեակը:

ԿԱԼԻՓԻ.— Ո՛ւրկէ ալ այս անշնորհ մարդիկը բերիք ձեր ետեւէն, մէկ փարա եղաւ տունիս պատիւը, ի՞նչ բացառութիւն պիտի տամ վարձակալներուս,

ՏԻԿԻՆ ՄԱՆՆԻԿ.— Բայց տիկին ո՞վ որոշ
պիտի մեղադրէ, ուրկէ՞ գիտնայինք որ հոս թա-
կարդ մը լարուած է:

Կալիօթի զայրացաւ, բողոքեց:

ԿԱԼԻՓԻ.— Կը ներէք տիկին, ես ութը
աօրէի է ի վեր այս տունին մէջ բնակած եմ օր
մը իօկ ասանկ գայթակղութիւն չէ պատահած:
Կ'աղաչեմ որ չուտ մեկնիք, վառնդ կ'սպառնայ
ձեզի. ինծի ալ խաղճ ըրիք:

ՀՐԱՆԴ.— Ի՞նչ վառնդ տիկին, կառապանը
չգնաց:

ԿԱԼԻՓԻ.— Գնաց և ընկերներն ալ միտոն
բերաւ, կ'երեւայ թէ ձեր տուած պատառը բեր-
նին համ տուաւ:

Հրանդ և Մաննիկ բոլորովին չփոթեցան, ա'լ
աարակոյտ չկար որ դուռի իրարանցումին ա-
ռարկան իրենք էին:

Տիկին Մաննիկ, մահու չափ տօգոյն, աղա-
չողական շեշտով մը հարցուց Կալիփիին:

— Բայց տիկին, քանի որ դուռը ձեռք ա-
ռած են ուրկէ՞ պիտի փախինք:

Եւ խկոյն տասը օսկինոց մը սահնցուց տի-
կին Կալիփիի ափին մէջ:

ԿԱԼԻՓԻ.— Բայց չ'ուտ, տեսէք դուռը ա-
նընգհատ կը դարնեն կսր, պարտէզին դուռէն
կ'երթաք:

ՏԻԿԻՆ ՄԱՆՆԻԿ.— Ա՛խ, հազար շնորհակալ
եմ տիկին, Աստուած իմ այս ինչ փորձանք ե-
կաւ դիտուս:

Հրանդ և տիկին Մաննիկ հապճեպով հաղ-
ուեցան, տիկին Կալիփիի զիբնէք առաջնորդեց
խոհանոց, անկէ անցան պզտիկ տարտէզ մը. որ
գրեթէ լուսամուտի տեղ կը ծառայէր: Տիկին
Կալիփիի մօտեցաւ պարտէզին դրան, ականջ-
ներնուն կառնածելի ձայն մը չէր գար դրան ե-
տեւէն. յամրաբար քացաւ դուռը, գլուխը դուռս
հանեց, ո՛չ ոք կար, նշան ըրաւ իր հիւրերուն,
որ անմիջապէս գուրս նետուեցան:

Տիկին Մաննիկ աղատ շունչ մը առաւ, աչ-
քերը փակեց, նուաղում մը եկաւ վրան, մինչ
Հրանդ չարաչառ ամօթահար կ'ղգար ինքզինքը,
և իր զոհին երեսը նոյեւել չէր համարձակեր:

ՏԻԿԻՆ ՄԱՆՆԻԿ.— Դէ՛յ խաղ մը խաղացիր,
բնաւ չէի սպասեր քննէ որ ա՛յսչափ թեթեւու-
թեամբ պիտի վարուիս, ո՞ւր բերիր ինծի:

Հրանդ այլալմէ մը եղաւ, իսկ տիկին Ման-
նիկ որ գտած էր իր պաղարիւնութիւնը՝ իրար
մէջ ծանր ու վիրաւորիչ նախատինքներով կը
հարուածէր իր սիրահարը, որ կը շարունակէր
համր մնալ, ինքնապաշտպաւոնութեան բառ չգրտ-
նելով, զայրոյթի այս յեղակարծ պոռթկումը՝

բոլորովին չփոթութեան կը մատնէր այնքան որամիտ ու պատրաստամիտ Հրանշը:

ՀՐԱՆՏ հազիւ կակազեց.— Բայց աիկին, ինչո՞ւ կը մեղադրէք ինձի. ես ալ ձեզի պէս զոհ մըն եմ: Տիկին Մաննիկ հիմա ինքզինքը չաքաչար նուաստացած կ'զգար՝ սիրտ տուած քլլալուն համար երիտասարդի մը զոր առնական հպարտութեամբ զինուած և ըմբոստ հոգի մը կը կարծէր, մինչդեռ գայթակղութեան ամբողջ ընթացքին անիկա եղած էր մարդ մը՝ թոյլ, անջեղ, արժանապատուութենէ ղուրկ, խեղճուկ ու կրաւորական, սր զինքը սիրող կնոջ մը դալարումներուն ու տառապանքին լուռ հանգիստեան եղան էր. կռապանի մը քմահաճոյքին գերի դարձած էր, անմիջապէս փոխանակ անոր յանգեցնութիւնը խորտակելու՝ դռնէ երեւոյթները փրկելու համար:

Տիկին ՄԱՆՆԻԿ.— Կորսուէ՛:

ՀՐԱՆԴ.— Խելքի՞դ եկաւ:

Տիկին ՄԱՆՆԻԿ.— Խելքիս եկած էր՝ այո՛ բայց առաջ, ո՛չ թէ հիմա, երբ տկարացայ հաւատալու քսւ խօսքերսդ, իսկ հիմա աւասիկ կը թքնեմ երեսդ:

ՀՐԱՆԴ.— Բայց աիկին, իրաւունք չունիք

նախատելու ինձի, եո ալ ձեզի պէս պատուաւոր երիտասարդ մըն եմ:

Տիկին ՄԱՆՆԻԿ (ծիծաղելով).— Պատի՛ւ,— բալց ո՞ր օրը ունեցաք արդեօք այս ապրանքը պարսէ: Կին մը գլխէ հանելով այս ծուղակին մէջ նետե՛լն է ձեր պատիւը, ես վստահ եմ որ դուք ալ մեղսակից էք այս առաւփախաւներու ընկերութեան:

ՀՐԱՆԴ.— Ալ չափը անցուցիք, աիկին, դուք ուզեցիք որ հոս բերեմ ձեզի, ես ալ բերի, իմ մտքէս երեւակայութենէս կ'անցնէ՞ր որ այս փորձանքը պիտի պատահէր:

Տիկին ՄԱՆՆԻԿ.— Անամօթ... կը համարձակի՞ս տակաւին ինքզինքդ պաշտպանել:

ՀՐԱՆՏ.— Հարկտ՛ւ, որովհետեւ խիղճս հանդարտ է:

Տիկին ՄԱՆՆԻԿ.— Պատի՛ւ, խի՛ղճ, այս սկեղծ խօսքերը արհեստն են, միամիտ կիները չլացնելու համար:

ՀՐԱՆԴ (հեգնաբար).— Շա՛տ միամիտ, պատուաւոր երիտասարդներ մոլորեցնելու ասոյիճան մըամիտ:

Տիկին Մաննիկ գայրալից ակնարկ մը նետեց Հրանդի վրայ. «Սրիկայ» մոնչելով, բաժ-

նուեցաւ Հրանդի քովէն, երբ հասած էին արդէն Սըրա Սէլլի:

Հրանդ յուսահատ փորձ մը ըրաւ սիրաշահելու իր երեսը իսպառ չտեսնալ ուխտող Մաննիկը, կառք առաջարկելով, մինչ տիկին Մաննիկ առանց պատասխան տալու, արագ քայլերով ուղղուեցաւ դէպի Թաքսիմ, թրամուէյի կայարանը: Հրանդ խորտակուած և ընկճուած կանգ առաւ, իր նայուածքը բաւական ատեն հետեւեցաւ իր զոհին, որ առանց անգամ մը դռնէ գլուխը ետեւ դարձնելու, նետուեցաւ հանրառկաքին մէջ:

Քանի մը վայրկեան մնաց այդպէս արձանացած, տրամութիւն մը չոքեց վրան, տխուր բնազդը՝ թէ տիկին Մաննիկի սիրտը յաւիտեան փակուած էր իրեն համար:

Տիկին Կալիօփի պարտէզին դուռը փակելէ ետք, եկտւ փողոցին դուռը բացաւ, և խիստ շեշտով մը հարցուց թէ ի՞նչ կ'օւզեն: Ստահակները պատասխանեցին որ տիկին մը և պարոն մը եկան քիչ մը առաջ, զանոնք պիտի տեսնեն:

ԿԱԼԻՓՓԻ. — Սա կառապանը եկաւ և կառքէն առնելիք մը ունի եղեր առաւ գնաց, դուք ի՞նչ պահանջ ունիք:

— Մենք ալ պիտի տեսնուի՛նք:

— Բայց անոնք դացի՛ն:

— Ի՞նչ, ո՞ւր դացին, սո՛ւա ես, դեռ հիմա հոս էին:

— Այո՛ հոս էին, բայց հինգ վայրկեան առաջ ձգեցին դացին, ես ալ չհասկցայ որ ինչո՞ւ աճապարեցին մեկնելու:

— Չենք հաւատար, նայինք պիտի:

— Նայեցէք տղա՛քս, բայց իմ ալ խօսքս հասաւ, պարտէզին դուռնէն փախելու պէս դառին, ի՞նչ անցաւ դարձաւ չհասկցայ, զարմանալի բան, ո՞վ էին ի՞նչ էին:

Այնչափ վստահ և համոզիչ շեշտ մը ունէին Տիկին Կալիօփի խօսքերը, որ ստահակները թէև դէպի սանդուխները խոյացան, բայց անհանելով որ տիկին Կալիօփի ընդդիմութիւն մը չըներ, իրենք ալ համոզուեցան թէ որսը փախած էր. կրկին բանալէճի բռնուեցան կառապանին հետ, որ միշտ պահելով իր անտարբեր երեւոյթը, հրաւիրեց զիրենք երթալ դէպի Տօլապտէրէ իրենց սրճարանը, որ իրենց կայանն էր, արկածախնդրութիւններով ձեռք ձրուած աւարները բաժնելու համար:

Տիկին Կալիօփի իր սենեակը քաշուեցաւ, կրած յուզումներէն գլուխը սկսած էր ցաւիլ:

— Անպիտանները պատճառ պիտի ըլլային

որ ոստիկանութիւնը իմանար տունս փակէր, հացէս պիտի ըլլայի, կը խորհրդածէր Կալիօփի երբ դուռը զարնուեցաւ:

ԿԱԼԻՕՓԻ.—Օ՛ֆ, նորէն եկան, չվերջացա՛ւ, աս ի՛նչ փորձանաւոր սիրահարներ են եղեր:

Եկողները սակայն, Ագապին և փաստաբան Կարկամեանն էին, որոնք սենեակ վարձելու պատրուակով կ'ուղէին ժամանականցընել տանը մէջ, սպասելով տօքթօրին և Թիկին Փողիկին որոնք ուր որ էին պիտի գային հիմա, եթէ ճիշտ էին Ագապիի քաղած տեղեկութիւնները:

Տիկին Կալիօփի պատուով ընդունեց իր հիւրերը և փաստաբան Կարկամեանը ներկայացուց իբր անջ վարձակալը, որուն համար քանի մօր առաջ եկած ու խօսած էր իրեն:

Ընտանեկան, մտերմական խօսակցութիւն մը սկսած էր և Ագապի որ «տունէն» կը սեպուէր, բազմօրին անկիւնը քաշուած սիկառ մը զառելու վրայ էր, երբ կառքի մը թաւալումը կանգ առաւ ասնը առջև ու դուռը զարնուեցաւ:

Ագապի և Կարկամեան խորհրդաւոր ակնարկ մը փոխանակեցին իրարու հետ, սրտատրոփ սպասելով:

Տիկին Կալիօփի, ապկաւին քիչ մը առաջ

պատահած դայթակղութեան մղձաւանջին տակ, ակամայ ոտքի ելաւ, սրտնեղ դէմքով մը, և ղէպի պատուհանը ուղղուեցաւ:

— Դուռը բա՛ց էլէնի... յետոյ սենեակ վերադարձաւ, հտնգիստ սիրտով և բազմօրին միւս կողմը տեղաւորուեցաւ:

ԱԳԱՊԻ.— Եապանճի չե՞ն ես:

Տիկին ԿԱԼԻՕՓԻ անտարբեր ղէմքով մը.— Զէ, տօքթօրն է:

Սանդուխէն վեր ելլալու ոտնաձայները կը հասնէին արդէն, որոնց մէջ մետաքս շրջազգեստի մը շխրտոցը որոշապէս կը լսուէր:

Ագապի, հետաքրքիր սպասուհիի մը ներելի համարձակութեամբ մօտացաւ դրան և կամաց մը բանալով դիտեց հիւրերը, որ սանդուխին գլուխը ելած էին արդէն, և զմայլած դարձաւ իր տեղը, հեղձաւորաբար բացազանչելով:

— Ի՛նչ աղուոր կին է:

Ժամանակ կորսնցնել չէր ըլլար, փաստաբան Կարկամեան՝ երեւոյթները փրկելու համար արամադրելի սենեակները պտտելէ վերջ, մեկնելու պատրուակ մը ստեղծեց, վայրկեան մը յետոյ գալ խոտտանալով, Ագապին թողուց Կա-

ժամանակա՞յ յաւելուածը

լիօքիին քով և հինգ վայրկեան ետքը արդէն հեռաձայնին գլուխը անցած էմ:

— Ալօ', ալօ'...

— Ո՞վ կ'ուղէք...

Մէրտինեան Անիկտոս էֆ.ին.

— Դուք ո՞վ էք:

— Ձեր անկիւնը հիմա առթօրի մը հետ կասկածելի տուն մը եկաւ կառքով, Էսանտն վարժարանի փողոցէն ներս: ալիդ առաջին փողոցը, անկին Կալիփիին բանսիօնը:

— Դուք ո՞վ էք:

— Ձեր պատիւին նախանձախնդիր բարեկամ մը:

Անիկտոս էֆ. ցնցուեցաւ, նախ մտածեց որ եետծը խաղ մըն է արդեօք, զուցէ նոյն իսկ իր կնոջ կողմէ յերկրուած, փորձելու համար ամուսինը թէ ո՞ր աստիճան հաւատք ունի իր հաւատարմութեան վրայ: Բայց միւս կողմէ, չհաւատալու չափ ալ մեծ վստահութիւն մը չունէր կնոջը վրայ, որ շատ անգամ համոզիչ պատասխան մը չէր գտներ՝ երբ յաճախ դուրս կ'ելլար և ուշ կը մնար:

Վայրկեան մը վարանելէ վերջ, Անիկտոս էֆ. կառք մը նստաւ և ուղղուեցաւ չիտակ ցոյց տրուած հասցէին: Կարկամեան վերադարձաւ

Կալիփիի տունը և վայրկեանէ վայրկեան անհամբեր կը սպասէին դրան աւետաբեր զանգակին:

Երկար սպասելու պէտք չունեցաւ: Ականջները սրած դրան, հազիւ թէ սուրճին առաջին ումպը քաշած էր, երբ կառքի մը դդրդումը լըսեց: Իր յուզումը շատ քուռն եղաւ, վայրկեանէ մը արդէն ամէն ինչ պիտի յայտնուէր: Մտքին մէջ արտգ արագ շրջան կ'ընէին իրարու յաջորդելիք բոլոր դէպքերը, և վերջապէս նշանախօսութեան խզումը որով պիտի կրնար տիրանալ չարաչար յուսախաբ եղած նուարդի տիրոհին:

Դրան զանգակը հնչեց, Տիկին Կալիփի պատուհանի ետեւէն դուրս ելաւ, և ո՞վ է այս չնորհքով ժարդը, ըսաւ ինքնիրեն, յիշողութեանը մէջ ի դուր պրպտելով այս դէմքով ծանօթ մը:

Սպասուհիին հրաման ընելով որ բանայ դուռը, ինք ալ սանդուխներէն վար իջաւ:

ԱՆԻԳՏՈՍ ԷՖ.— Բարե՛ւ տիկին, կրնա՞մ զիտնալ թէ քառորդ ժամ առաջ տիկին մը և առթօր մը եկա՞ն այստեղ...

Տիկին Կալիփի յանկարծակիի եկաւ, իր առաջին մտածումը եղաւ.

— Ահաւասիկ նոր փորձանք մը, կ'երեւայ թէ բոլորն ալ ժամադիր եղեր են այսօրուան

հոժար... Տիկին Կալիօփի վախցաւ այս անծանօթ էֆէնտիին շանթահարիչ նայուածքէն։

— Խնդրեմ Տիկին, ըսէք որ տօքթօր մը և տիկին մը եկա՞ն այստեղ...

Տիկին Կալիօփի շուարուամբ տեսնելով, կասկածները աւելցան, յուզումէն ու զայրոյթէն կը սկսէր դողալ։

— Ո՞ւր են տիկին, ինծի առաջնորդեցէ՞ք անոնց քով։

— Բայց այդպիսի դոյզ մը չեկաւ պարո՞ն...

— Մի՛ ուրանաք, գիտցէ՛ք որ ձեր զիմացը կը գտնուի մէկը որ կրնայ այս վայրկեանիս տակնուվրայ ընել ամէն բան, մի՛ ստիպէք որ քօտիկան կանչեմ։

— Բայց ի՞նչ պատճառ ունիք հետաքրքրուելու որ տիկին մը և տօքթօր մը եկա՞ծ են թէ ոչ, այս տունը բանսիօն է, շատերու սենեակ տուած եմ վարձքով և յետոյ պարո՞ն, պարկեշտ տուն մըն է ասիկա, խնդրեմ որ և է կասկած չունենաք, այստեղ բժիշկ ալ սենեակ ունի փաստաբան ալ, դայիակ ալ...

— Տիկին, կը պահանջեմ որ դիս անմիջապէս առաջնորդէք տօքթօրին քով, ինքզինք՞ շտա գէշ կը զգամ կողմ...

— Բայց հիմա յաճախորդ կայ քովը...

— Հոգ չէ, վայրկան մը դուրս կուգայ, ես իմացայ որ հոս ճարտար բժիշկ մը կայ եղբր, ճամբան սիրտիս բարախումը բռնեց, ինքզինքս հ.ս նետեցի...

Տիկին Կալիօփի կը զգար թէ Անիգոտոս էֆէնտի կը հեգնէր զինքը, բայց իր բոլոր ճիղերուն հակառակ չկրցաւ ընդդիմանալ, այնպէս որ Անիգոտոս էֆէնտի մոլեգնած ցուլի մը պէս խոյացաւ սանդուխներէն վեր։

Առաջին որ դուռը որ բացաւ, Կարկամեանի և Ագապիի գտնուող սենեակն էր։ Գլխու խոնարհութիւն մը ըրաւ, մինչ Կարկամեան և Ագապի ոտքի ելլելով բարեացակամ երեւոյթ մը տաին։

— Ներեցէ՛ք էֆէնտի, ո՞վ կ'ուզէք...

— Տօքթօ՛րը, բացազանչեց, Անիկոտոս էֆ. չոր ու զայրալից շեշտով մը

— Վե՛րն է, երկրորդ յարկը, ան սենեակ, փութաց պատասխանել Ագապի, որ հրճուանքէն կը խայտար...

Առանց ականջ կախելու տիկին Կալիօփիի պատշաճութեան հրաւերներուն, Անիգոտոս էֆ. զեր սլացաւ և աջ կողմի սենեակին առջև կանգ առաւ։

Դինարբուքի յատուկ գաւաթի ու պնակի աղմուկ մը կը հասնէր ներսէն...

Անիկտոս կատաղօրէն կանգ առաւ... դուռը կզպուած էր...

— Դժուրն է, կանացի ճիշ մը լսուեցաւ, և Անիկտոս լսեց իր կնոջ ձայնը...

Հարուած մը դրան, երկրորդ հարուած մը աւելի ուժգին, հարուածները կը յաջորդէին, տաքով թէ բոռնցքով, դրան նիզը խորտակուեցաւ և դուռը կոնակի վրայ բացուեցաւ...

Տունին վարձակալները սարսուփահար դուրս ելան իրենց սենեակէն, իսկ Կալիօփի, Ադապի ու Կարկամեան արդէն հասած էին խորտակուած դրան առջև...

Անիգտոս բռունցքը բարձրացուց և յարձակեցաւ տօքթօրին վրայ, որ պատրաստամտութիւնը ունեցած էր հիւանդ մը քննելու գիրք աւլու ինքզինքին:

Տօքթօրը ջանաց պահել իր պաղարիւնութիւնը, և նոյն իսկ յարձակողականի անցաւ:

— Սայտառա՛կ, տնաւեր սրիկա՛յ...

— Պարո՛ն, ձեզի դէմ պատուոյ դատ պիտի բանամ, դուք նախատեսիք ինձի արուեստի՛ս կիրառման պահուն...

— Ի՞նչ արուեստ խայտառակ, կիները գլխէ հանե՞լը, ընտանեկան բոյները կործանե՞լն է քու արուեստդ:.. Հոս ի՞նչ գործ ունիս Ֆուլի՛կ, այս սրիկային հետ:

Անիգտոս ապտակ մը իջաւ Ֆուլիկի երեսին, տօքթօրը զայն պաշտպանելու շարժում մը ըրաւ, բայց երկրորդ ապտակ մը՝ զգեստնեց բըժիշկը, որուն կոկորդէն կառչած էր հիմա խաբուած ամուսինը ու մոլեգնած՝ կ'ուզէր իր մատները մխրձել կոկորդին մէջ...

Ներկաները փութացին միջամտել, տօքթօրը ազատեցոյ՝ Անիգտոսի ճիրաններուն մէջէն, իսկ Տիկին Ֆուլիկ համարձակութիւն առած օգնութեան հասնող բազմութենէն, պատասխանատուութեան կեդ՝ արցունքներ թափելով կը սպառնար:

— Անամօ՛թ, խաղք խայտառակ ըրիր մեք պատիւը, այսչափ անմեղ հանդիպումի մը, բժիշկի տրուած պարզ այցելութեան մը ի՞նչ դոյն տուաւ տեսէք...

— Ի՞նչ էր հիւանդութիւնդ, այս ծածուկ փողոցները ասանկ անպատիւ տուներու մէջ ի՞նչ գործ ունիս: Բժի՛շկ կը պակսէր տուն տալու համար, ո՞վ կը խաբես...

— Ճամբան նուազում եկաւ վրաս, քանի քանի անգամ քեզի չեմ գանդատած որ սիրտս կը գոցուի կոր, նորէն Վոլիշը բռնեց, անցորդները քովս եկան, կառք մը դրին ինծի և հոս առաջնորդեցին, խեղճ բժիշկին յանցանքը ի՞նչ է... ամօ՛թ, մէկ փարայի ըրիր պատիւս, պարապ տունը պիտի դառնամ...

— Դռանը կղպանքը յաճախորդներուն վրայ սրիւր կղպելէ՞ ետքը «տիակնօսթիք» կ'ընէ այս տօքթօրը, ասոր ո՞ւրտեղը «քլինիք» է, ո՞ւր է թապէլան, ո՞ւր է դործիք մը, ո՞ւր է գոնէ Աթէնքի սրուակ մը, որ մարելիքները բռնած յաճախորդներուն հոտուըտալ տայ... Պրոպատիկէ աւազա՞ն է աստեղ, ո՞վ կը խաբէք կոր, ապե՞րախտ քեզի...

— Պարո՛ն, ձեզի շատ սուղի պիտի նստի բժիշկ մը անպատուելը, տանտիրուհին կրնայ վկայել որ ես այստեղ քլինիք վարձած եմ, և ընդունելութեան որոշ ժամերս ունիմ, բնակա՞նաբար երբ տիկին մըն է հիւանդը, չեմ կրնար դուռը բաց թողուլ, ու է մէկը սխալմամբ կըրո՞նայ ներս մտնել, ասիկա տուն մըն է ուր հազար վարձակալ կայ, դուք իսկ պէտք է պահանջէիք որ դուռը կղպած ըլլայի: Ձեր վայրենի տարբերով հրապարակով նախատեսիք ինծի, տաք

հազար ոսկի վնասուց հատուցում պիտի պահանջեմ, բժիշկի մը ապրուստը իր պատիւն է, և դուք, այս գայթակղութիւնը սարքելով՝ փճացուցիք իմ ապրուստս...

Փռտաբան կարկամեան ժամանակը եկած նկատեց միջամտելու, տնտնելով որ բժիշկը իր անտարբեր երեւոյթով և տուած համոզիչ բացատրութիւններով պիտի կրնայ երեւոյթները փրկել, ինչպէս տիկին Ֆուլիկ իր կեղծ յուշումով.

Պարո՛ն տօքթօն վրայ բերաւ կարկամեան, եթէ այստեղ ձեր քլինիքն է, կրնա՞ք ցոյց տալ ձեր արտօնագիրը...

— Ի՞նչ հանգամանքով դուք իմ արտօնագիրս կը պահանջէք: Ե՞ք դուք...

— Ի՞նչ ըսել է թէ ո՞վ է, այս գայթակղութեան ականատես վկայ է Բէնտին, աւելցուց Անիկոսոս, այս անակնկալ միջամտութենէն քաջալերուած:— Եւ յետոյ ի՞նչ համարձակութեամբ կ'ըսէք որ այստեղ քլինիք է, երբ ահաւասիկ մահճակալ մը կայ մէջտեղ, և նոյն իսկ կարաւան մը չկայ առջին, ո՞ւր տեսնուած է որ բժիշկ մը իր ննջատենեակը ընդունի յաճախորդները...

«Ժամանակ»ի յաւելումը

— Կը լռէ՞ք դուք պարոն...

— Յետոյ, տեսէ՛ք աիկինին կօշիկները, ա՛նձապարտներն մէջ՝ ձախ օտքինը աջ օտքը հա՛գեր է...

Կարկամեանի այս յայտնութիւնները ծիծաղելի գիրքի մը մէջ կը գնէին բժիշկը և իր հոմանունին, որ կը սկսէր սառտիկ նեղուիլ անձանօթ երկտասարդի մը այս հարցապնդումէն...

— Աղտո՛ւտ, դո՛ւն սարքեցիր այս խաղը, բայց չպիտի յաջողիս, պիտի տեսնուի՛նք քեզի հետ, այս տեսակ ստորին դաւերով, չէ որ պիտի հրապուրեմ՝ երեսի՛դ իսկ չթքնող Աննային սիրա՛ր...

— Մի՛ բորբոքիր սիրելիս, սա մահճակալին օաւանին տակը վերցուր նայինք...

Ծրար մը կայ, կարծեմ թէ ծննդաբերութեան գործիքներուն պայտասակն է...

Անիկտոս, որուն միտքին մէջ վայրկեան մը յաջողած էր աւարակոյս ձգել բժիշկը, բոլոր այս ջախջախիչ փաստերէն ետքը համոզուած էր որ ընտանեկան պատիւը յափշտակող աւաղակի մը դիմաց կը դառնուէր։ Եւ զոգումէն ու զայրոյթէն կը սկսէր զողզար, բերնէն կախուած էր այս անհամբեր անծանօթ բարեկամին որ ահա կու...

դար ախոյեան կանգնիլ իր պատիւին ու բժիշկը նեղը գնելով՝ ամէնուն ներկայութեան հաստատել անոր յանցանքը։ Իսկոյն խօյացատ օաւանին վրայ և մէկդի տոնելով, ընտանեկան շամբանիայի երկու շիշ և քաղցրաւենիի ծրար մը...

— Քէյֆէրնիդ հարա՛մ ըրաւ էֆէնտին, վրայ բերաւ Կարկամեան, ջղային քրքիչ մը արձակելով...

Տօքթօր և Ֆուլիկ դեփ դեղին կտրած էին։

— Տօքթօ՛ր, մեզի գեղ, ձեր հիւանդներուն շտմանիա կուտաք, աւելցուց յետոյ. իր քոնին հետ խաղացող կատուի մը պէս դուարձանալով...

— «Գաշէ»ի տեղ յօրիւի կլասէներ։

— Վերջ տանք այս կատակերգութեան, իրաւունք չունիք իմ կերածիս ու խմածիս խառնուելու, շամբանիա կը խմեմ թէ գինի, ձեզի չեն հարցներ. դուք կրնաք Տէրքսի ջուր խմել ևս շամբանիա, չտե՛ս պարոն...

— Միայն թէ անկողինին մէջ ծածուկ պահելու պատճառ չունէիք. բնականաբար ձեր քուսին մէջ չէ որ պիտի խմէիք, ըսել է, երբ դուրսը աղմուկը լսեցիք՝ ուղեցիք մէջտեղէն վերադնել, երբ ձեր մեղապարտ արարքին ապացոյցներէն մէկն ալ...

— Կ'արգիլեմ ձեզի խօսիլ պարոն, և գուրս ելէք իմ գլինիքէ'ս...

— Դմ ննջասեռեակէ'ս, ըսէք, կամ մանաւանդ իմ բանտէվուրի սենեակէս... Բայց էֆէնտին տակաւին լուսաբանութիւն պէտք ունի: Ըսիք օնինակի համար որ իբր թէ տիկինը ճամբան նուազում ունեցեր է և անցորդներ զինքը բերեր են այստեղ, բժիշկի'դ, բայց դուք տիկինին հետ միասին եկաք, կառքէն իջաք և թեւ թեւի ելաք այս սենեակը...

— Սո՛ւտ է:

— Ինտո՞ր սուտ, վրայ բերաւ Աղապի, ամենքս ալ աչքոյնիս տեսանք...

— Հասկցուեցաւ վատ ծուղակ մը կայ ինծի գէ՛մ, ամէնքէ՛դ ալ հաշիւ կը պահանջեմ, ես հիմա՛ դատարան պիտի դիմեմ...

Եւ տօքթօրը որ սենեակին ճնշող մթնոլորտէն պիտի պայթէր, փորձեց դուրս նեանել ինքզինքը սենեակէն:

— Կեցի՛ր, պօռաց Անիդտոս, օձիքէն կառչելով, մի՛ փախիր, օձիքդ շուտ չես կրնար ազատել:

Եւ խօսքը գործին միացնելով բուռն ապտակ զարկաւ, երկրորդ մը, երրորդ մըն ալ, յետոյ իր ամբողջ զգուանքը թքաւ երեսին, ու

կնոջը թեւէն քաշելով ուղղուեցաւ դէպի սանդուխտ:

ԱՆԻԳՏՈՍ. — Բարեկամներ, երթա՛նք, ձեզի հետ կ'ուզեմ առանձին տեսակցութիւն մը ունենալ պարոն, շատ շնորհակալ եմ որ նախանձախնդիր գտնուեցաք իմ պատիւիս, ձեզի պէտք պիտի ունենամ:

ԿԱՐԿԱՄԵԱՆ. — Ի՞նչ ըսել է էֆէնտիմ. պարտքս կատարեցի, կրնամ այսուհետեւ ալ օգտակար ըլլալ ձեզի, ներկայացնեմ ինքզինքս, «Փաստաբան Կարկամեան»...

ԱՆԻԳՏՈՍ. — Շա՛տ ուրախ եմ, փաստաբան ուրեմն, աւելի ազէկ, ոտքի վրայ հաղար սուտ շինող այս տեսակ խաբերաներու հետ դուք միայն կրնաք գլուխ ելլալու:

Յուրիկ յուսահատական ճիգեր կ'ընէր՝ իբր թիւը ազատելու համար ամուսնին մատներուն մէջէն, որոնք աքցանի մը ակռաներուն պէտ սեղմած էին դաստակը:

ՅՈՒԼԻԿ (կը տրտնջար). — Զէ՛, ի՞նչ կ'սուգես ինէ, չեմ գար, մօրս տունը պիտի երթամ, ինծի խաղք խայտառակ ըրիր, մե՛ղք, մե՛ղք որ ինծի պէտ սուրբ կնոջ մը գէ՛մ կասկածեցար, ապերա՛խտ, յարգս չի գիտցար, աշխարհ արարա-

տին բերանը ձգեցիր ինծի, որո՞ւն երեսը կըր-
նամ նայիլ ասկէ ետքը...

ԱՆԻԳՏՈՍ.— Երե՞ս ալ ունիս խօսելու, տուն
երթանք, կը հասկցնեմ քեզի: Աչքի լուսով վա-
տըկած դրամներս ասանկ սրիկաներուն կը կեր-
ցնես հէ՞...

ՖՈՒԼԻԿ.— Ամօ՛թ է, ատ ի՞նչ խօսք է, կը
վայլէ՞ կոր բերնիդ: Զէ՛, մինչև որ ներողու-
թիւն չխնդրես, մինչև չընդունիս որ խաբուե՛ր
եմ, չեմ դար:

ԱՆԻԳՏՈՍ.— Ի՞նչ ներողութիւն, խելքի՞դ
եկաւ, չօգտե՞ր ո՛րչափ քիթիս խնդացեր ես,
այո՛ խաբուեր եմ, ո՛վ գիտէ քանի՛ ատենէ ի
վեր...

— **ՖՈՒԼԻԿ.**— Ի՞նչ կ'ուզես ինէ, չպիտի
դամ.

Եւ տիկին Ֆուլիկ յամառեցաւ, սանդուխիս
ստորոտը հասած էին արդէն, ուրկէ քայլ մը
առաջ առնել չէր ուզեր:

Անիգոսս ետին դարձաւ, կարկամանէն
հրաժեշտ առնելու, մինչ փաստաբանը և Աղապլ՝
փափկանկատութեան համար հետուէն կը հետե-
ւէին իրենց:

— Սիրելի բարեկամս, վաղը ցերեկին ան-
պատճառ կը սպասեմ ձեզի գրասենեակս:

Ու հասցէն տալէ վերջը, սրտաղեղօրէն թոթ-
ուեց ձեռքը և հրաժեշտ առաւ:

Ֆուլիկ փողոցին գոռը բացած և ինքզինքը
գուրս նետած էր. Անիգոսս հասաւ քովը, մինչ
կինը կը յամառէր իր գլխուն երթալ:

— Զի՛շ՝ օձիքս, ապա թէ ոչ որչափ ձայն
ունիմ «օղնութիւն կը պոռամ հիմա, խելքի՞դ
պիտի բերես, աս ի՞նչ դահիճ մարդ ես եղեր-
ջէ՛ չպիտի դամ, քու կինդ չեմ...

— Շապիկով մը առի քեզի, չապիկով մըն
ալ կ'երթաս, հերի՛ք որչափ քիթիս խնդացիր,
դոհարներով ծածկեցի քեզի, սիրահարներուդ գի-
մացը վայելելու համար անանկ չէ՞, չօք մը չեմ
չգեր վրադ:

— Երիտասարդութիւնս փճացւցիր...

— Իշխանուհիի պէս կեանք վարեցիր, ի՞նչդ
դուկաս էր, մէկ խօսքդ երկուք չէր ըլլար, տ-
պրա՛խտ:

— Զիդերուս կը դալիս կոր, աս չտես խօս-
քերուն ի՞նչ տեղը կայ, պիտի սովորեցնեմ քեզի՝
անխուս տեղը կինդ հրապարակով անպատուե-
լը, աս ի՞նչ ֆէտատ մարդ ես եղեր, նայէ՛,
նայէ՛ ի՞նչ հեռեւութիւններ կը հանէ, մինչև
այսօր, սուրբի պէս կինդ հի՛մա ստատանայ ե-

դաւ, ա՛լ կասկած չկայ որ այս խաղը դո՛ւն կազմակերպեցիր...

— Ոճրագործը մինչև ոճիրը գործած վայր-
կեանք պարկեշտ քաղաքացի է, ո՞վ գիտէ որ-
չափ խաբած ես մինչև հիմա, այսօ՛ր բռնեցիր:
Ե՞ս ըսի որ ատ սրիկային հետ ըմբռնեցիր առև
երթառ...

— Բերա՛նդ կ'այրի, լեզուդ քեզի քաշէ...

— Ուղածիդ չափ ուրացի՛ր, վկաներդ
կան...

— Ատ վարձկան դատարկապորտներուն
պատիժն ալ կայ, ասիկա շանթաժ է կամ ինծի
դէմ կամ բժիշկին, ամէն բան երեւան պիտի
ելլայ, դո՛ւն ալ պիտի ղղջաս ա՛յսչափ յախուռն
շարժելուդ համար, բայց օգուտ չունի, գլա՛խս
ալ կտրեն քեզի հետ չեմ ապրիր, վստահութիւն
չունիմ վրադ...

— Ճէսքին խըրոզդ մալ սահիպինի սա-
ալըըը, երեսիդ ըսելիք խօսքերս քու բերանդ
ի՛նչ գործ ունին...

Ճամբան շարունակելով այս տեսակ կրքոտ
խօսքեր փոխանակել, հասան կառքերուն սպա-
ման տեղը, ուր կառք նստան, և Անիգոտս աղ-
դարարեց կառապանին որ կառքին ծածկոյթը
չօցէ:

— Աշխարհին երեսը նայելու շնորհ չմնաց
վրանիս...

ԳԼՈՒԽ Է.

ԲՈԼՈՐ ՊՂՏՈՐ ԶՈՒԻ Ի ՄԷՉ ԶՈՒԿ ՈՐՍՈՅՈՂՆԵՐԸ

Գ Ո Ր Ծ Ի Վ Ր Ա Յ

Տիկին Մէրօինեանի ու բժիշկին գայթակ-
զութիւնը սկսած էր շրջան մը ընել ամէն տու-
ներուն մէջ: Առաջին անգամ արձագանդ գտած
էր Պերճեաններու տունը:

Ագապի իր շունչը առած էր Օր. Աննային
քով, իրենց պատիւին նախանձախնդիր կնոջ մը
պարկեշտիկ դիմակը առած ու մանրամասն պատ-
մած էր դէպքը: Տեղին ու ղերակատարներուն
յականէ յանուանէ յիշատակութիւնը թէև ու է
տարակոյս չէր ձգած Աննայի միտքին մէջ, բայց
այն յետին յոյսը որուն կառչած կը մնար տա-
կաւին՝ օր մը եկաւ իօրտակել՝ Տէր Դիանէսիտս
քահանայ, անդամ Դատաստանական Խորհուր-
դի, որ իր պարբերական այցելութիւններուն՝
գրեթէ համարատուութիւնը կ'ընէր՝ օրակարգի
վրայ գտնուող կարեւոր խնդիրներուն...

«Ժամանակ»ի յաւելումը

Տ. ԴԻՈՆԷՍԻՈՍ.— Բնա՛ւ չէր սպասուէր ճանըմ, խաղաղ և համերաշխ բոյն մը կը կարծուէր, զարմանալին հոն է որ թէ՛ էրիկը և թէ՛ կնիկը փոխադարձաբար զիրար կ'ամբաստանեն և ամուսնալուծում կը պահանջեն...

Օր. Աննա և մայրը որ մասնաւոր պատճառներ ունէին հետաքրքրուելու այս խնդրով, զայրալից անձկութեամբ մտիկ կ'ընէին Տէր Հօր Հօր խօսքերուն, երբ անիկա վերապահումներ կը դնէր իր պատմութեան մէջ: **Օր.** Աննա չէր կրնար զսպել իր բուռն յուզումը, հրաւիրելով որ լուսութեամբ չանցնի այդ անցքերուն վրայէն:

Տ. ԴԻՈՆԷՍԻՈՍ.— Անիգտոս էֆ.ն շատ արոյ ամբաստանութիւններ ըրաւ, ականատես վկաններն ալ բառ առ բառ հաստատեցին իր խօսքերը. սենեակին դուռը կոտրեր ներս մտեր են: Բժշկական քլինիքս է, կը պնդէ կոր ասֆթօրը, բայց լավապօէ մը, կարտրօպէ մը և մահճակալէ մը զատ ուրիշ բան չկայ եղեր սենեակին մէջ, ո՛չ ապակեդարան մը, ո՛չ գործիք մը, ո՛չ խոկ ջերմաչա՛փ մը. բժիշկի քլինիք ըսուելու ոչ մէկ շնորհ ունի, պարզապէս ննջասենեակ մը: Եւ յետոյ, քանի որ այդ սենեակը իր խանութն է, պէտք է արտօնագիր մը ցուցնէ, ատանկ բան ալ չունի, կը հասկցուի կոր որ բանտէվուի տենեակ մըն է:

Օր. ԱՆՆԱ.— Վկանե՞րը ով են:

Տ. ԴԻՈՆԷՍԻՈՍ.— Փառաւորան կարկամեան էֆ.ն: Տիկին Ագապի մը և տուռին վարձակալաներէն ուսանք:

Օր. Աննա և մայրը խորհրդաւոր ակնարկ մը փոխանակեցին:

Օր. ԱՆՆԱ.— Տէր հա՛յր, չե՞ս կարծեր որ թշնամութեան, վրէժխնդրութեան համար այս մարդիկը խօսք մէկ ըրած են:

Տ. ԴԻՈՆԷՍԻՈՍ.— Ի՞նչ թշնամութիւն տղա՛նիկս, Տիկին Ֆուլիկը թէ և առաջ ըսաւ որ ճամբան նուազում ունեցեր է և անցորդներ զինքը բժիշկին բերեր են. բայց բոլոր վկանները կը պնդեն կոր որ բժիշկը և տիկինը կառքով միասին եկեր են:

Օր. ԱՆՆԱ.— Հաւատնական չէ՞ որ բժիշկին ալ դիպուածով հոն դտնուած ըլլայ և անմիջապէս տիկինը կառք մը դնելով զայն քլինիքը բերած ըլլայ...

Տ. ԴԻՈՆԷՍԻՈՍ.— Դեղի հիմա ատանկ կը պնդեն կոր բժիշկը և Տիկին Ֆուլիկը:

Օր. Աննայի դէմքը պահ մը լուսաւորուեալ յոյսի ճառագայթով մը:

— Տեսա՞ր Տէր Հայր, ինչո՞ւ խեղճին մեղ-

քը կ'առնէք ուրեմն, իր պարտականութեան
գոհ կ'երթայ կոր տղան:

Տ. ԴԻՈՆԷՍԻՈՍ.— Դժբախտաբար ատանկ
չէ աղջիկ'կո, այս գործը շատ կը քրքրեն կոր հա-
կառակ կողմէն, նոյն իսկ կառապանը գտեր են,
նոյն իսկ գաղեր ստուգեր են որ նուազումի
պատմութիւնը շինծու է, ատանկ կին մը՝ ցոյց
տրուած տեղը ո՛չ գետին ինկեր մարեր է, ո՛չ
անցորդները դուրսը հասած, առեր են, քանի
որ ատիկա խանութպանները պիտի գիտնային,
մինչդեռ ամէնքն ալ կը հերքեն կոր:

ՕՐ. ԱՆՆԱ.— Հապա կը գանդատին որ Դա-
տաստ. Խորհուրդին առջեւ ելած դատ մը տարի-
ներով երեսի վրայ կը մնայ, ի՞նչպէս կ'ըլլայ որ
այսչափ շոգեպինդ արագութեամբ կը տեսնուի
կոր այդ գառը: Ի՞նչպէս կ'ըլլայ տէր հայրը որ
օրը հաղար տեսակ դէպք ու արկած կը պա-
տահի Շիտակին վրայ, և որ խանութպանները
կը յիշեն որ այսինչ օրը տիկին մը նուաղեր է
իրենց խանութին առջեւ:

Տ. ԴԻՈՆԷՍԻՈՍ.— Այո՛ աղջիկս, ըսի որ
այս դատը ժամ առաջ վերջանալու համար ամէն
էիզ կը թափուի կոր, Կրօն. Ժողովին անդամ-
ներն անգամ կաղմ և պատրաստ կը սպասեն՝
որպէս զի Դատաստ. Խորհուրդին որոշումը երբ

իրենց հաղորդուի, անմիջապէս վճիռը արձակեն,
որ դրպանին է արդէն:

ՕՐ. ԱՆՆԱ իր հպարտութեան մէջ ջախջախ-
ուած էր. ո՛րչափ ալ կը փափաքէր լաւատես
ըլլալ և իր խօսեցեալին համար արդարացուցիչ
պարագայ մը դնեն՝ բոլոր այս պատմութեան
մէջ, բայց իր ճիգերը ի դերև կ'ելլային:

ՕՐ. ԱՆՆԱ յաւատարմութեամբ մը ատենով,
հարցուց տաներէցին.

— Տէր հայր, ճանչցա՛ր աօքթօրը:

— Այո՛ աղջիկս: Վերջընթեր նիստին ան-
ձամբ ներկայացաւ: Վօքթօրը այսպէս, աօք-
թօրը այնպէս՝ ըսելով շատ յեղյեղուեր էր դա-
տավարութեան ընթացքին, բայց չէինք գիտեր
անունը, փոռտաբան կարկամեան էֆ.ն և միւս
վկան Տիկին Ագապի յայտարարեցին սակայն
յատենի ժողովոյ որ զինքը ճանչցա՛ծ են և ա-
նունն ալ տուին:

Շիտակը ես կը սպասէի որ անիկա բոլորո-
վին չէզոք մնար այս դատավարութեան մէջ,
բնաւ չխառնուէր բնաւ ոտք չգնէր, մինչդեռ
վերջընթեր նիստին անձամբ եկաւ: Կ'երեւայ
Տիկին Թուրքի վաղաքեր է իւրեն որ դայ և հառ-
տատէ որ ձամբան մարած դաւա զինքը, թէ
քովը փութաց և իր բժիշկի պարտականութիւն

նը կատարեց: Չեմ հասկնար որ այս վաստա-
քան Կարկամեանը ինչո՞ւ այդպի կատաղու-
թեամբ ինկած է սօքթօրին ետեւէն և ամէն գի-
էով խայտառակել կ'ուզէ զանիկա...

Օր. Աննայի քունքերուն երակները ցցուե-
ցան, զայրոյթի նոր բոց մը վառեց անոր աչ-
քերը, և ակռաներուն մէջէն մոնջեց.

— Սրիկա՛ն:

Տ. Դիոնէսիսս մխիթարական խօսքեր մը
փորձեց, հանդարտեցնելու համար Օր. Աննայի
յուզումը, թէև դժբախտ աղջիկը անաարբերու-
թիւն կեղծելով, կը ջանար ծածկել ներքին խը-
ռովքը.

Մայր ու աղջիկ երբ առանձին մնացին, Օր.
Աննա երկու ձեռքերուն մէջ առաւ ճակատը, ու
նորչափ կ'ուզէր հպարտ ըլլալ՝ թող չտալով որ
հոսին իր աչքերուն մէջ այրող արցունքի կա-
թիլները, բայց անոնք արդէն կը սկէին ակօսել
իւր դէմքը...

Տիկին Վերիգն իր թեւերուն մէջ առաւ աղ-
ջիկը և խանդաղատ համբուրեց:

— Հոգ մի՛ ընենք տղջիկս, ի՞նչ ընենք,
խաբուեցա՛նք, աւելի աղէկ որ չուտ դուրս

տուաւ իր գոյնը... հապա եթէ աւելի օ՛ւշ ծա-
ղէր գայթակղութիւնը...

— Ու մինչդեռ Տիկին Վերգին կը գգուէր
իւր աղջիկը, անոր մատները՝ կը կառչէին խօսք
կապի մատանիին վրայ որ ահա կը սահէր մա-
տէն...

Վ Ե Ր Ջ

Վաղը ցրուիչներէն պահանջեցէք ժամանակի
Ձեր պրակը

ԽԱՍՊԻԻՂԻ ՔՆԱՇՐՋԻԿԸ

ՏԻՐԱՆ ՓԱՓԱԶԵԱՆԻ այս խիստ հետաքրքրա-
շարժ վէպը ժամանակի ընթերցողներուն պիտի
տրուի ամէն օր պրակ առ պրակ և ձրի:

Առաջին պրակը միայն կարդալով, վէպին
ո՛ր աստիճան հետաքրքրաշարժ ըլլալը կարելի
է հասկնալ:

300

ՀՀ Ազգային գրադարան

NL0384163

61.456